4

2011

YDIN

www.ydinlehti.fi 9 euroa

KUMOUS!

s. 12 Vallataan Vallila

s. 32 Syyria

s. 52 Opa

Hanki joululahjasi Rauhanasemalta

Hanna Kaisa Hellsten, Kalle Kallio ja Mikko Metsämäki (toim.)

Uusi Pasifistin taskukirja

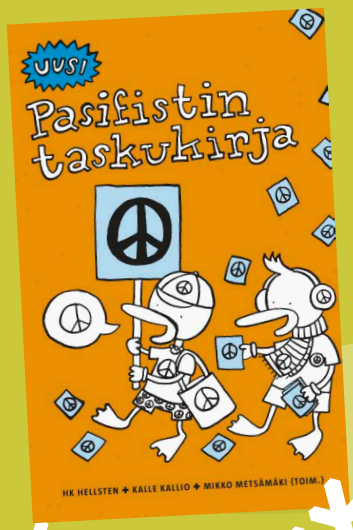

20 €

Kaupan päälle Sadankomitean historiikki Tottelisinko

Sadankomitean

Rauhanpipo

12 €

Helpoiten tilaat näin joulun aikana sähköpostitse: sadankomitea@sadankomitea.fi (Otsikkoon tilaus ja selkeästi tuote, toimitusosoite. Lisäämme postituskulut hintaan.)

TAI käy Rauhanasemalla (Veturitori 3) klo 10–16.

Nämä ja kaikki muut rauhan tuotteet löydät Rauhanaseman verkkokaupasta.

www.rauhanasema.fi/kauppa

Jouluksi **Solidaarisuus**lahja

Tavaralahjan sijaan voit tänä jouluna ilahduttaa ystäviäsi Solidaarisuuden aineettomilla lahjoilla. Tuet samalla työtämme köyhyyden vähentämiseksi ja tasa-arvon ja toimeentulon vahvistamiseksi kehitysmaissa. Verkkosivuiltamme printtaamalla tai toimistoltamme tilaamalla saat myös kauniin lahjoitustodistuksen pakettiin käärittäväksi.

Esimerkkilahjoja

- ★ Porsas nicaragualaisperheelle **20 euroa**
- ★ Opeta nainen lukemaan **22 euroa**
- ★ Seksuaaliterveyskasvatusta 20 ugandalaisnuorelle **60 euroa**

www.solidaarisuus.fi/lahja

Arja Alho

Kirjoittaja on Ytimen päätoimittaja.

KUMOUS!

[**MARKKINAT** kaatavat hallituksia. Velkakriisi on ottanut uuden ilmiasun: poliittisen kriisin. Näin Espanjassa, Italiassa, Kreikassa, Portugalissa, Irlannissa, Slovakiassa, Sloveniassa ja Latviassa. Eurooppaministerimme **Alexander Stubb** ehdottaa AAA-kerhoa: luottoluokittajille kaikki valta! Tähän sopisi kuin nenä päähän hänen oma lausahduksensa Pohjoismaitten Neuvoston kokouksesta.

Kun poliittinen kriisi – alustettuna velkakriisillä, jonka synnytti finanssikriisi – alkaa levitä, kukaan ei ole AAA-turvakammiossa. Kaikki ovat yhtä uhanalaisia. Kun euroalueen yhteisvastuu on kielletty kolmasti, ja aika käytetty EU:n ja euroalueen tulevaisuuden kannalta mitättömään Kreikkaan (veropohjan laajentaminen ja korruption kitkentä tuskin onnistuu, kun työtä ja toimeentuloa ei virallisessa taloudessa ole tarjolla), luottamuspääoma tulevaisuuden suhteen on siirtynyt Euroopan Keskuspankin harteille. Politiikan kriisi saa loppusilauksensa.

Kukaan tuskin jää kaipaamaan Italian pääministeri **Silvio Berlusconia,** mutta silti markkinavoimat saati EU eivät ole soveliaita käyttämään valtaa demokratioissa, joissa valta kuuluu kansalle. EU-kriittisyys demokratiavajehuolineen on pullahtanut ulos mankelista EU-vastaisuutena ilman demokratian häivää, vaikka kaikki ongelmat ja niiden ratkaisut edellyttävät pikemmin enemmän Eurooppaa kuin vähemmän.

Eivätkä markkinat edes tiedä, millaista on oikea tai väärä politiikka. Ne tietävät vain, mistä mitataan ulos lyhyet voitot. Yhteiskuntien ja kansantalouksien poliittisessa johtamisessa säikyn rahan perässä juokseminen hävittää kaiken kestävän ja hallitun kehityksen: politiikan paraatilajin. Emme voi edes väitellä sosiaalisesti oikeudenmukaisista tai ekologisesti ratkaisuista saati tehdä niitä. Markkinat eivät osaa tällaisia kysymyksiä valittavaksemme muotoilla.

[**TOISIN** oli ennen. Vallankumoukset kumpusivat oikean maailman oikeista kokemuksista ja unelmista paremmasta yhteiskunnasta. Ehkä ne eivät ole olleet lopputulokseltaan nykyisiä markkinakumouksia erityisempiä. Vallalla on nimittäin taipumus turmella ja vallankumouksella syödä lapsensa. Mutta ainakin ne olivat elävien ihmisten sydänverellä tehtyjä eivätkä diilerihuoneitten tietokoneruutujen kalpeassa valossa päätettyjä. Niissä on ollut oppimista ja erehtymistä, joista syntyy ihmisen mittakaava muutoksissa.

> Eivätkä markkinat edes tiedä, millaista on oikea tai väärä politiikka. Ne tietävät vain, mistä mitataan ulos lyhyet voitot.

Nicaragualla oli mahdollisuutensa (**Jussi Pakkasvirran** analyysi Latinalaisesta Amerikasta), mutta silloin se ei käynyt Yhdysvalloille. Ehkä Venäjälläkin oli mahdollisuutensa (**Antero Eerolan** analyysi). Arabikevät on toki aikaansaanut vallanvaihdoksia, mutta onko sittenkään tulossa demokratiaa vahvistavia muutoksia? Syyrian tilanne kärjistyy päivä päivältä (**Ari Kerkkäsen** analyysi).

Espanjan vihaiset ja Wall Streetin telttailijat saattavat sittenkin panna liikkeelle jotain, jota emme vielä näe. Voi olla, että eettinen vallankumous ahneutta ja talouden ylivaltaa vastaan voi sittenkin kaataa mahtavat. Mahtavia ovat ne vajaa 150 yritystä, jotka pitävät globaalivaltaa. Ne eivät tuota elintarvikkeita, tietokoneita, autoja tai mitään arkielämässä tarvittavaa: ne ovat finanssialan globaaliyrityksiä. Globalisaatio uusliberalistisessa kaavussaan ei kaatunutkaan vuoden 2008 finanssikriisissä, eikä uusia pelisääntöjä tullut, vaan sama meno jatkuu. Poliitikot maksavat laskua luottamuksen menetyksenä. Syntyi puhetta ja odotuksia, mutta ei päätöksiä ja toimeenpanoa.

[**ONNEKSI** meistä jokainen on vapaa tekemään toisin – kanssaihmisinä. **Pekka Elomaa** voimaannuttaa työpajoillaan. Kuvataide voi mennä vanhainkotiin, ja teatterissa voi kuulla kovaa poliittista puhetta. Eettisen kumouksen kasvuala on muualla kuin poliittisissa puolueissa, ja siksi se tulee voimistumaan.

Ydin-lehti on ilmestynyt 45 vuotta. Hengen voima on ollut markkinoita sitkeämpi. Tästä kiitos kaikille *Ydin*-lehden tekijöille ja lukijoille eri vuosikymmeninä. Meillä on tehtävä: *Ydin*-lehden on laajettava ja kasvettava! Tartu tilauskuponkiin! YD

Sisältö

RAISA MUSAKKA

3 Pääkirjoitus

6 – 8 Ytimekkäästi

9 *Ydinhenkilö*
Hilkka Pietilä

10 – 11 Perustulolla yhteiskunnalliseen muutokseen
KAISU SUOPANKI

12 – 13 Wall Streetiltä Vallilaan
JYRI RAIVIO

14 – 15 Wikitelttailijat
MANUEL CASTELLS

16 *Ydintä etsimässä*
Vihaväsymys ja ahneus-ismi
JERTTA BLOMSTEDT

18 – 19 Kulttuurihäiriköintiä
HENRI SALONEN

20 *Politiikan ytimestä*
Mitä globalisaation jälkeen?
HEIKKI PALOMÄKI

21 – 23 Karismaattisen vallan maanosa
JUSSI PAKKASVIRTA

24 – 25 Putvedev vaihtoi paikkoja Venäjän tandemissa
ANTERO EEROLA

26 – 28 Ekovallankumous ponchossa
RAISA MUSAKKA

29 – 31 Olipa kerran Shatillan pakolaisleirissä . . .
KIRSTI PALONEN

32 – 33 Kuolleita tiedemiehiä, mielikuvituksellista vastarintaa
ARI KERKKÄNEN

34 – 36 Asian YDIN on
ARJA ALHO

38 *Media*
Tuhannen ja yhden yön tarinoita
JANNE HUKKA

39 *Me = Suomessa*
Uhat ja arvot oikeaan järjestykseen
TAUNO TUOMIVAARA

40 – 41 Perussuomalaiset nojaavat maahanmuuttovastaisuuteen
SIRPA PUHAKKA

42 Eduskunta, hallitus ja presidentti
YTIMEN TOIMITUS

43 Vapaus valita toisin on vaihtoehtoja nykymenolle
MIKKO SAULI

44 – 45 Demokraattinen kapitalismi: haaveita, lähtökohtia ja todellisuutta
NILS TORVALDS

46 – 49 IMF teki comebackin
MATTI YLÖNEN

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
p. 044 575 7763, ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho, p. 040 709 3770
arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Mikko Sauli, p. 040 744 9202
mikko.sauli@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela
kalevi.suomela@gmail.com

TÄMÄN NUMERON TOIMITUSKUNTA
Eekku Aromaa, Topi Laiti, Riitta Oittinen,
Eero Suoranta, Nils Torvalds ja Heli Yli-Räisänen

ULKOASU Teppo Jäntti ja Leila Oksa

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Pekka Elomaa ja Lyhdyn työryhmä

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Maksamalla tilille 800013 – 1509924
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 euroa / vuosi
28 euroa / kestotilaus
Vähävaraiset: 20 euroa / vuosi

RIITTA OITTINEN

50 – 51 Kuivuva järvi yhdistää
WELAT NEHRI

52 – 53 Mitä näytetään: luetaan kuvaa
ARJA ALHO

55 – 57 Monikulttuurisen Suomen sankarivainajat
MATTI JUTILA

58 – 59 Välähdyksiä elämästä: Sisäiset maisemat
RIITTA OITTINEN

60 – 61 We’re gonna drop the atom bomb
MIKKO SAULI

62 Tapahtumat

63 – 65 Levy-, kulttuuri- ja kirja-arviot

66 *Rauhan ytimestä*
Kirja jäi askarruttamaan
KALEVI SUOMELA

Toimitussihteeriltä

Unohtunut ilmasto

Pitkä ja synkeä syksy alkaa taittua talveksi. Ilmatieteenlaitos kertoo, että tämä syksy on ollut aivan poikkeuksellisen lämmin. Lunta ehdittiin jo povata kertaalleen Etelä-Suomeenkin, mutta ennuste osui harhaan.

Lokakuun alussa eurobarometri kertoi, että kolme neljäsosaa EU-maiden kansalaisista pitää ilmastonmuutosta erittäin vakavana ongelmana, ja kaksi kolmasosaa on ryhtynyt omassa elämässään toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Niistä kansalaisista, jotka eivät ole itse ryhtyneet toimiin, 42 prosenttia katsoo, että haaste koske ensisijassa hallituksia ja yrityksiä.

EU:n toimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ovat olleet ponnettomia. Päästökauppaan on linkittynyt skandaaleja, ja monet povaavat siitä uutta talouskuplaa. Kansalaisjärjestöt ovat toistuvasti kyseenalaistaneet markkinoiden roolin ilmaston muutoksen hillitsemisessä. Maailman meteorologinen järjestö WMO sanoo, että kulunut vuosi on kymmenenneksi lämpimin tilastoitu. Sen mukaan jokainen vuosikymmen on viime aikoina ollut globaalisti edeltäjäänsä lämpimämpi.

Lumettomasta Helsingistä on pitkä matka Etelä-Afrikan Durbaniin, jonne hallituksien edustajat ovat kokoontuneet jälleen kerran jatkamaan ilmastoneuvotteluja. Kokous tuottaa varman päälle pinon matkalaskuja ja melkoisen hiilijalanjäljen. Ilmastonmuutoksen pysäyttämisestä puhuminen on kansainvälisen prosessin suhteen vielä liioiteltua.

Jos minun pitäisi valita yksi aihe, joka on vuonna 2011 jäänyt uutispimentoon, se olisi ilmastonmuutos. Talouskriisi on oletetusti syönyt palstamillimetrit ulkomaansivuilta. Vaikka talous on kuralla, pitäisi päättäjien ilmastotoimiin kiinnittää jatkuvaa huomiota. Lämpenemistä koskevia laskelmia lukiessa kylmät väreet kulkevat helposti selkäpiitä pitkin. Lämpenemisen peruuttamattomuudesta on varoitellut useampikin asiantuntija.

Jos ilmastonmuutos on mediassa jäänyt pimentoon, Suomen sotahistoria saa erityisesti iltapäivälehdistössä vuodesta toiseen hämmästyttävän paljon tilaa. Tässä vuoden viimeisessä *Ytimessä*, jota viimeistellään itsenäisyyspäivän kynnyksellä, **Matti Jutila** tuo esille täysin unohtuneen puolen Suomen sodista. Kiitos-paidoissa kulkevat isänmaan toivot tuskin tiedostavat, että Suomen puolesta taisteli suomalaisten ja saksalaisten rinnalla juutalaisia ja tataareja. Linnanvastaanottoa seuratessa olisi hyvä muistaa myös heitä.

Antoisia lukuhetkiä ja mukavaa joulunodotusta!

Mikko Sauli
Ytimen toimitussihteeri

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 22 %)
Takakansi 214 x 254 mm 2 500 euroa
1/1 sivua 196 x 255 mm 1 200 euroa
1/2 sivua 196 x 125 mm 650 euroa tai
96 x 255 mm 650 euroa
1/3 sivua 196 x 82 mm 440 euroa
1/4 sivua 96 x 125 mm 350 euroa
1/6 sivua 196 x 39 mm 220 euroa
1/8 sivua 96 x 60 mm 200 euroa

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
45. vuosikerta
(Rauhaa kohti -lehden 84. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy

ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA: Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Ydin-lehti on vuonna 2011 saanut ulkoasiainministeriöltä kehityspoliittista tiedotustukea sekä Eurooppa-tiedotustukea näitä aihepiirejä käsittelevien artikkelien julkaisemiseen.

MIKKO SAULI

Rauhanaseman väki juhlisti Ottawan sopimukseen liittymistä kuohuvalla eduskunnassa.

Suomi vihdoin mukaan miinakieltoon

Suomi liittyy ensi vuonna miinat kieltävään Ottavan sopimukseen. Eduskunta sinetöi tänään päätöksen äänestämällä liittymisen puolesta 110 – 47. Miinakieltosopimus on yksi allekirjoitetuimpia kansainvälisiä humanitaarisia ja aseidenriisuntaan liittyviä sopimuksia.

– Tämä on erittäin positiivinen, kauan odotettu askel Suomelta. On tärkeää, että Suomi ottaa aktiivisen roolin pyrkimyksissä miinattomaan maailmaan. Onnittelemme Suomea, sanoo **Kasia Derlicka,** kansainvälisen miinakampanjan johtaja.

Yli kymmenen vuotta kestänyt miinojen käytön puolustaminen on kiinnittänyt huomiota kansainvälisesti ja vaikuttanut siihen, miten uskottavasti Suomi on voinut muista kansainvälisistä sopimuksista puhua.

– Hylkäämistä esittäessään perussuomalaiset ovat väärässä miina-asiassa. On tärkeää, että Suomi osallistuu sopimuksiin, joilla luodaan yhteisiä pelisääntöjä siihen, mikä sodankäynnissä on oikeutettua ja mikä ei. Miinat eivät erottele sotilasta siviileistä. Ne ovat epäinhimillinen ase, jota sivistynyt valtio ei käytä. Miinakieltosopimuksen myötä miinojen tuotanto ja kansainvälinen kauppa on tyrehdytetty ja käytännössä niiden käyttö konflikteissa on minimissään. Miinauhrien määrä on laskenut raivauksen johdosta dramaattisesti eikä uusia miinoja enää kylvetä, kommentoi Rauhanliiton toiminnanjohtaja ja miinakampanjaan pitkään osallistunut aktiivi **Laura Lodenius** eduskunnan tuoretta päätöstä. Lodenius korostaa, että miinasopimukseen liittyminen parantaa Suomen mainetta rauhanrakentajana.

Rauhanjärjestöt ovat saaneet onnitteluviestejä eri maista. Esimerkiksi ruotsalainen sisarjärjestö onnittelee Suomea ja järjestöjä miinakieltoon liittymisestä:

– On valtavan hienoa ja tärkeää, että Suomi vihdoin tulee mukaan henkilömiinakieltoon. Me Ruotsin rauhanliikkeessä ja miinojen vastaisessa kampanjassa haluamme onnitella suomalaisia järjestöjä, jotka ovat yli kymmenen vuotta työskennelleet asian puolesta, onnittelee **Anna Ek,** Svenska Freds och Skiljedomsförening -järjestön puheenjohtaja.

Kapitalistin omatunto kolkuttaa

Yhdysvalloista kuuluu kummia: 200 miljonääriä on intoutunut vaatimaan korkeampia veroja – ja vieläpä itselleen. *Patriotic Millionaires for Fiscal Strenght (Isänmaalliset miljonäärit vankan veropohjan puolesta)* -ryhmä esitti vaatimuksensa sittemmin työssään epäonnistuneelle ”super-komitealle”, jonka tehtävänä oli löytää tapa liittovaltion budjetin tasapainottamiseen.

Miljonäärien mukaan heidän verojensa nostaminen on ainoa vastuullinen tapa pyrkiä kohti budjettitasapainoa. Tavoitetasoksi he asettavat 39,6 prosenttia, jolla yli miljoonan ansaitsevien verotus oli ennen **George W. Bushin** aikaa. Heidän mukaansa ”yksityislentokoneita ei olisi koskaan pitänyt vapauttaa veroista”. Ryhmä toteaa edustavansa 0,1 prosenttia Yhdysvaltain 400 000 yli miljoonan vuodessa ansaitsevasta ihmisestä.

Vielä laajempaa rikkaiden huolta kuulu Atlantin tältä puolelta. Uutistoimisto Bloomberg raportoi London Cityssä eli Lontoon finanssikortelleissa työskentelevien keskuudessa tehdystä mielipidekyselystä, jonka mukaan 75 prosenttia alueen pankkiireista on sitä mieltä, että tuloerot ovat liian suuret. Valtaosa 515 haastatellusta myös katsoi, että meklareille maksetaan liikaa ja opettajille liian vähän. YD

Tieteellinen todistus yhtiövallasta

Aktivistit ovat vuosikaudet puhuneet yhtiövallasta. Käynnissä olevat Wall Street -mielenosoitukset ja Etelä-Euroopan valkokasvoiset *indignadat* ovat uusimpia yhtiövallan vastaisen aktivistikamppailun muotoja. Nyt asiasta on ensikertaa tieteellistä näyttöä, kertoo *New Scientist* -lehti. Zürichissä toimiva tutkijaryhmä on jopa onnistunut laskemaan maailman mahtavimmat yritykset. Niitä on 147 kappaletta.

Ryhmä tutki 43 000 yhtiön omistussuhteita ja löysi niistä paljon ristikkäisyyksiä, jotka rakentuvat keskinäisen omistamisen ja tytäryhtiöiden varaan. Aineistosta paljastui 1 318 yrityksen rypäs, jonka sisältä puolestaan löytyi edelleen 147 yhtiön valtakeskittymä, joka omistaa toisensa täysin ristiin. Tämä keskittymä puolestaan kontrolloi neljääkymmentä prosenttia koko verkoston varallisuudesta.

Valtaosa yrityksistä toimii rahoitussektorilla. Suuren yleisön tietoisuuteen muutamat nimet ovat nousseet vasta finanssikriisin myötä. Tuotantotalouden kanssa kärkiyrityksillä ei suoraa tekemistä juuri ole. Suomalaisyrityksistä edes Nokia ei mahtunut tutkimuksen TOP 50 -listalle. YD

Lue lisää kapitalismin vastaisesta liikehdinnästä sivuilta 12–13 ja 14–15.

Joulu on taas…

…ja siat ovat jälleen otsikoissa. Sikaloiden salakuvaus syytteet etenivät käräjäoikeuden ratkaisuvaiheeseen. Eläinaktivistit vapautettiin pääosin julkisrauhan rikkomista ja törkeää kunnianloukkausta koskevista syytteistä Salossa. Yksi sikaloita kuvannut vastaaja tuomittiin 20 päivän ehdolliseen vankeuteen julkisrauhan rikkomisesta. Osa sikatilallisista aikoo jatkaa oikeustaistelua. Myöskään syyttäjä ei ole tyytyväinen oikeuden ratkaisuun.

Tuskin oli tomu ehtinyt laskeutua videotuomioista, kun eläinaktivistit osoittivat mieltään kuolleet porsaat käsissään Helsingissä. Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto (MTK) ryntäsi tuomitsemaan mielenosoituksen tiedotteellaan. Tuottajajärjestön mielestä tempaus oli mauton ja osoittaa, että jotkut haluavat hinnalla millä hyvänsä lakkauttaa sianlihan tuotannon Suomesta.

MTK kuitenkin unohti, että sen omassa mielenosoituksessa on myös käytetty kuollutta sikaa. Vuoden 1999 joulukuussa Suomen ensimmäisen EU-puheenjohtajuus kauden päättäneen huippukokouksen yhteydessä järjestön mielenosoituksessa nähtiin sian ruho ja poltettiin EU-lippuja. Asiasta muistutti aiheellisesti *Taloussanomat.* YD

Mielipiteitten verollepano

Tilattujen sanomalehtien ja aikakauslehtien verokanta on vielä tämän vuoden loppuun nolla prosenttia. Eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen kerryttää valtion tuloja lehtien arvonlisäverolla, mikä tarkoittaa yhdeksän prosentin veroa. Kun EU:n liittymissopimuksen poikkeusluvasta on nyt luovuttu, siihen ei voida enää koskaan palata. Tuloja on arvioitu kertyvän 90 miljoonaa euroa, mikäli lehtien levikit pysyvät samoina. Lehtiala uskoo – varsin oikeutetusti – että hintojen nousu voi johtaa levikkien laskuun.

Vero koskee myös mielipidelehtiä. Mielipidelehtiä kuitenkin julkaistaan Suomessa siksi, että yhteiskunnallisen keskustelun merkitys toimivalle demokratialle on olennainen. Kun markkinalähtöinen viihteellistyminen mediassa saa koko ajan lisää jalansijaa, vero ajaa entistä ahtaammalle niin poliittiset kuin myös muut yhteiskuntakriittiset vaihtoehtolehdet. Suurten mediatalojen on pieniä helpompaa hakea taloudellista lisäarvoa uusista mediatuotteista ja digitaalisuudesta. Nopeat syövät hitaat, suuret pienet – verolla painetaan kaasua. YD

Kiinan rikkain puoluejohdon jäseneksi?

Monimiljardööri **Liang Wengenistä** saattaa tulla ensi vuonna Kiinaa hallitsevan kommunistisen puolueen keskuskomitean jäsen. Samalla hänestä tulee ensimmäinen vastaavaan asemaan yksityiseltä sektorilta noussut ihminen. Lehtitietojen mukaan Liang on läpäissyt puolueen keskusorganisaatio-osaston seulan, ja hänet voidaan valita keskuskomiteaan vuoden päästä pidettävässä puoluekokouksessa.

Kiinan kommunistinen puolue on sallinut yrittäjät jäsenikseen vuodesta 2001 lähtien, minkä jälkeen yrittäjiä on myös aktiivisesti rekrytoitu puolueeseen. Keskuskomiteassa on myös nykyisin yritysjohtajia, mutta toisin kuin Liangilla, heidän taustansa ovat Kiinan valtionyhtiöissä. Liangin nimitys lienee kuitenkin tarkoitettu symboliseksi eleeksi, sillä hänestä tulee todennäköisimmin pelkästään keskuskomitean varajäsen, jolloin hänellä ei ole äänioikeutta komiteassa.

Liangin valinta ilahduttaisi Kiinan satojatuhansia dollarimiljonäärejä. On kuitenkin mahdollista, että valitsijat katsovat maan rikkainta miestä karsaasti tämän varallisuuden takia. Ydin ei saanut tietoa siitä, aikooko toveri Liang varmistaa valintansa pänttäämällä puolueen ideologien, **Mao Zedongin** ja **Deng Xiaopingin** tuotantoa. Hänen onnekseen puolueen nykyisen linjan mukaisesti on täysin oikein, että toiset rikastuvat ennen toisia.

55-vuotias Liang nousi tänä vuonna *Forbes*-lehden listauksessa Kiinan rikkaimmaksi mieheksi. Hän on kotoisin Hunanin maakunnasta ja työskenteli nuoruudessaan sotatarvikeministeriössä. Omaisuutensa hän ansaitsi vuonna 1987 perustamansa Sany-yhtiön johtajana. Sany valmistaa muun muassa kaivinkoneita ja nostureita, joiden kysyntä on kasvanut suuresti Kiinan rakennusbuumin myötä. Kommunistiseen puolueeseen Liang liittyi vuonna 2004. YD

Ahvenanmaa konfliktinratkaisun mallina

Ahvenanmaan autonomia voi toimia yleisempänäkin mallina, kun halutaan suojella vähemmistökulttuuria ja sen kieltä ja samalla säännellä tai torjua ennakolta konflikteja. Tämä ajatus oli Ahvenanmaan rauhantutkimusinstituutin pontimena, kun se organisoi asiaa koskevan tutkimushankkeen ja marraskuun alussa sen raportointiseminaarin Maarianhaminassa.

Tutkimushankkeen tulokset on nyt julkaistu kirjana *The Åland Example and Its Components – Relevance for International Conflict Resolution.* Kirjan toimittaja on instituutin johtaja **Sia Spiliopoulou Åkermark,** ja se sisältää kaksitoista aihetta käsittelevää korkeatasoista artikkelia.

Raportointiseminaarissa kuultiin tutkijoita ja poliittisen elämän edustajia. Myös tasavallan presidentti **Tarja Halonen** käytti seminaarissa puheenvuoron. Osanottajia tilaisuudessa oli toista sataa, joukossa monen maan lähetystöjen edustajia.

Seminaarin keskeisen johtopäätöksen voi tiivistää toteamukseen, että nykyaikana demokratiaa ei voida ajatella ilman vähemmistöjen aktiivista suojelua lainsäädännöllä. YD

Yakuza tiukoilla

Japanissa on säädetty joukko lakeja ja säädöksiä, joiden tarkoitus on pistää kapuloita maan järjestäytyneen rikollisuuden rattaisiin. Lokakuun ensimmäisenä päivänä lait astuivat voimaan myös Tokiossa ja Okinawalla, minkä jälkeen ne koskevat koko maata. Uudet lait kieltävät kaupankäynnin yakuzojen eli rikollisliigojen kanssa sekä rahan maksamisen niille kaikissa olosuhteissa. Kielto pätee myös silloin, kun kyse on kiristyksestä tai suojelurahojen keräämisestä, minkä tarkoituksena on saada uhrit ilmoittamaan uhkailu poliisille yakuzoille maksamisen sijaan. Tokiossa laki myös antaa yakuzojen kanssa toimineilla mahdollisuuden ilmiantaa itsensä ja välttyä näin rangaistukselta. Yakuzoihin kuuluminen itsessään pysyy edelleen laillisena.

Japanin poliisi uskoo, että lait poistavat järjestäytyneeltä rikollisuudelta merkittävän tulonlähteen ja vaikeuttavat suuresti niiden toimintaa. Sen sijaan yakuzoja tutkinut journalisti **Atsushi Mizoguchi** sanoi *Japan Today* -lehden haastattelussa lakien rankaisevan kansalaisia, ei rikollisjärjestöjä. Sakko- ja vankeusrangaistusten lisäksi lakeja rikkoneita uhataan yakuza-yhteyksien julkisella paljastamisella, mikä merkitsee esimerkiksi pienyrittäjällä usein konkurssia. Lakeja on myös syytetty epäselvyydestä: ei esimerkiksi ole selkeää vastausta siihen, syyllistyykö vaikkapa yakuzan jäseniä palveleva ravintola rikokseen.

Todennäköisesti uusien lakien suurin kriitikko on **Kenichi Shinoda,** Japanin suurimman yakuza-klaanin johtaja. Shinoda sanoi lehtihaastattelussa lakien vievän elannon yakuzoilta, minkä seurauksena liigojen jäsenet saattavat alkaa syyllistyä väkivaltaisempiin rikoksiin kuten aseellisiin ryöstöihin. Toivoa sopii, että Japani pääsee eroon järjestäytyneestä rikollisuudesta ilman, että järjestäytymätön rikollisuus räjähtää kasvuun. YD

Lue lisää:
www.ydinlehti.fi

TOPI LAITI

Hilkka Pietilä

TEHKÄÄ KAIKKI PÄINVASTOIN!

Synnyin maalaistalon tyttäreksi Kiikassa, nykyisessä Sastamalan kaupungissa. Sukumme on elänyt maanviljelijöinä siellä Kokemäenjoen varrella ainakin **Kustaa Vaasan** maakirjoista asti 1540. Maatalossa oppi tilan työt ja elämän. Maaseudun realiteetit tulivat äidin maidossa ja kodin arjessa. Siihen aikaan oli maatalous vielä paljon ekologisemmalla ja kestävämmällä pohjalla kuin nyt.

Olen koko elämäni ollut kiinnostunut laajemmin kehityskysymyksistä. Opiskelin ravitsemustiedettä ja kodintaloustiedettä ja valmistuin 1956. Silloin kaikki näiden tieteiden opiskelijat olivat naisia. Talouden pohtimista ei pidä jättää vain taloustieteilijöille, eikä talouskasvu voi ratkaista maailman kehitysongelmia. Ranskalainen sosiologi **Guy Roustang** totesi jo kymmeniä vuosia sitten, että yltäkylläisyys saavutetaan rajoittamalla tarpeita eikä hamuamalla lisää.

Olin Suomen YK-liiton pääsihteeri 60-luvulta vuoteen 1990 asti. Silloin YK oli Suomelle tärkeä foorumi, mutta nyt se ei enää kiinnosta Suomen hallitusta. Olen sitä mieltä, että YK on yhä tärkeä.

Naisten rooli on ollut minulle YK:ssakin tärkeä, ja maailman naiset ovat olleet samaa mieltä. Meillä ei olisi nykyisenlaista YK:ta, jos naiset eivät olisi vaikuttaneet siellä kymmeniä vuosia.

Nykyisin olen huolissani siitä, että naiset menevät mukaan miesten maailmaan miesten ehdoilla. Naisia on enemmistö suomalaisissa yliopistoissa, mutta yliopistot kouluttavat naisista miehiä, ja naiset antavat sen tapahtua, ”matkivat miehiä”. Suurelta osin tiede on miesten tiedettä, ja naisia koulutetaan miesten logiikan mukaan. Vain naistutkimus on naisten tiedettä.

Silloin kun Euroopan Unioniin liittyminen oli ajankohtaista, vastustin sitä. Siitä pidettiin kansanäänestys, jonka tuloksen ratkaisivat ne, joilla oli rahaa. Meillä, jotka vastustimme liittymistä, ei rahaa ollut. Olen edelleen sitä mieltä, että pohjoismaiden olisi pitänyt perustaa oma unioninsa. EU on tosin onnistunut siinä, että nykyisin on melkein mahdoton kuvitella sotaa eurooppalaisten maiden välille.

Silti en näe tulevaisuutta kovin optimistisesti. Meitä opetetaan kuluttamaan mahdollisimman paljon ja kilpailemaan kaikessa. Meidän ainoa pelastuksemme on se, että teemme kaiken päinvastoin kuin meitä houkutellaan ja manipuloidaan tekemään.

Meidän pitää kieltäytyä työskentelemästä firmoissa, jotka tuottavat turhia tavaroita, kieltäytyä hankkimasta tavaroita, joita emme tarvitse ja lopettaa jatkuva keskinäinen kilpailu. Meidän pitää ajatella itsenäisesti ja opetella tekemään kaikki päinvastoin kuin tässä kulutusyhteiskunnassa tehdään, ja mihin mainokset, viihde, media ja jopa yhteiskunnan palvelutkin meitä patistavat.

Ydin on tärkeä lehti, koska se avartaa maailmankuvaamme kriittisesti. Olen lukenut Ydintä ihan sen alkuajoista asti. YD

Hilkka Pietilä on pitkän uran YK-kysymyksien parissa tehnyt vaikuttaja, jota kiinnostavat erityisesti naisten asema ja maailman ruokaturva.

Perustulolla yhteiskunnalliseen MUUTOKSE

Suomen nykyistä sosiaaliturvajärjestelmää on kritisoitu byrokraattiseksi, kontrolloivaksi ja nöyryyttäväksi. Se rajaa tarkasti, miten ihminen sosiaaliturvaa saadessaan voi opiskella, yrittää tai työskennellä. Järjestelmän uudistamista on vaadittu lähes jokaiselta kuviteltavissa olevalta taholta – poliittisesta kannasta riippumatta. Yhdeksi ratkaisuksi nykyisen järjestelmän ongelmiin on esitetty perustuloa, kirjoittaa **Kaisu Suopanki**.

Mikä BIEN-verkosto?

The Basic Income Earth Network (BIEN) on kansainvälinen verkosto, jonka tarkoituksena on edistää perustulon käyttöönottoa eri puolilla maailmaa. Se toimii myös perustulon parissa toimivien tutkijoiden, kansalaisaktivistien ja poliitikkojen yhteisenä keskustelufoorumina. Se perustettiin alun perin 1986 eurooppalaiseksi verkostoksi, mutta laajeni maailmanlaajuiseksi 2004 ja koostuu nykyisin 17 eri kansallisesta verkostosta.

BIEN:n yleisideana on edistää keskustelua perustulosta ja perustulon toteutumista, se ei kuitenkaan ole sitoutunut mihinkään tiettyyn perustulomalliin. Verkoston toimijoita yhdistää ajatus kansalaisuuden takaamasta oikeudesta taloudelliseen toimeentuloon ja usko siihen, että perustulo ratkaisisi useita sosiaalisia ongelmia.

Verkosto järjestää kahden vuoden välein kongressin, jossa osallistujat yli 20 maasta ovat tavanneet keskustellakseen perustulosta ja siihen liittyvistä ehdotuksista, jotka kytkeytyvät teemoiltaan esimerkiksi työttömyyteen, Euroopan kehitykseen, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteisiin tai työ- ja perhe-elämän mallien muutoksiin. BIEN julkaisee sähköpostikirjettä, joka tarjoaa ajankohtaisen ja kattavan yleiskatsauksen kansainvälisiin julkaisuihin ja tapahtumiin sekä tukee *Basic Income Studies* -lehteä.

Suomen BIEN-verkosto perustettiin toukokuussa 2011, ja se on alustavasti hyväksytty kansainvälisen BIEN:n jäseneksi. Lopullinen hyväksyntä uusille kansallisille verkostoille myönnetään syksyllä 2012 järjestettävässä BIEN:n kansainvälisessä kongressissa. Suomen BIEN-verkoston tarkoituksena on tarjota yhteinen keskustelu-, tiedonvälitys ja toimintafoorumi aiemmin toisistaan irrallaan toimineille perustuloa edistäville tahoille ja rakentaa laajapohjaista kansalaisliikettä perustulon toteuttamiseksi Suomessa. Verkosto on puoluepoliittisesti sitoutumaton.

EEN

Perustulon periaatteet

Perustulolla tarkoitetaan jokaiselle kansalaiselle automaattisesti ja säännöllisesti maksettavaa etuutta, joka on riippumaton saajan mahdollisista muista tuloista. Perustulo on vastikkeeton ja veroton etuus, jolla voidaan korvata syyperustainen sosiaaliturva kokonaan tai osittain. Se ei laske tulojen noustessa, vaan siitä saatu hyöty peritään takaisin verotuksen kautta.

Poliittista tahtoa perustulon toteuttamiseen tai yksimielisyyttä toimivasta mallista ei toistaiseksi ole löytynyt, vaikka se pätkä- ja silpputöiden luvattuna aikana mahdollistaisi ihmisille työskentelyn ilman pelkoa tukien menettämisestä. Perustuloa ei pitäisi nähdä ihmisiä passivoivana vaan pikemminkin työntekoon kannustavana. Riittävän suuruisena se mahdollistaisi tulevaisuuden suunnittelemisen riippumatta työsuhteen kestosta tai elämäntilanteiden äkillisistä muutoksista, jotka iskevät pahimmin pienituloisiin

Perustulo voisi vähentää ihmisten riippuvuutta työnantajista ja parantaisi erityisesti pienipalkkaisten neuvotteluasemaa työmarkkinoilla. Se vähentäisi työnantajien valtaa sanella yksipuolisesti työsuhteen ehdot. Pienyrittäjille ja epätyypillisissä työsuhteissa työskenteleville se loisi toimeentulon pohjan, jonka päälle rakentaa. Perustulo- ja vastaavan tyyppiset kokeilut ulkomailla ovat osoittaneet sen lisäävän ihmisten kouluttautumista, yrittämistä ja työssäkäyntiä.

Nykyinen tukibyrokratia ja ihmisten tulojen tarkka vahtiminen selittyvät osaltaan valtion ja kuntien tiukoilla säästöohjelmilla. Ne pakottavat myös sosiaalityöntekijät rahanjakajiksi ja varsinainen sosiaalityö jää vähemmälle. Perustulo voisi osaltaan edistää syrjäytymisen ehkäisyä vapauttaessaan sosiaalisektorin resursseja paperin pyörittelyn sijaan konkreettiseen ihmisten auttamistyöhön. Vallitsevaan tukiviidakkoon eksyvät helpoiten kaikista heikko-osaisimmat. Kaikki eivät osaa hakea heille kuuluvia tukia ja etuuksia, mikä lisää köyhyyttä entisestään. Nykyisellään noin kymmenen prosenttia erilaisista etuuksista ja tuista jää hakematta.

Perustulo haastaa nykyisen ilmapiirin, jonka mukaan vain palkkatyö on oikeaa työtä. Sen voi ajatella palkkiona palkattomasta työstä, joka kuitenkin hyödyttää yhteiskuntaa. Tähän kategoriaan kuuluvat esimerkiksi kotona tehtävät työt, vapaaehtoistyö, kulttuurityö tai vaikkapa vapaiden ohjelmistojen kehittäminen. Suomessa on esimerkiksi niin sanottuja piilo-omaishoitajia yli 800 000, joista suurin osa ei ole kunnallisen tuen piirissä.

Perustulokeskustelua on usein yritetty torpata väitteillä perustulon kalleudesta. Jopa Suomessa on kuitenkin esitetty malleja, jotka mahdollistaisivat kustannusneutraalin muutoksen. Perustulo voitaisiin rahoittaa esimerkiksi tulo-, pääoma- ja ympäristöverotuksen tasokorotuksilla ja ottamalla käyttöön finanssialaa koskeva transaktiovero. Valtiollisten yhtiöiden ottaminen mukaan olisi myös mahdollista perustuloon siirryttäessä.

Esimerkiksi Alaskassa jaetaan (pienehköä) perustuloa, jota rahoitetaan öljyvoitoilla. Kysymys lieneekin enemmin, halutaanko perustulon yhteydessä vaikuttaa myös vallitsevaan tulonjakoon. Yhteiskunnan tulonjaon kannalta oleellista on, kuinka suureksi perustulo määritellään, ja millaisella verotuksella se rahoitetaan. Perustulo voisi toteutuessaan olla uudenlaisen, nykyajan muutoksiin mukautuneen hyvinvointiyhteiskunnan pohja, joka takaisi tasa-arvoisemmat mahdollisuudet kaikille.

> Perustulo vähentäisi työnantajien valtaa sanella yksipuolisesti työsuhteen ehdot.

Kaisu Suopanki on kansalaisaktivisti, joka toimittaa keväällä 2012 ilmestyvää kirjaa perustulosta.

KIMBERLYKI

Wall Streetiltä VALLILAAN

Vallatkaa Wall Street -liikkeestä ei ainakaan vielä tullut amerikkalaisten arabikevättä. Protestihenki finanssikihoja vastaan kasvaa silti kaikkialla. Suomessa odotetaan yhä Vallatkaa Vallila -liikettä, kirjoittaa **Jyri Raivio.**

Olin ehtinyt työskennellä *Helsingin Sanomien* Washingtonin kirjeenvaihtajana tuskin paria kuukautta melko tarkalleen kymmenen vuotta sitten, kun Yhdysvaltain julkisen palvelun radioyhtiöstä NPR:stä soitettiin ja pyydettiin haastattelua. Aiheena eivät olleet Suomen ja Yhdysvaltain silloiset, nihkeiksi väitetyt suhteet eivätkä edes suomalaisten näkemykset vähän aikaisemmin alkaneesta sodasta Afganistanissa.

Aiheena oli Nokian johtajan **Anssi Vanjoen** saama ylinopeussakko. Vanjoki oli ajanut Lauttasaaressa 50 km/t rajoitusalueella moottoripyörällä 75 km/t ja saanut 115 000 euron sakon, joka tosin käräjäoikeudessa tippui noin puoleen. Yhdysvalloissa ihmeteltiin maata, jossa rikkaat

Liikkeen tunnuslauseeksi on muodostunut ”Me olemme 99 prosenttia”, mikä viittaa vaurauden keskittymiseen rikkaimman prosentin käsiin.

maksavat enemmän sakkoa kuin köyhät.

Viikon päivät NPR:n haastattelun jälkeen ajoin taksilla Washingtonissa. Kuski kysyi, mistä olin kotoisin ja puhkesi vastauksen kuultuaan vuolaaseen ylistykseen:

– Kuulin radiosta, että Suomessa rikkaat maksavat enemmän sakkoja kuin köyhät. Sen täytyy olla upea maa. Täällä rikkaita paapotaan loputtomasti, eikä köyhillä ole mitään mahdollisuuksia. On suuri ihme, että kansa ei ole barrikadeilla.

Sen jälkeen Yhdysvaltain köyhiä ja keskiluokkaakin on riepotettu ennätysmäisen kovalla kädellä. Heidän tulonsa ovat jurnuttaneet ennallaan tai jopa laskeneet samalla, kun eliitin tulot ovat huikeasti nousseet. Vuoden 2008 täydelliseen romahdukseen päättynyt niin kutsuttu *Financial Engineering* (finanssi-innovaatiot) on ollut kuin musta surma, joka on jättänyt jälkeensä lohdutonta työttömyyttä, asunnottomuutta, köyhyyttä, raunioituneen valtiontalouden – ja entistä äveriäämmän rahaeliitin.

Nyt kansa lopulta on barrikadeilla. Ei tosin miljoonittain vaan korkeintaan tuhansittain eikä hienosti muotoilluin, yksilöidyin vaatimuksin vaan pikemmin ilmaisemassa loputonta hätäänsä, suuttumustaan ja turhautuneisuuttaan. Tämä protestiliike tunnetaan nimellä Occupy Wall Street (Vallataan Wall Street), ja se on hyvin harvinainen laatuaan Yhdysvalloissa.

Liikehdintä leviää muuallekin

Mielenosoitukset eivät ole rajoittuneet Yhdysvaltoihin. Syksyn mittaan vastaavanlaista liikehdintää on esiintynyt yli 50 maassa, hyvin pienimuotoisena Suomessakin.

Wall Street on maailman tunnetuin rahakatu. Manhattanin eteläkärjessä olevan pienen kadunpätkän tuntumaan on ahtautunut suuri joukko finanssimaailman keskeisiä toimijoita ja kadun perinteinen symboli, New Yorkin pörssi.

Tämän kadun valtaaminen alkoi syyskuun 17. päivänä järjestetystä mielenosoituksesta. Idean isät löytyivät kaukaa Kanadan länsirannikon Vancouverista. Siellä toimii Adbusters-niminen, kapitalismiin kriittisesti suhtautuva ryhmittymä. Sen perustajiin kuuluu alun perin virolainen, 69-vuotias **Kalle Lasn**, ja se tunnetaan meilläkin julkisuutta saaneen Älä osta mitään -päivän ideoijana.

Lasn kertoi uutistoimisto Reutersille idean tulleen niin kutsutusta arabikeväästä eli joukkomielenosoituksista, jotka ovat johtaneet yksinvaltiaiden kaatumiseen ensin Egyptissä ja sitten monissa muissakin arabimaissa. Niissä ihmiset hakivat sosiaalisesta mediasta tietoja mielenosoituksista, ryntäsivät kaduille usein henkensä kaupalla ja vaativat demokratiaa.

Uusi taantuma kohtelee kovin kourin vähäosaisia myös Suomessa, tässä progressiivisen ylinopeussakotuksen ihmemaassa.

Vallatkaa Wall Streetin aktivistit seurasivat sosiaalista mediaa ja tulivat kaduille, eivät tosin henkensä kaupalla. Wall Streetille heillä ei ollut asiaa. New Yorkin pormestari, samaiselta kadulta miljardööriksi noussut **Michael Bloomberg** päästi mielenosoittajat Zuccotti-puistoon, lohduttomalle betonipläntille lähelle Wall Streetiä. Siellä he aikovat pitää leiriään toistaiseksi.

99 prosentin protesti

Protestin syyt ovat selvät. Yksi painavimmista kiteytyy iskulauseeseen ”Me olemme 99 prosenttia”. Sen taustana on tyly tilasto, jonka mukaan yhä suurempi osa tuloista ja vauraudesta kertyy yhdelle prosentille amerikkalaisista. Lopuille jää vain murusia, hyvä jos niitäkään.

Iso osa siitä yhdestä prosentista koostuu Wall Streetin pankkiireista. Kolme vuotta sitten he suistivat ahneuksissaan ja asiantuntemattomuuksissaan ensin omat firmansa ja sitten Yhdysvallat ja koko maailman lähes raamatulliseen kriisiin. Veronmaksajat joutuivat tulemaan avuksi sadoilla ja taas sadoilla miljardeilla, jotka ovat osaltaan painaneet länsimaiden hallituksia syvälle velan suohon.

Kansantaloudet horjuvat, mutta pankkiirit porskuttavat.

– Heidän lantinheittonsa on yhä ennallaan: kruuna niin pankkiirit voittavat, klaava niin veronmaksajat häviävät, kirjoitti kansantalouden Nobelin muistopalkinnolla palkittu ekonomisti **Paul Krugman**, joka ymmärtää Wall Street -protestoijia.

Monet rahamaailman elitistit ovat jyrkästi toista mieltä. Kongressin edustajainhuoneen republikaanisen enemmistöryhmän johtaja **Eric Cantor** on kutsunut mielenosoittajia ”roskajoukoksi”. Saman puolueen presidenttiehdokkaiden kärkijoukossa pinnistelevä miljonääri **Mitt Romney** on sanonut heidän ”etsivän vain syntipukkeja ja aiheuttavan riskin maan jakautumisesta kahtia.”

Lähikuukaudet ratkaisevat, jääkö Occupy Wall Street vain kuriositeetiksi. Liike on saanut paljon lahjoitusvaroja, joiden turvin sinnikkäimmät varmasti jatkavat ainakin talven yli. On kuitenkin mahdollista, että liike kutistuu vähän samanlaiseksi, yhden teltan ja muutaman ihmisen protestiksi, jolla on jo vuosikausia vastustettu ydinaseita Lafayette-puistossa vastapäätä Valkoista taloa.

On myös mahdollista, että arabikevään henki herää Yhdysvalloissa uudestaan. Mikään ei viittaa siihen, että 99 prosentin tilanne olisi parantumassa, pikemminkin päinvastoin.

Uusi taantuma kohtelee kovin kourin vähäosaisia myös Suomessa, tässä progressiivisen ylinopeussakotuksen ihmemaassa. Suomen Occupy Wall Street -liike voisi olla vaikkapa Vallatkaa Vallila -liike, koska maan isojen pankkien toiminnot on keskitetty Teollisuuskadulle Vallilaan.

Toivottomuus, kaltoin kohtelu ja näköalattomuus eivät hevin riitä innostamaan suomalaisia Vallilaa valtaamaan. Ihmiset pitää ensin kunnolla suututtaa, ja siinä hommassa on kunnostautunut Suomen rahaeliitin henkilöitymä, pankkiiri **Björn Wahlroos**.

Muutama Wahlroosin reipas lausunto suomalaisten laiskuudesta ja pankkiirien huippubonusten ehdottomasta välttämättömyydestä lisää, niin Vallilan nurmikolle, Teollisuuskadun ja Aleksis Kiven kadun välille, uuden uljaan Mäkkärin lähimaastoon, voi ensi keväänä hyvinkin nousta Vallatkaa Vallila -leiri. YD

Jyri Raivio on *Helsingin Sanomista* eläkkeelle jäänyt taloustoimittaja.

TEPPO JÄNTTI

WikiTELTTAILIJAT

Manuel Castells, espanjalaissyntyinen sosiologi ja tietoyhteiskuntatutkija analysoi tuoreeltaan toukokuista liikehdintää, josta syntyi Espanjan vihaiset (indignatos). Vihaisten liikehdinnästä on tullut globaalia. Tästä on myös Vallataan Wall Street -liikkeessä kyse.

Yhtäkkiä ontto vaalipuhe kävi sietämättömäksi. Keskellä jatkuvaa talouskriisiä hallitus leikkaa välttämättömistä elämisen ehdoista. Maassa on 21 prosentin työttömyys ja 45 prosentin nuorisotyöttömyys. Samaan aikaan harvat käärivät lihavia voittoja, ja korruptoituneet, etuoikeutetut ja koskemattomuuden suojissa lymyilevät poliitikot jäävät vaille rangaistusta. Inhosta onttoa puhetta kohtaan syntyi verkosto.

Hiukan ennen kunnallisvaaleja toukokuussa NoLesVotes.org-verkostolla oli 700 000 käyttäjää, 154 blogia ja 641 000 Google-osumaa. Tästä

raivon ilmapiiristä Madridissa syntyi idea todellisen demokratian manifestista (*Democracia Real Ya, Todellinen demokratia nyt*), joka päättyi sanoihin: ”Eettinen vallankumous on välttämätön. Meidän on pantava rahamme palvelemaan ihmistä. Olemme ihmisiä, emme markkinatuotteita. Vaikka olen ennen muuta raivoissani, uskon että voin muuttaa tilannetta. Uskon, että voin auttaa. Tiedän, että yhtenäisinä voimme tehdä sen. Liity meihin. Se on oikeutesi.”

Toukokuun 15. päivänä he tulivat esiin: kymmenet tuhannet ihmiset Madridissa, Barcelonassa ja muissa kaupungeissa. Muutamat yöpyivät Madridin Puerta de Solissa, ja seuraavana päivänä heitä oli jo enemmän Barcelonan Plaza de Catalunyalla. He puhuivat unelmistaan ja twiittasivat verkostojensa kautta ystävilleen. Seuraavana päivänä heitä oli satoja. Sitten kymmeniätuhansia. Kun telttailijat poistettiin Puerta de Solin aukiolta, useampia tuhansia tuli tilalle. Niin monia, että kun keskusvaalilautakunta julisti kokoontumiset laittomiksi ja vetosi vastuulliseen äänestämiseen, poliisi ei voinut tehdä asialle enää mitään. *Acampadas* (leiriytyjät, telttailijat), heidän määrä oli liian suuri. Acampadas lähti liikkeelle Espanjasta ja laajeni koko maailmaan. Toukokuun 25. päivän, siis vaalien jälkeen, on syntynyt uusien liikkeiden yhteiskunta: 706 ryhmää on jo rekisteröitynyt.

Telttailijat yrittävät eri puolilla osoittaa mieltään rauhanomaisesti niin virtuaalimaailmassa kuin kaupunkien julkisissa tiloissa. Mediahuomio auttoi levittämään ilmiötä, jota jokainen oli kiirehtimässä omimaan, mutta jota myös muutamat poliitikot uskaltautuivat tuomitsemaan. Ei kuitenkaan ollut kyse ihmisten tavanomaisista epäluuloista. Ihmisiä tuli kaikkialta yhteiskunnasta, erilaisista olosuhteista, eri ikä- ja sosiaaliluokista. Katsokaa kuvia acampadabcn Flickr-sivulta nähdäksenne telttailijoiden joukon monimuotoisuuden. Aika pian tuli selväksi, ettei johtajia ole. Jos joku yritti olla, acampadat veivät häneltä auktoriteetin puhua puolestaan.

Vaikka liikehtijät olivat kiitollisia Todellinen demokratia nyt –kampanjalle, he eivät hyväksyneet mitään logoja. Jokainen edustaa vain itseään. Kaikki työstetään toimintaan ja teemoihin perustuvissa, itsehallinnollisissa ja monilukuisissa komissioissa, joita koordinoi välittävä komissio. Sen jäsenyys on kiertävä. Jokaiseen vaikuttavat päätökset menevät päivän aikana yhteiskokoontumisen käsittelyn (assembly) läpi. Aloitteet, organisoituminen ja taktiikka: kaikesta keskustellaan. On intensiivisiä keskusteluja, joissa on keskinäistä kunnioitusta, ja jotka luovat uuttaa dynamiikkaa liikkeeseen, ja joissa halutaan välttää äänekästä ilmaisua. Keväällä ilma oli sakeana levottomasti kyllä-kylttiä heiluttavista käsistä tai eitä ilmaisevista huonotuulisista ristityistä käsivarsista.

Uhittelu on kielletty. Juomista ei suosita, päihteet torjutaan, vaikkakin asiasta keskustellaan. Mihin tahansa väkivaltaiseksi äityvään tilanteeseen puututaan heti: ensimmäisinä kymmenenä päivänä oli vain yksi välikohtaus. Väkivallattomuus on perusperiaate, johon kaikki ovat sitoutuneet. Sitä on myös koeteltu, kun viranomaiset ovat väsyneet ja ryhtyneet pamputtamaan.

Kun vaalit olivat ohi, liike laajeni, konkretisoitui ja syveni. Se laajeni muihin kaupunkeihin ja niiden ympäristöihin. Se sai mini-acampadan muotoja, jotka saattoivat ulottua työpaikoille asti. Se konkretisoitui niin, että jokainen acampada päätti omat tavoitteensa, organisaationsa ja vaatimuksensa. Se syveni keskittymisellä ohjelmallisten päämäärien laatimiseksi. 25. 5. Acampada julkaisi dokumentin, jossa oli koottuna yhteen eri kokoontumisissa hyväksytyt aloitteet 16. 5. alkaen. Niitä olivat: poliittisen luokan etuoikeuksien eliminointi, työttömyyden vähentämisen eri tavat, työn jakaminen ja eläkeiän pidentämisen torjuminen niin kauan kuin on nuorisotyöttömyyttä, oikeus asumiseen ja myymättömien asuntojen pakkolunastus vuokraasunnoiksi, julkisten palvelujen laadun turvaaminen, tuhlaavan hallinnollisen työn eliminointi, terveys- ja opetustyöntekijöitten palkkaaminen, halpa ja ekoystävällinen julkinen liikenne, pankkien valvonta, yhteiskunnan valvonnassa olevan pankkitoiminnan luominen, konkurssiin menneitten yhteisöjen pääomien palauttaminen julkisiin rahastoihin, fiskaaliset uudistukset varakkaiden ja pankkien verojen korottamisesta, petosten paljastaminen ja pääomaliikkeiden kontrollointi, kansalaisoikeuksien ja osallistuvan demokratian edistäminen aloittaen Ley Sinden internetin vapautta rajoittavan (lakiehdotus, joka olisi sallinut nettisivujen sulkemisen) ehdotuksen torjumisella, tutkivan journalismin ja vapaan tiedon saannin puolustaminen, vaalilainsäädännön uudistaminen poliittisen syrjinnän estämiseksi niin, että myös tyhjien äänestyslappujen määrä raportoidaan, oikeudellinen itsenäisyys, poliittisten puolueiden sisäisen demokratian edistäminen, puolustusmenojen vähentäminen.

Puolueitten ja instituutioiden on opittava elämään uuden kansalais-yhteiskunnan kanssa.

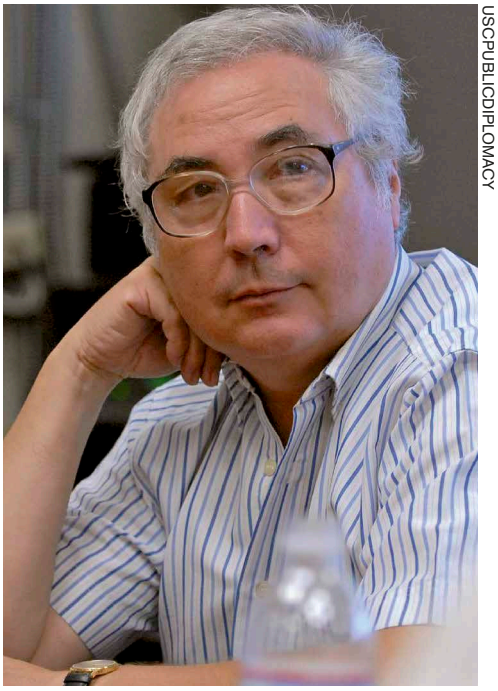

USCPUBLICDIPLOMACY

Siteeraan näitä vaatimuksia siksi, että haluan korostaa vaatimusten konkreettisuutta ja järkevyyttä. Silti myös välitön utopia toisenlaisesta elämästä on ollut läsnä monien muutosta haluavien mielissä. Mutta muutosta aikaansaa prosessi, ei itse tuote. Kyse on avoimista päätöksistä ja kokoontumisista. Se on uutta politiikkaa, uuden elämisen rakentamiseksi kollektiivisesti. Hidas prosessi on olennaista, ja aivan kuten barcelonalaisessa julisteessa sanottiin: etenemme hitaasti, koska haluamme päästä pitkälle. Ne, jotka väheksyvät wikitelttailijoita, eivät vielä ymmärrä, kuinka perustavanlaatuisia he ovat. Ihmiset saattavat jättää torit ja aukiot, kenties palaavat takaisin silloin tällöin, mutta he eivät jätä sosiaalisia verkostojaan eivätkä niitä, jotka ovat olleet mukana.

He eivät ole enää yksin. He ovat menettäneet pelkonsa – koska he ovat löytäneet uudet tavat organisoitua, osallistua ja mobilisoitua. Se rikkoo myös perinteiset tavat ja kanavat kuulua johonkin. Johonkin, josta suurelta osalta ihmisiä, ja todellisuudessa enemmistöltä nuoria, se on evätty, ja johon he eivät enää luota. Puolueitten ja instituutioiden on opittava elämään tämän uuden kansalaisyhteiskunnan kanssa. Jos ne eivät opi, ne muuttuvat ontoiksi sisältä samaan aikaan, kun ihmiset muuttavat wikiacampadaseihin, verkostoituvaan demokratiaan, joka löytää kollektiivisen käytäntönsä ja juurensa jokaisesta ihmisestä. YD

Manuel Castells on espanjalaissyntyinen sosiologi ja tietoyhteiskuntatutkija.

Essee on julkaistu *La Vanguardiassa* 28. 5. 2011.

Jertta Blomstedt

KOLUMNI

Kirjoittaja toimi Ydin-lehden päätoimittajana vuosina 1980–1990.

Vihaväsymys JA AHNEUS-ISMI

[**VIHAPUHEESTA** on puhuttu paljon. Vihasta vähemmän. Mitkä ovat vihan ainekset? Koettu loukkaus, omanarvontunnon menetys, ehkä häpeä. Loukkauksen kokemisesta seuraa ajatusten tulva. Siitä siirrytään vihamieliseen reaktioon, joka samalla sisältää kiihkeän halun tulla oikeudenmukaisesti kohdelluksi.

Suomalaiset kestävät tasaisen matalan raivon tilassa sen, että palvelut muotoillaan jonnekin netin uumeniin, ja että ne toimivat silloin, kun ohjelmistot eivät petä. Ilmeisen suuri suuttumuksen aihe on velkakriisi ja sen hoito: rahaa lapioidaan oliivipuiden alle. Kunpa rahaa lapioitaisiinkin sinne, mutta kun sitä lapioidaan pankeille ja sijoituslaitoksille, jotka ovat ottaneet tietoisia riskejä!

[**KRIISIT** pyyhältävät yli Atlantin, molempiin suuntiin. Seuraava kuvaus tulee kahdelta amerikkalaiselta taloustieteilijältä **Paul Krugmanilta** ja **Robin Wellsiltä:** ”Kuvitellaan, että merkittävät finanssilaitokset ovat pahasti ylittäneet omat rajansa. Ne ovat luoneet ja myyneet uusia finanssi- instrumentteja ymmärtämättä niissä piileviä riskejä. Ne lapioivat rahaa epäilyttäviin luottoihin hakiessaan lyhyen aikavälin voittoja piittaamatta selvistä varoitusmerkeistä: velalliset eivät ehkä kykene maksamaan lainojaan takaisin. Kun riski toteutui, ne kääntyivät hallituksen puoleen ja turvautuivat hätäapuun ja valtion takuisiin – asettaen alttiiksi huomattavat määrät veronmaksajien rahoja – selvitäkseen itse pälkähästä. Ja kun kriisi oli ohi, ne jatkoivat julkisen vallan pilkkaa ja ryhtyivät täsmälleen samoihin puuhiin, jotka olivat synnyttäneet edellisen kriisin.”

Krugman ja Wells toteavat, että he voisivat puhua vuodesta 1970, 1982, 1991 tai 2008. Silti viimeisestä puhutaan ”mustana joutsenena” eli hyvin harvinaisena tapahtumana, jota kukaan ei olisi voinut ennustaa. Kuitenkin kyse on vain viimeisimmästä tapahtumasta toistuvassa ketjussa. Ensin luototetaan holtittomasti, sitten kutsutaan veronmaksajat apuun, ja sitä seuraa luottolaitosten kiittämättömyys. Kuvio näyttää toistavan itseään aina suurempana.

> Jos asiantuntijoiden enemmistö on omassa asiassaan sitä mieltä, ettei vaaraa ole, sitä ei ole.

Eräs Suomen Pankin edustaja kuvaili nykyisiä tapahtumia ”kollektiiviseksi sokaistumiseksi”. Hän sanoi, ettei kukaan voinut ennustaa niitä. Suomessa kuuluu asiaan halveksia niitä, jotka liian aikaisin ovat nähneet, mitä tuleman pitää. Jos asiantuntijoiden enemmistö on omassa asiassaan sitä mieltä, ettei vaaraa ole, sitä ei ole.

[**KRUGMAN** ja Wells käyttävät sanaa ”ahneus-ismi” ajasta, jolloin kaikesta sääntelystä luovuttiin. Sen avasi presidentti **Ronald Reagan** tekemällä ahneudesta ja itsekkyydestä, ei ainoastaan hyväksyttyä, vaan kiitettävää toimintaa. He vertaavat Euroopan tapahtumia moniin vastaaviin latinalaisen Amerikan maan tapahtumiin 1980-luvulla. Kun hallitukset eivät enää kyenneet maksamaan lainojaan takaisin, amerikkalaiset pankit pelastettiin hätäluotoilla. Lainoilla oli näennäisenä tarkoituksena pelastaa hätää kärsivät kansantaloudet, mutta tosiasiassa rahoilla maksettiin yksityisen sektorin luotot. Näytti siltä, kuin olisi pelastettu valtioita, mutta itse asiassa pelastettiin pankkeja. Sivutuotteena maat pantiin ankaralle säästökuurille, joka merkitsi niiden kansoille menetettyä vuosikymmentä, tulojen laskua ja minimaalista kasvua.

Kyseessä *Ahneuden voitto* - nimisen kirjan arvostelu on, joka käsittelee finanssilaitosten historiaa ja Yhdysvaltojen taantumista. Krugmanin ja Wellsin mielestä kirjassa esiintyy niin paljon konnia, että sen luettuaan he kärsivät vihaväsymyksestä. Siitä, että raivostuu, mutta ei jaksa enää raivota. Kuulostaa jotenkin tutulta. Mutta he eivät jää vihaväsymykseen makaamaan.

He kysyvät, miksi finanssikonnat ovat voittaneet toistuvasti? Summittainen vastaus on, että kaikki ne, joiden olisi tullut valvoa ja säännellä finanssimarkkinoita, luopuivat tästä tehtävästä. Ja miksi he luopuivat siitä? Siksi että he -uskoivat ahneuteen. Ehkä sitä voi kutsua kollektiiviseksi sokeudeksi. Ahneususkovaiset vakuuttavat maailman selviävän. Se voi olla totta vain kaikkein rikkaimman yhden prosentin kohdalla. Muutoin eriarvoisuus lisääntyy, ja tämä koskee myös Suomea.

Vihalle ja vihapuheelle ei näy loppua. YD

Osuuskauppa Tuusulan Oma Maa on Tuusulanjärven lähialueella toimivien luomuviljelijöiden perustama osuuskunta, jonka tarkoituksena on tarjota terveellistä, tuoretta, ekologista ja lähellä tuotettua ruokaa suoraan pääkaupunkiseudun kuluttajille.

KOTIINKULJETUS:
Toimitamme lähi- ja luomutuotteita kotiin Helsingin, Espoon, Kauniaisten, Vantaan, Sipoon, Keravan, Porvoon, Tuusulan, Järvenpään, Nurmijärven ja Hyvinkään alueella. Tilaus tulee olla tehtynä maanantaisin klo 10.00 mennessä, jolloin se toimitetaan seuraavana torstaina klo 10-15 välisenä aikana ilmoittamaasi osoitteeseen. Tuotteet ja kuljetus maksetaan tilauksen teon yhteydessä verkkopankkiin.

TUUSULANJÄRVEN TUNTUMASSA:
Tuusulan myymälän käyntiosoite on Rannankoukku 18 (Anttilan koetilan vieressä). Kauppa on avoinna tiistaista perjantaihin klo 14-18 ja lauantaisin klo 11-15

VALIKOIMIIMME KUULUVAT MM:
Viljatuotteet; jyvät, jauhot, rouheet, ryynit, rypsi- ja hamppuöljy, herne, härkäpapu...
Vihannekset; peruna, porkkana, sipuli, valkosipuli, versot...
Mehut, kahvit, teet, kaakaot ja yrttiteet
Hygieniatuotteet; saippuat, shampoot, pesuaineet, siteet...

OSUUSKAUPPA Oma Maa

Tutustu nettikauppaamme ja tee tilaus kotiovellesi osoitteessa: www.omamaa.fi puhelin: 045 325 6625 klo 10-18

KULTTUURIVIHKOT

Vasemmalta katsova riippumaton aikakauslehti

KULTTUURI JA YHTEISKUNTA YKSISSÄ KANSISSA

KUUDESTI VUODESSA

TUTUSTUMISTARJOUS:
KOLME SEURAAVAA NUMEROA VAIN 14,90 €
(KESTOTILAUS)

Irtonumerot Akateemisesta Kirjakaupasta tai kustantajalta internetsivuston kautta

TILAA >>>
www.kulttuurivihkot.fi
Sivustolla myös uutisia, blogeja, keskusteluja ja videoleikkeitä.

Kulttuuri-häiriköintiä

Tekijänoikeusrikkomuksen tunnusmerkit eivät täyty vastamainosten kohdalla, kun kaikki kuvissa tehdään itse alusta loppuun.

Klaus Welp ja Mika Pekka Markkunen intoutuivat poseeraamaan.

Voima-lehden AD eli taidetihertööri **Klaus Welp** teki yhdessä Voiman päätoimittajan **Kimmo Jylhämön** kanssa Suomen ensimmäisen vastamainosoppaan. **Henri Salonen** kävi jututtamassa Welpiä.

Vastamainoskirja on kooste *Voimassa* ilmestyneistä vastamainoksista. Kirjassa käydään tapauskohtaisesti läpi, miten kukin vastamainos on tehty, ja millainen sen työprosessi on ollut. Vastamainosten tuottaminen *Voimassa* vakavoitui varsinaisesti vuonna 2005, kun Klaus Welp hyppäsi lehteen mukaan sen AD:n toimeen.

Vastamainokset on aina tehty ja nimetty kollektiivisesti, vaikka Klaus Welpillä onkin ollut niistä ideoinnin ja toteutuksen vetovastuu.

– Hämeentie 48:n järjestö- ja yritysrypäs on minulle kuin piraattilaiva miehistöineen, jolta voi ammentaa teemoja ja ideoita sekä myös testata niitä. Vastamainoksista tulee meillä toimituksessa välillä vääntöjä, mutta kokonaisuudessaan ollaan ylpeitä.

Vastamainoksia on tehty *Voimassa* vuodesta 1999 lähtien.

– Tätähän on tehty Adbustersien toimesta jo vaikka miten pitkään. Välillä me oltiin jopa Adbusters Finland, Klaus kertoo.

Adbusters on alkujaan kanadalainen mainoskriittinen aktivistiryhmä, jonka yksi päätekijöistä on virolainen **Kalle Lasn.** Adbusters-ryhmä on ollut uraauurtavan merkittävä kulttuuria ja mainontaa poikkileikkaavassa työssään. Kanadalainen perustajaryhmä ei tee enää juurikaan vastamainoksia, mutta ryhmä on esimerkiksi masinoinut sellaisenkin asian kuin Occupy Wall Street -kansanliikkeen. *Culture jamming* eli kulttuurin hämmentäminen on vastamainonnan avainsana. Klaus kuvaileekin Voiman vastamainosprojektin lukeutuvan osaksi laajempaa kansainvälistä *culture jamming* -porukkaa, jota muun muassa Adbusters edustaa.

Taiteen ei pidä kaivaa poteroita

Kun kysyn Klausilta, onko olemassa tabuja eli aiheita, joihin ei saa koskea, nousevat islampiirustukset esiin.

– No ne tuntuvat aiheuttavan kovaa stressiä. Mulla ei ole tähän oikein selkeää kantaa. Klaus kertoo, ettei omalla taiteellaan halua aiheuttaa mielipahaa tai provosoida konflikteja.

– Taiteen pitäisi avata poteroita ja tuntuu, että nämä Muhammed-piirustukset enemmän kaivavat niitä poteroita syvemmiksi, hän sanoo.

Lasipalatsin Akkuna-galleriassa oli esillä 13.11. asti Vastamainos-näyttely, jonka avajaisia sekä Voiman vastamainoksia esittelevän kirjan julkaisemista juhlittiin. Galleriatilan lisäksi Lasipalatsin sisäpihan yhdelle seinälle heijastetaan valtavan kokoisia vastamainoksia.

Welp halusi näyttelyn nimenomaan Kamppiin. Se on epäilemättä koko Suomen kaupallisin paikka, jossa vastamainokset voivat luonnollisesti sekoittua muuhun esillä olevaan viestitulvaan. Akkuna-galleriassa oleva näyttelytila on vuorattu lattiasta kattoon vanhoilla mainosplansseilla.

– Mä en olisi saanut tätä millään valmiiksi ilman meidän harjoittelijaa **Mika Pekka Markkusta.** Halusin tällä gallerian sisustuksella alleviivata sitä, miten mainokset ympäröivät meitä julkisessa tilassa jatkuvasti 360° astetta! Keskivertokuluttaja altistuu keskimäärin 3 000 mainokselle päivässä.

– Toimiva kulutusyhteiskunta perustuu kulutusjuhlaan, johon mainokset ovat eräänlainen kutsu, Klaus toteaa. Kuten mihin tahansa kutsuun, siihen pitää jollain tavalla vastata ja juhliin täytyy yrittää kelvata. Jotkut syrjäytyvät tästä ideologiasta, ja jotkut taas jättäytyvät syrjään. Tätä kulutusideologiaa Welp ja muut voimalaiset haluavat kritisoida. Eriarvoistumista, tuloeroja, ympäristövaikutuksia, Klaus luettelee.

Kiasma varpaillaan

Alunperin Vastamainos-näyttely oli tarkoitus järjestää Kiasmassa. Ensin keskustelut näyttelystä sujuivat hyvin, mutta sitten tuli ongelmia museon itsesensuurin kanssa. Kiasma ei halunnut ottaa mahdolliseen näyttelyyn mukaan teoksia, jossa museon kaupallisia sponsoreita olisi ollut esillä epäsuotuisassa valossa. Suomen johtava nykytaiteen museo, joka on pääosin valtion rahoittama, ei halunnut riskeerata kenenkään ärsyttämistä. Klaus pyörittelee silmiään ja kertoo siitä, miten ratkaisu olla järjestämättä näyttelyä Kiasmassa oli täten ilmiselvä.

Hän tai *Voima*-lehti ei kuitenkaan ole mainoksia vastaan vaan kertoo olevansa mainoskriittinen.

– Vaikea meidän lehden olisi olla mainosvastainen, kun 85 prosenttia lehden tuotoista tulee mainoksista. Loput 15 prosenttia tulevatkin kulttuurilehtituesta ja tilauksista.

Keskivertokuluttaja altistuu keskimäärin 3 000 mainokselle päivässä.

Voimaa on jonkin verran uhkailtu juridisilla seurauksilla muun muassa Nokian ja Volvon toimesta.

– Volvon kohdalla kävi niin, että toimitusjohtajamme **Tuomas Rantanen** löysi sattumalta postipinosta noin kuukauden vanhan haastekirjeen Volvolta, Klaus kuvailee. Haaste koski *Voiman* tekemää vastamainosta, jossa oli yhtymäkohtia Volvon automainokseen. Tekijänoikeusrikkomuksen tunnusmerkit eivät täyty vastamainosten kohdalla, kun kaikki kuvissa tehdään itse alusta loppuun. Näin vastamainokset ovat täysin taiteellisen ja journalistisen sananvapauden piirissä.

Voima on tehnyt vastamainontaa jo 12 vuotta. Klaus kertoo jo pienestä väsymisestä aiheeseen.

– Näistä on kuitenkin tykätty niin paljon ja onhan näitä hauskaa tehdä.

Seuraavassa Voiman vastamainoksessa lehti nauraa vihdoinkin itselleen.

Teksti ja kuvat: Henri Salonen

Heikki Patomäki

KOLUMNI

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston kansainvälisen politiikan professori.

MITÄ globalisaation JÄLKEEN?

[TERMIÄ globalisaatio käytetään yleisesti kahdessa erilaisessa merkityksessä, joiden sekoittaminen on aiheuttanut monia väärinkäsityksiä. Yleisessä yhteiskuntatieteellisessä merkityksessä globalisaatiolla eli maapalloistumisella viitataan yhteiskunnallisten suhteiden alan laajenemiseen ja fyysisen etäisyyden merkityksen pienenemiseen. Tavarat, ideat ja teknologiat ovat kulkeutuneet – varsinkin Euraasian mantereella – pitkiä matkoja suhteellisen lyhyessä ajassa jo tuhansia vuosia.

Erityisesti toisen teollisen vallankumouksen jälkeen kommunikaatio- ja liikennevälineet ovat kehittyneet dramaattisesti. Nykyään samanaikainen kommunikaatio melkein mistä tahansa maapallon kolkasta toiseen on helppoa ja halpaa, ja suihkulentokoneilla pääsee alle vuorokaudessa mihin päin maailmaa tahansa. Tämän vuoksi yhteiskunnalliset valta- ja riippuvuussuhteet ovat yhä intensiivisemmin poikkikansallisia ja myös poikkimantereellisia. Tämä kehitys ei riipu vallitsevasta ideologiasta.

Sanan toisessa, ekonomistisessa merkityksessä globalisaatio tarkoittaa poikkikansallista uusliberalismia. Uusliberalismi on hallintaoppi, jonka mukaan joko kilpailulliset markkinat tai niiden hallinnollinen jäljittely takaavat parhaiten tehokkuuden, vapauden, oikeudenmukaisuuden – tai kaikki nämä. Termi globalisaatio on ollut käytössä 1980-luvun alusta saakka molemmissa merkityksissä. Varsinkin ekonomistisesta merkityksestä tuli nopeasti erittäin suosittu maailman valtamedioissa. Kun Harvardin kauppakorkeakoulun professori **Theodore Levitt** julkaisi artikkelin *Markkinoiden globalisaatio* vuonna 1983, yli tuhat yritystä tilasi välittömästi yhteensä 35 000 kopiota artikkelista. Sittemmin artikkelia on vielä painettu melkein miljoona kappaletta lisää.

[USEIN globalisaatio on samaistettu erityisesti niin sanottuun Washingtonin konsensukseen. Washingtonin konsensus on kymmenen kohdan talousohjelma, jota Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki ja Yhdysvaltain valtiovarainministeriö ajoivat vuosikymmeniä kaikkiin maihin, jotka ovat joutuneet kääntymään niiden puoleen. Ohjelmaan on kuulunut kaupan ja investointien vapauttaminen, yksityistäminen, säätelyn purkaminen, yksityisen omistusoikeuden ja markkinamekanismien vahvistaminen sekä erilaiset veroja ja julkisten varojen käyttöä koskevat uudistukset. Ohjelmaan on rakennettu sisään myös finanssialisaatio eli prosessi, jossa rahoitusmarkkinat, rahoituslaitokset ja rahoituseliitit kontrolloivat yhä enemmän taloudellisia prosesseja ja talouspoliittisia päätöksiä. Keinottelutalous nousee keskeiseen asemaan.

Vapaiden kilpailullisten markkinoiden ideaali ei kuitenkaan ole lisännyt yleistettävissä olevaa tai kestävää hyvinvointia. Ongelmia on ollut monella tasolla. Vuoden 2011 lopulla nämä ongelmat näkyvät kaikkein akuuteimmin erilaisina rahoituskriiseinä, joiden syynä on talouden arvopaperistuminen ja siihen kuuluva yleinen velkaantuminen. Velan avulla on vivuttu sijoituksia ja rakennettu alati paisuvaa, keskinäisriippuvaa järjestelmää, joka asteittain on muuttunut yhä kaoottisemmaksi.

[KUN taloudellinen toiminta alkaa yhä enemmän pyöriä keinottelurahan ympärillä, rahoitusjärjestelmien osista tulee yhä hauraampia. Keinottelu moninkertaistaa rahoitusarvoja ja lisää eriarvoisuutta, mutta kaikki kuplat puhkeavat lopulta. Vuosien 2008–2009 kriisi samaten kuin Euroopan valtioiden velkakriisi olivat hyvin ennakoitavissa, koska niiden syntymekanismit olivat hyvin tiedossa. Kuitenkin monet poliitikot, journalistit, tutkijat ja rahoitusmarkkinatoimijat elivät illuusioiden varassa – näin siksi että heidän uskomuksensa ja odotuksensa olivat osa kuplaa.

Velkaantuminen on ollut ennen kaikkea yksityisen sektorin velkaantumista. Kaikkein eniten on lisääntynyt yksityisten yhtiöiden ja varsinkin keinottelua harjoittavien sijoittajien velka. Kotitalouksien velka on vain pieni osa ja valtioiden velka vain kohtuullinen osa kokonaisvelasta. Vuosien 2007–2009 kriisi ei johtanut velan määrän merkittävään vähenemiseen. Pelastus- ja elvytyspakettien seurauksena osa velasta vain siirrettiin yksityiseltä sektorilta julkiselle puolelle. Yhdysvalloissa ja Euroopassa käynnissä olevat valtioiden velkakriisit muodostavat taantuman toisen vaiheen, joka on paljastanut Euroopan raha- ja talousunionin EMU:n ongelmat ja ristiriidat.

Kriisi tarkoittaa käännekohtaa prosessissa, joka voi johtaa yhteiskunnallisen järjestelmän luonteen muuttumiseen. Se tarkoittaa myös mahdollisuutta oppia. Yhteiskuntatutkimuksen ja kriittisen kansalaisyhteiskunnan tehtävänä on edistää yhteiskunnallista oppimista esittämällä kritiikkiä ja vaihtoehtoja. Uskon, että uusliberaalin globalisaation aikakausi on asteittain tulossa päätökseensä.

Markkinaglobalisaation sijasta tarvitsemme demokraattista, poliittista globalisaatiota. Isoin kysymys on se, miten karvaita kokemuksia vaaditaan, ennen kuin uskomme, että yhteistyö ja solidaarisuus ovat tärkeämpiä kuin markkinakilpailu, ja että kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa? Kuinka suuren kriisin tai jopa katastrofin läpi maailman täytyy kulkea, ennen kuin aika on kypsä siirtymälle kohti vihreää, demokraattista globaali-keynesiläisyyttä? YD

PRESIDENCIA DE LA REPUBLICA DEL ECUADOR

Nicaraguan presidentti Daniel Ortega (vas.) puhuu Venezuelan Hugo Chavezin ja Ecuadorin Rafael Correan kuunnelleassa.

Karismaattisen VALLAN MAANOSA

Miamin ja Havannan suhteet kertovat vielä vuonna 2011, että kylmä sota sinnittelee Karibian lämmössä. Suurta ja mahtavaa Neuvostoliittoa ei tarvita, pieni Kuubakin riittää, kirjoittaa **Jussi Pakkasvirta.**

Latinalainen Amerikka näkyy suomalaisissa tiedostusvälineissä – silloin kun se näkyy – edelleen perinteisten syntiensä valossa. Esimerkiksi Nicaraguan **Daniel Ortegan** kameleonttimainen vallankäyttö muistuttaa Amerikan kaksoismantereen keski- ja eteläosien historiallisesta taakasta.

Alueen asioita vähänkin seuraavat henkilöt huomaavat kuitenkin uudenlaisia latinalaisamerikkalaisia kehityskulkuja. Taloudellisen integraation eteneminen takkuilee, mutta talouskehityksen voimakkaat signaalit ovat näkyneet uutisvirrassa. Euroopan talouskriisin myrskyn silmässä ihmetellään, miten esimerkiksi Argentiina ja ▶

Ecuador selvisivät yllättävän hyvin aika pahoina näyttäneistä talouskriiseistään – tai miten suomalainen selluteollisuus siirtyi Etelä-Amerikkaan.

Kolumbia on sen sijaan kadonnut pääuutisista. Silti Kolumbiassa on käyty yli 50 vuotta samankaltaista sotaa, joka kolhi Keski-Amerikkaa 1980-luvun. Osapuolina Kolumbiassa ovat olleet vanhakantaiset sissit, huumekartellit, armeija, puolisotilaalliset järjestöt ja oudossa tilanteessa oleva valtiovalta. Kärsijöinä jatkavat maaseudulta kaupunkeihin pakotetut kotinsa, maansa ja elinkeinonsa menettäneet sisäiset siirtolaiset – vaikka vuosina 2002–2010 kovaotteisena presidenttinä suitsutetun **Álvaro Uriben** johdolla maan kaupunkeja ja keskiluokan arkea saatiin rauhoitettua.

Yhdysvalloille Kolumbia on edelleen tärkeä maa, jossa alueellisia sotilaallisia ja strategisia linjoja on määritelty 2000-luvulta. Huumekauppaa ei saatu kuitenkaan kitkettyä edes miljardien dollarien *Plan Colombialla.* Päinvastoin, sen rikolliset lonkerot ulotettiin Keski-Amerikkaan ja Meksikoon, aivan Yhdysvaltojen rajoille. Yhdysvaltain turvallisuuspoliittinen läsnäolooikeutus Latinalaisessa Amerikassa on muuttunut jopa selviytymiseksi raja-alueilla.

Siviilipolitiikan puolella populismin ja personalismin uusi nousu on ilmennyt useiden maiden viimeisissäkin vaaleissa. Venezuelan **Hugo Chávez,** Perun **Ollanta Humala,** Ecuadorin **Rafael Correa,** Argentiinan **Cristina Fernández de Kirchner** tai Paraguayn **Fernando Lugo** muistuttavat jollain lailla Argentiinan yli 60 vuoden takaisesta peronismista. Ja näillä presidenteillä on valtaa. Latinalaisen Amerikan valtioiden poliittinen järjestelmä on erittäin presidenttikeskeinen.

Yllä mainitut hallitsijat ovat toki saaneet kansalta valtakirjan pääosin puhtaiksi todetuissa vaaleissa. Kuubaa lukuun ottamatta kaikki Latinalaisen Amerikan itsenäiset valtiot ovat ainakin muodollisesti länsimaisen demokratian pelisäännöin valittujen presidenttien hallitsemia. Ero hyperinflaatioiden ja diktatuurien sävyttämään 1980-lukuun, "menetettyyn vuosikymmeneen", on selvä. Erilaisten rakennesopeutusohjelmien kautta hyperinflaatiot saatiin kuriin, ja monet latinalaisamerikkalaiset pörssit kukoistavat. Raaka-aineiden, energian ja agribisneksen maailmanpelissä Latinalainen Amerikka on aidosti keskiössä.

Euroopan ja Yhdysvaltojen talouskriisit korostavat Latinalaisen Amerikan asemaa. Brasilia on veturi, mutta myös maa-alueiltaan valtava Argentiina vauhdittaa työväen presidenttien **Luiz Inácio Lula da Silvan** ja **Dilma Rousseffin** hyvään vauhtiin saamaa junaa.

Latinalaisen Amerikan 2010-luku näyttää siis monissa talous- ja politiikkatilastoissa lupaavalta. 1980-luvusta puhuttiin menetettynä vuosikymmenenä, 1990-luvusta voidaan puhua emokratisoitumisen, talouskasvun ja uusliberalismin vuosikymmenenä. 2000-luvun alkua leimasivat äärimmäisestä uusliberalismista toipuva ja hieman odotteleva tunnelma – sekä ikuiset integraatiounelmat.

Raaka-aineiden, energian ja agribisneksen maailmanpelissä Latinalainen Amerikka on aidosti keskiössä.

Nyt hyvältä makrotaloustilastoissa näyttävä kuva ei ole pintaa syvemmältä kuitenkaan kovin kaunis. Vaikka Latinalainen Amerikka on rikastunut, vaurauden hedelmät ovat edelleen jaettu liikaa vain rikkaiden kesken – ja monissa maissa tuloerokuilu on kasvanut. Brasiliassa tuloerot olivat pitkään maailman suurimmat, eivätkä muutkaan alueen maat jää paljon jälkeen tässä ranking-listassa. Tuloeroilla mitattuna Latinalainen Amerikka on selvästi epätasa-arvoisin maanosa. Maailman murha- ja rikollisuuslukuja asukasmäärää kohden johtavat Honduras, El Salvador, Guatemala ja Meksiko. Ja monet muut alueen maat ovat hyvässä tuntumassa.

Latinalaisella Amerikalla olisi silti nyt oiva – lähes se kuuluisa historiallinen – tilaisuus tarttua perinteisiin rakenteellisiin ongelmiinsa. Verotusrakenteita voisi nyt uudistaa, koulutusta parantaa, tuloeroihin ja rikollisuuteen puuttua. Aidosti vasemmistolaistenkin presidenttien johtamat valtiot tuntuvat silti luottavan liikaa pelkkään talouskasvuun, infrastruktuurin kehittämiseen, tehotuotantoon ja perinteisen monokulttuurisen viennin edistämiseen.

Nicaragua ja vallankumouksen kuolema

Meksikon vallankumous 1910–1917 oli vuosisadan ensimmäinen suuri sosiaalinen vallankumous, jossa maattomat campesinot taistelivat maan ja vapauden puolesta. Kuubalainen vallankumousutopia 1950-luvun lopusta eli hyvin kylmän sodan maailmassa, mutta tällä hetkellä kukaan ei voi tarkasti ennustaa, mitä Kuubassa tulee lähivuosina tapahtumaan. Nicaraguan sandinistivallankumous kuihtui Yhdysvaltain ylläpitämään matalan intensiteetin sotaan ja maan omiin sisäisiin ongelmiin. Vielä 1990-luvun alussa elänyt perulainen Loistavan polun vallankumousdystopia on pommi-iskuissa kärsineiden perulaisten onneksi kadonnut. Kolumbian sissit elävät joko 1950-luvulla tai 2010-luvun huumekaupasta. Meksikon vallankumousta omalla tavallaan jatkanut zapatistiliike on nykyään ennen kaikkea intiaanien kansalaisliike.

Suomalaisille kehitysyhteistyön kautta tutussa vallankumousmaassa Nicaraguassa järjestettiin marraskuun 2011 alussa sekä presidentin- että parlamenttivaalit. Istuva presidentti Daniel Ortega valittiin peräkkäin toiselle kaudelle – ja hän oli ollut maansa johtajana jo 1985–1990. Ortegan tarina on yksi surullisimmista Latinalaisen Amerikan vallankumoushistorian luvuista.

Diktatuurin, sisällissodan ja vallankumouksen läpikäynyt Nicaraguan viimeisin perustuslaki kieltää kaksi peräkkäistä presidenttikautta. Ortega sai kuitenkin kummallisten vaiheiden jälkeen ujutettua läpi maansa korkeimmassa oikeudessa tulkinnan, että häntä syrjitään kansalaisena, mikäli hän ei saa asettua ehdolla – saivathan kansanedustajatkin pyrkiä toiselle kaudelle. Kansalainen Ortega ei siis ollut yhdenvertainen lain edessä.

Nicaraguan lähihistoria on täynnä muitakin kummallisuuksia. Se sisältää yhden 1900-luvun merkittävistä vallankumouksista. Ortega oli yksi 1970- ja 1980-lukujen sandinistisista vallankumousjohtajista. Nicaragua kärsi 1980-luvulla kylmän sodan viimeisen kuuman kriisiin. Maailman mediassa viime aikoina melko kritiikittömästi ja lähes sankarina käsitelty **Ronald Reagan** esikuntineen piti huolen, että 1980-luvun sandinistit eivät saaneet rauhassa yrittää yhteiskuntakokeiluaan. Maa pakotettiin sotaan, kun Yhdysvallat tuki niin kutsuttuja contrasissejä – 1980-luvun terroristeja – Hondurasin ja Costa Rican rajoilta.

Nicaragualaiset sandinistit eivät saaneet rauhassa kehitellä omaa kokeiluaan nationalismista, kristinuskosta, osuustoiminnasta ja sosialismista. Sen sijaan nuori ja kokematon hallitus joutui matalan intensiteetin sotaan – eli ylläpitämään kallista armeijaa ja puolustautumaan maan molemmilta rajoilta maahan iskeviä ulkovaltojen rahoittamia rosvojoukkoja vastaan. Contrasodassa 1980-luvulla kuoli lähes 20 000 nicaragualaista. Contrasotaa edeltävässä **Somozan** suvun 50-vuotisen diktatuurin kaataneessa vallankumouksessa kuoli noin 50 000 nicaragualaista.

Historia unohtaa itsensä

1979 tapahtunut sandinistivallankumous tapettiin hivuttamalla kuten usein käy. Ulkoisten tekijöiden lisäksi myös sisäiset syyt vaikuttivat siihen, että maan sisällä alkoi syntyä 1990-luvulla varsinainen vallankumouksen antiteesi.

Osa sandinisteista, erityisesti vallanahne Ortegan lähipiiri, liittoutui korruptoituneen ja rahanpesusta vankeustuomion saaneen ex-presidentti **Arnoldo Alemánin** kanssa. 2006 presi-

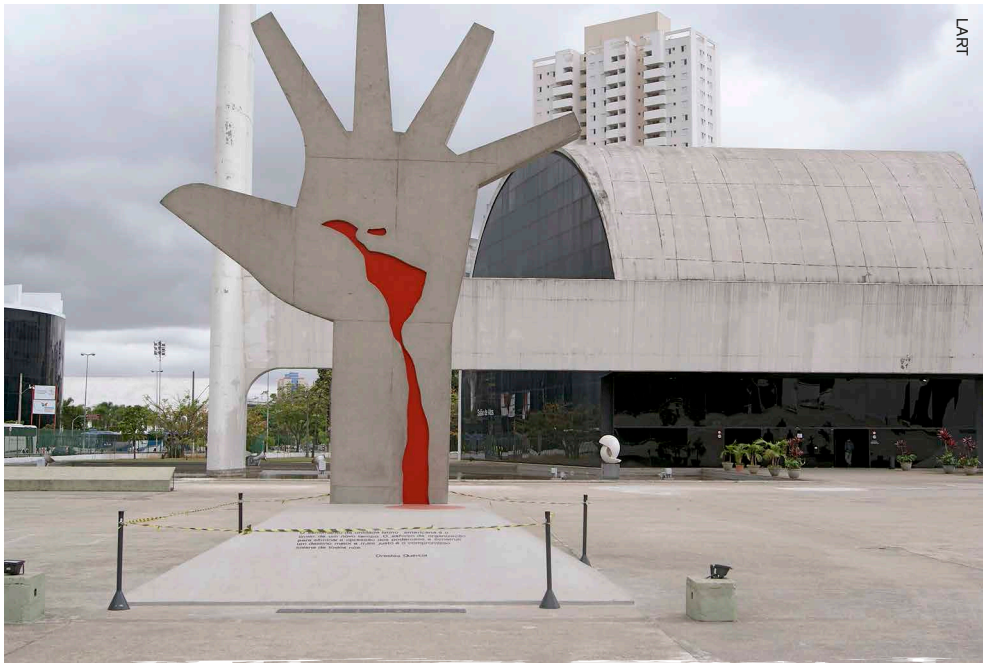

Brasilialaisarkkitehti Oscar Niemeyerin suunnitelema Latinalaisen Amerikan itsenäisyyden monumentti São Paulossa Brasiliassa.

Tuloeroilla mitattuna Latinalainen Amerikka on selvästi epätasa-arvoisin maanosa.

dentiksi valitun Ortegan perhe alkoi rikastua aiempaa enemmän, kun valtiollisesta tuli Ortegan yksityistä bisnestä. Ensimmäisen potin valtion kassasta Ortega tosin otti jo niin sanotussa ”piñatassa” luovuttuaan vallasta vuonna 1990. Häntä on syytetty myös 11-vuotiaan ottotyttärensä seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Alemánin lisäksi Ortega on liittoutunut entisen arkkivihollisensa eli katolisen kirkon konservatiivisimman siiven kanssa. Latinalaisen Amerikan kontekstissa tasa-arvoa 1980-luvulla voimakkaasti edistäneeseen maahan saatiin yksi maailman tiukimmista aborttilaeista

Miten näin taas kävi? Miten Somozan diktaattorisuvun kukistajista tuli itse somozoja?

Johonkin Ortegan toimintamahdollisuudet myös perustuvat. Maan talouden tila ei ole niin pahassa jamassa kuin 5 – 10 vuotta sitten. Investoinnit esimerkiksi turismiin ovat kasvaneet, ja myös vienti on lisääntynyt. Lisäksi kansojen poliittinen muisti on yleensä lyhyt, ja toisaalta Ortega on onnistunut kanavoimaan lähimenneisyydestä sandinisteihin liittyviä positiivisia mielikuvia itseensä. Tässä häntä on auttanut hyvin resursoitu propagandakoneisto sekä eri tavoin suopeaksi voideltu keskusvaalilautakunta.

Vaalikoneistoa rasvattiin ja testattiin menestyksellä jo vuoden 2008 alue- ja kunnallisvaaleissa. Todisteita väärennöksistä ja vaalivilpistä löytyi aivan liian paljon. Jopa Ortegan itsensä virittämän keskusvaalilautakunnan kirjanpidonkin mukaan joissain kaupungeissa äänestämässä kävi tuhat ihmistä enemmän, kuin mitä kaupungissa oli äänioikeutettuja. Vaikka Nicaragua salli marraskuun 2011 vaaleissa taas kansainvälistä tarkkailua, monet Ortegaan kriittisesti suhtautuneet kansalaiset saattoivat huomata, että esimerkiksi ennakkoon maassa vaadittu äänestäjän rekisteröinti ei kaikille onnistunut ”yllättävien” byrokraattisten käänteiden vuoksi.

Ortegan populistiseen vallankumousretoriikan on saatu eloa myös Venezuelan Hugo Chávezin avokätisestä tuesta. Osa lahjarahasta oli tosin lainoja – ja ilmeisen suuri osa Venezuelan halvan öljyn avusta tuntuu menneen Ortegan omiin taskuihin. Hänen sukulaisensa ovat rikastuneet erilaisten yhtiöiden omistajina. Pääosa näiden uusien firmojen vauraudesta tulee valtion epämääräisistä miljoonatilauksista. YD

Jussi Pakkasvirta on Helsingin yliopiston politiikan ja talouden tutkimuksen laitoksen johtaja ja professori.

Aitoa innostusta Euroopan tuella

Oudointa – ja historiallisesti niin tuttua – tässä kaikessa on se, että sandinistit olivat 1980-luvun alkupuolella uuden ajan airuita ja myös demokraattisen, humaanin sosialismin latinalaisamerikkalaiset kasvot. Kansan enemmistö tuki heitä, ja enemmistön asemaa parantavia asioita vietiin aidosti ja innolla eteenpäin. **Daniel Ortegan** tapa hallita ei muistuta mitään 1980-luvun ideaaleista. Se on pahimman luokan populismia, ja liian monissa kohdissa se on jatkoa läpikorruptoituneelle Nicaraguan 1990-luvulle – ja ajalle ennen vallankumousta. Silti on tärkeää muistaa, että kun Länsi-Euroopassa tuettiin sandinistihallitusta 1980-luvulla, silloin ei ylläpidetty kehitysyhteistyövaroja väärinkäyttävää tai korruptoitunutta hallitusta vaan tuettiin maata, joka yritti puolustaa omaa – ajassa ja paikassaan hyvin demokraattista – yhteiskuntakokeiluaan. Siksi on edelleenkin historiatonta kyseenalaistaa kaikki yhteistyö Nicaraguan kanssa. Suhteiden katkaiseminen antaa Ortegan hallinnolle vain lisää toimintavapauksia, kun ulkomaiset, hänen toimiaan kyseenalaistavat tarkkailijat katoavat maasta. Suomea lukuun ottamatta Pohjoismaat ovat kuitenkin kyllästyneet Ortegan Nicaraguaan. Ne ovat ilmoittaneet ajavansa kahdenvälisen kehitysavun alas ja sulkevansa lähetystönsä. Suomi on ainoa, joka vielä jatkaa. Ehkä myös syystä. Tuhannet erilaisiin hankkeisiin osallistuneet ja Nicaraguassa vierailleet suomalaiset tietävät, että hyviäkin asioita on saatu aikaan, kaikesta huolimatta. Kehitysyhteistyön oikea kohdistaminen on lähes yhtä vaikeaa kuin yhdellä isolla pensselillä sudittu Latinalaisen Amerikan politiikka. Nicaraguan takana kansainvälisissä korruptioindekseissä on muutama muu Suomen avun kannalta paljon vähemmän kritisoitu perinteinen kohdemaa. Jos oikein tarkkoja yhteistyömaista oltaisiin, jäljelle saattaisi jäädä vain Ruotsi. Ja ei ehkä sekään. YD

NOBOU DANJOU

PUTVEDEV

vaihtoi paikkoja Venäjän tandemissa

Kaksi ratkaisevaa ennakkoääntä Venäjän vaaleissa on annettu, kun presidentti **Dmitri Medvedev** ja pääministeri **Vladimir Putin** ilmoittivat vaihtavansa tehtäviään päittäin. Herroilla on silti erilaiset poliittiset painotukset, jotka voivat vielä joutua rajulle törmäyskurssille, kirjoittaa **Antero Eerola.**

Useimmat tandem-pyöräilyn harrastajat tietävät, miksi edessä polkeva haluaa joskus kesken matkan vaihtaa takaistuimelle. Kun istuu edessä, joutuu halkomaan tuulta, mikä varsinkin epävakaissa sääoloissa voi olla raskas homma.

Tähän tulokseen tultiin myös Venäjällä neljä vuotta sitten, kun tuolloinen presidentti Vladimir Putin luopui tehtävästään ja siirsi siihen suojattinsa Dmitri Medvedevin. Nyt Putin on ilmeisesti levännyt, sillä hän ilmoitti olevansa valmis palaamaan maan ykkösistuimelle.

Samalla hän lupasi vaihtaa Medvedevin kanssa paikkoja päittäin ja nostaa tämän pääministeriksi.

Medvedev sai myös tehtäväkseen olla ykkösnimenä maan valtapuolueen Yhtenäisen Venäjän ehdokaslistalla joulukuun alussa pidettävissä duuman vaaleissa. Samaa rekeä veti Putin neljä vuotta sitten.

Venäjän presidentinvaaleissa kaksi ratkaisevaa ennakkoääntä on jo annettu, kun maan valtakaksikko toi uudet valtakuviot ilmoitusasiana Yhtenäisen Venäjän puoluekokoukseen syyskuun lopussa.

Myös muut kysymykset puoluekokouksessa käsiteltiin vähintäänkin muodollisesti. Yli 11 000 hengen kokousyleisö päätti yksimielisesti, että Medvedevin ja Putinin linjapuheet muodostavat sellaisenaan puolueen vaaliohjelman.

Yhtenäinen Venäjä ei olekaan länsimaisessa mielessä aate- ja joukkopuolue, vaikka se kerää massamittaista tukea virka- ja bisneseliitin sellaisesta osasta, joka ymmärtää omat uraetunsa.

Suomessa hengenheimolaisuutta Yhtenäiseen Venäjään tuntevat keskusta ja kokoomus, joista jälkimmäinen muistetaan neuvostoaikojen idänsuhteiden perässähiihtäjänä.

Medvedevin ja Putinin vallanvaihtoseremonioita olivat Suomesta seuraamassa muun muassa keskustan puoluesihteeri **Timo Laaninen** sekä kokoomuksen kansanedustaja **Ilkka Kanerva.**

Vakaus vastaan modernisaatio

Vallan uudelleenjärjestelyistä huolimatta Venäjän perussuunnan voi ennustaa jatkuvan kuten tähänkin saakka. Tätä ainakin maan poliittinen eliitti vakuuttaa. Silti on selvää, että painotukset ja politiikan yleinen ilmapiiri muuttuvat.

Medvedevin lyhyeksi jääneen presidenttikauden tärkein iskusana oli *modernisaatio,* taloudellis-poliittinen jättiprojekti, jonka avulla hän on halunnut kiskoa Venäjän uudelle vuosituhannelle. Tavoitteena on ollut irrottaa Venäjä, Medvedevin sanoin ”nöyryyttävästä raaka-aineriippuvuudesta”, kehittää siitä maailman johtaviin innovaatiotalouksiin ja finanssikeskuksiin kuuluva maa sekä liberalisoida poliittista elämää.

Selvää on, että viimeisen neljän vuoden aikana Medvedev ehti pitää asiasta lähinnä puheita.

Putinin iskusana on puolestaan ollut *stabilisaatio,* yhteiskunnan vakauttaminen sen kaaoksen jälkeen, johon Venäjä sukelsi presidentti

Medvedevin lyhyeksi jääneen presidenttikauden iskusana oli modernisaatio.

Boris Jeltsinin johdolla 1990-luvulla.

Vakauttaminen on tarkoittanut kotimaisen teollisuuden tukemista, elintason, palkkojen ja eläkkeiden tuntuvaa nousua sekä julkisen velan poismaksua. Pitkään korkealla pysynyt öljyn hinta auttoi Venäjää keräämään paksut rahastopuskurit, jotka ovat pehmentäneet maailman talouskriisin iskuja. Putinin kauden saavutuksiin kuuluu sekin, että ruplasta tehtiin vapaasti vaihdettava valuutta.

Vakauden kääntöpuolena on ollut se, että yhteiskuntaan on tuotu ankara kuri, jossa politiikkaan yrittäneet miljardöörit, oppositio ja valtiovallasta riippumaton media on ajettu ahtaalle. Nyt pelkona on, että Medvedevin suojasäätä seuraa uusi kurinpalautus.

Uudistusten ja vakauden välisestä ristiriidasta saatiin näyttöä myös Yhtenäisen Venäjän puoluekokouksessa. Medvedevin puheen pääviesti oli, että Venäjän talouden, yhteiskunnan ja poliittisen järjestelmän uudistamisen, modernisaation pitää jatkua.

Putinin sanoma oli puolestaan se, että maailman talouskriisi selätettiin tukemalla vanhaa kotimaista teollisuutta. Hänen mukaansa oleellista on ollut se, että eläkkeitä on kyetty nostamaan, inflaatiota hidastamaan ja valtiontalouden vaje kuromaan umpeen. Erityisiä uudistusohjelmia Putinin puheista on ollut vaikea löytää. Venäjän tulevan kehityksen ydinkysymys onkin se, millaiseen ristiriitaan joutuvat vaatimukset yhteiskunnan vakaudesta ja muuttamisesta.

Puoluekartta voi supistua

Vaikka presidentin valinta onkin Venäjän politiikan ykköskysymys, ovat duuman vaalit vähintään sen mielenkiintoinen esinäytös. Suurin kysymys on, pystyykö Yhtenäinen Venäjä säilyttämään äänimäärän perusteella perustuslain muuttamiseen vaadittavan kahden kolmasosan enemmistön duumassa. Ja jos ei, millaisilla keinoilla tämä enemmistö aiotaan varmistaa.

Valtapuolueen kannatusluvut ovat tulleet alamäkeä eri puolilla Venäjää. Siksi kahden kolmasosan enemmistö ei puolueen omin voimin ole enää itsestäänselvyys. Valta-asemien pitäminen voi kuitenkin tapahtua toista kautta, jos muut poliittiset suunnat menestyvät huonommin.

Venäjän puoluerekisterissä on nykyisin seitsemän puoluetta, joista neljä on edustettuna duumassa.

Viimeisimpien mielipidemittausten mukaan seitsemän prosentin äänikynnyksen yli pääsisivät todennäköisesti vain Yhtenäinen Venäjä, kommunistit sekä räyhäkansallisen **Vladimir Zhirinovskin** Liberaalidemokraattinen puolue.

Sitä vastoin duuman pienimmän ryhmän, sosialidemokraattisen Oikeudenmukaisen Venäjän kannatus on madellut kynnyksen alla sen jälkeen, kun Yhtenäinen Venäjä savusti puolueen ykkösmiehen **Sergei Mironovin** ulos parlamentin ylähuoneen, liittoneuvoston puhemiehen paikalta.

Muilla rekisteröidyillä ja ehdokkaita asettaneilla puolueilla on tuskin mahdollisuuksia saada kansanedustajia. Niihin kuuluvat länsiliberaali Jabloko, yrittäjien etua ajava Oikea asia sekä epämääräiseksi jäänyttä nationalismia kannattava Venäjän patriootit.

Oma lukunsa ovat jyrkän oppositiohenkiset poliittiset ryhmät, joita ei ole kelpuutettu puoluerekisteriin. Tässä joukossa on sekalainen ja marginaalinen seurakunta länsisuuntautuneita Putinin vastustajia, äärivasemmistolaisia, kovan linjan muukalaisvihaa ajavia äärioikeistolaisia sekä Kremliä kannattavia nationalisteja.

”Administratiivisten resurssien mobilisointi”

Voittajasta ei tässä asetelmassa ole epäilystä, sillä tarvittaessa Yhtenäisen Venäjän vaalimenestys turvataan niin sanotuilla ”hallinnollisilla voimavaroilla”. Se tarkoittaa sitä, että maan eri alueiden ja tasavaltojen vaalivetureiksi on määrätty paikallisia kuvernöörejä, presidenttejä, mutta myös liittovaltion hallituksen ja presidentin hallinnon ykköskaartia.

Aikaisemman kokemuksen valossa myös ääniä voidaan tarvittaessa laskea niin kauan uudelleen, että tulos vastaa viranomaisten näkemyksiä.

Vaikka Venäjän tulevien vaalien suurin jännitysnäytelmä ei liitykään niiden tulokseen, on maan kehityksessä yhä suuria epävarmuustekijöitä ja isoja ongelmia. Niihin kuuluvat terrorismia ja väkivaltaa koko Venäjälle säteilevä Pohjois-Kaukasuksen tilanne, talouden yksipuolinen rakenne ja raaka-aineriippuvuus, väestön väheneminen ja käsiin rapistuva infrastruktuuri.

Näiden ongelmien kanssa joutuvat Venäjän vallanpitäjät painimaan oli vallassa tandem, muut alleen jyräävä yksipyörä tai muu kulkuväline. YD

Antero Eerola on kulttuuriministeri Paavo Arhinmäen (vas.) avustaja. Hän toimi kahden vuoden ajan Yleisradion toimittajana Moskovassa sekä muun muassa asiantuntijana kahdessa eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan Venäjä-raportissa.

Pieni poika kantaa presidentti Rafael Correan julistetta. Hänen ekologinen perustuslakiuudistuksensa on viime aikoina joutunut kovalle koetukselle.

Latinalainen Amerikka on perinteisesti vallankumouksien maanosa. Erityisesti Ecuador ja Bolivia ovat saaneet Euroopassa suitsutusta osakseen ekologisista perustuslaeistaan. **Raisa Musakka** luo katsauksen maiden viimeaikaisiin tapahtumiin.

Ekovallankumous

60 vuotta sitten YK hyväksyi ihmisoikeuksien julistuksen. Kolme vuotta sitten tunnustettiin kansojen oikeudet. Nyt on aloitettava keskustelu luonnon oikeuksien tunnustamisesta. Luonto on olemassa ilman ihmistä, ihmiset eivät ilman luontoa, julisti Bolivian presidentti **Evo Morales** Kööpenhaminan ilmastokokouksessa vuonna 2010.

Kokouksen laimeisiin tuloksiin pettyneenä hän kutsui koolle Cochabambaan ”kansojen ilmastokokouksen”, jonka myötä Morales, Bolivian ensimmäinen intiaanipresidentti, viimeistään nousi luonnonsuojelun keulakuvaksi myös Etelä-Amerikan ulkopuolella. Bolivian aloitteesta Yhdistyneet kansakunnat julisti äiti maan päivän, ja järjestön yleiskokouksessa Moralesista puhuttiin ”luonnonsuojelun sankarina”.

Argentiinalainen sosiologi **Maristella Svampa** luonnehtii Bolivian poliittista prosessia maanosan kiehtovimmaksi. Svampalle maa muodostaa dekolonisaatiopyrkimysten, etnisten ristiriitojen, maaoikeuksien ja luonnonsuojelun laboratorion, joka syntyi Moralesin noustessa valtaan loppuvuodesta 2005.

Suhtautuminen Moralesiin on ollut mustavalkoista. Euroopan ympäristöväki on osoittanut kritiikitöntä ihailua, kun taas Yhdysvalloissa Moralesin toiminta kokanlehden viljelijöiden ammattiliitossa vaikuttaminen on yhdistetty huumeisiin. Oppositiota niin Boliviassa kuin koko Etelä-Amerikassa on leimannut avoin rasistisuus.

Etninen tilkkutäkki

Bolivia on mantereen köyhimpiä maita, ja vahvasti jakautunut. Maantieteellisesti se erottuu köyhään, luonnonoloiltaan karuun ylänköön, altiplanoon, ja trooppiseen alankoon. Suurmaanomistajista muodostuva oppositio on keskittynyt Santa Cruzin vauraalle alankoalueelle.

Vuonna 2008 jännite altiplanoon sijoittuvan pääkaupungin La Pazin ja Santa Cruzin välillä kiristyi. Santa Cruzista julistettiin itsenäisyyspyrkimyksiä, ja maa oli hajota liitoksistaan. Ristiriita ei tosin ollut pelkästään Bolivian sisäinen – Yhdysvaltojen suurlähettiläs **Philip Goldberg** heitti osaltaan bensaa liekkeihin tapaamalla Santa Cruzin oppositiota. Tapahtumat johtivat Goldbergin karkottamiseen ja diplomaattiseen selkkaukseen Bolivian ja Yhdysvaltojen välillä.

Bolivia on monikulttuurinen, lukuisten eri kansojen asuttama alueellinen kokonaisuus. Kuvaavaa on, että vuoden 2009 uuden perustuslain myötä monikansaiseksi eli plurinationaaliseksi julistautuneessa Boliviassa espanjan lisäksi virallisen kielen aseman sai 36 muuta kieltä. Jännitteitä ei ole ollut vain valkoisen eliitin ja

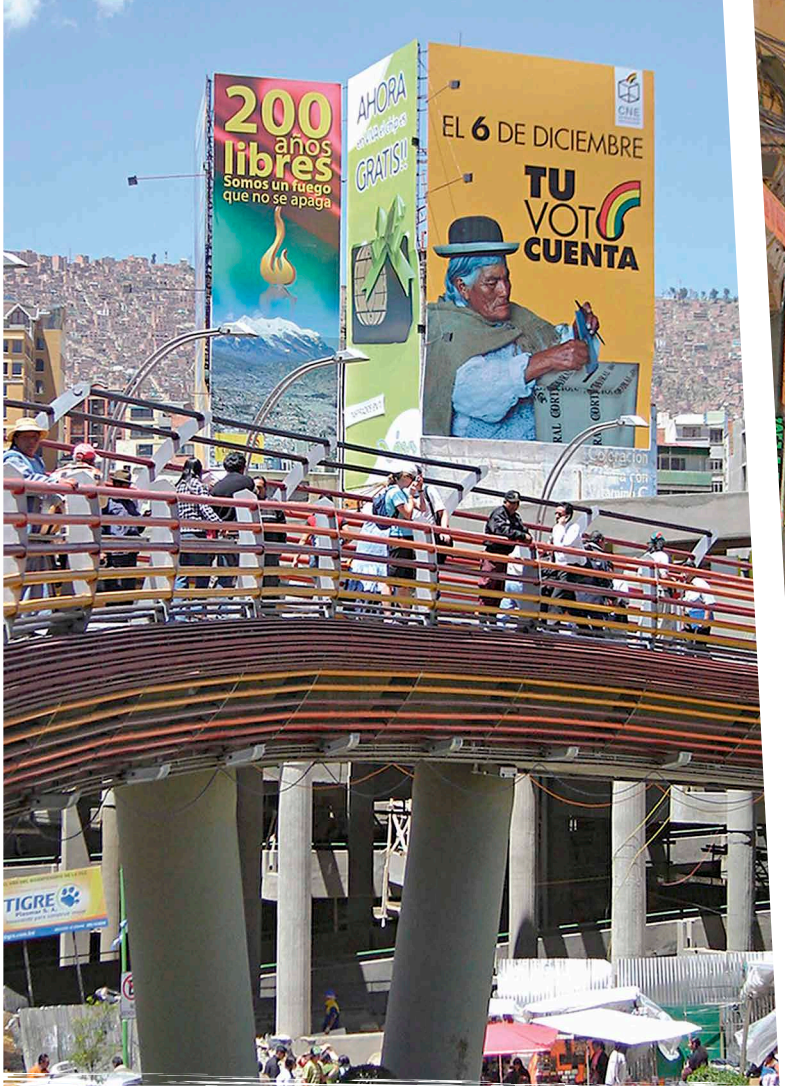

Katunäkymiä Bolivian pääkaupungista La Pazista. Vaalit näkyvät: ”Äänelläsi on merkitystä” sanotaan julisteessa.

PONCHOSSA

Maailman ensimmäinen maa, jossa luonnosta tuli perustuslaissa oikeuksia omaava subjekti, oli Ecuador vuonna 2008.

altiplanon intiaanien välillä. Moralesin edustamien aymaroiden suhde on ollut ristiriitainen alankojen sademetsien intiaaniheimoihin.

Luonnolle oikeuksia

Lainsäädännöllisestä näkökulmasta tämän vuosikymmenen vallankumouksellisimmat ympäristöpoliittiset aloitteet on tehty Etelä-Amerikassa. Bolivian parlamentti hyväksyi joulukuussa 2010 lakiuudistuksen, joka antoi luonnolle oikeudet sekä valtiolle velvollisuuden tunnustaa ja valvoa näiden oikeuksien toteutumista.

Ajatus luonnosta oikeudellisena subjektina on radikaali. Luonnonsuojelu on lainsäädännössä ollut ihmislähtöistä – luontoa on suojeltava, jotta siitä elävien ihmisten elämä olisi parempaa.

Maailman ensimmäinen maa, jossa luonnosta tuli perustuslaissa oikeuksia omaava subjekti, oli Ecuador vuonna 2008. Ecuadorilla ja Bolivialla on useita yhtymäkohtia: myös Ecuador lukeutuu mantereen köyhimpiin, ja sen väestöpohja on etnisesti heterogeeninen.

Vasemmistolainen ekonomi **Rafael Correa** nousi Ecuadorissa valtaan vuonna 2007 kutsuen vaalilupauksensa mukaisesti koolle perustuslakia säätävän komitean. Komitea työskenteli vuoden ajan, ja siinä oli edustettuna tasamäärä miehiä ja naisia lukuisista etnisistä ryhmistä.

Yhdysvaltalainen kansalaisjärjestö Community Environmental Legal Defense Fund (CELDF) seurasi komitean työskentelyä alusta loppuun. Ecuadorin esimerkin innoittamana järjestö raportoi Internet-sivustollaan tavanomaisten ympäristölakien epäonnistuneen. ”Ympäristön tila on huomattavasti huonompi, kuin mitä se oli 30 vuotta sitten, jolloin teollistuneet maat aloittivat ympäristölainsäädännön kehittämisen. Luontoa käsitellään lainsäädännössä omaisuutena. Ympäristöhaitat laillistetaan sillä, että säädöksin ▶

Kello tikittää paratiisille

Yasunin kansallispuisto sijaitsee Koillis-Ecuadorissa Perun rajan tuntumassa. Päiväntasaajan sademetsävyöhykkeeseen kuuluva alue on kasvi- ja eliölajien määrässä maailman monimuotoisimpia. Paratiisi kätkee kuitenkin huomaansa tragedian ainekset. Uusia haasteita 2010-luvun Suomessa on uhka naisystävällisen hyvinvointivaltion siirtymisestä historiaan. Globalisaatiota ja kilpailukyvyn säilyttämistä käytetään perusteena sosiaaliturvan ja hyvinvointipalveluiden heikentämiselle ja yksityistämiselle sekä työvoiman joustavuuden lisäämiselle eli prekarisaatiolle.

Viisi vuotta sitten valtion öljy-yhtiö Petroecuador teki alueella öljylöydön, joka vastaa 20 prosenttia maan tunnetuista reserveistä. Ecuador oli dilemman edessä. Jos öljy porattaisiin, vihreä perustuslaki jäisi vain retoriikaksi.

Ecuadorin hallitus esitti maailmalle diiliä – öljy jätettäisiin maan uumeniin, jos kansainvälinen yhteisö sitoutuisi vuoden 2011 loppuun mennessä kompensoimaan Ecuadorille puolet menetetyistä öljytulosta. Summa on määrä kerätä kansainvälisin lahjoituksin ja tallettaa Ecuadorin ja YK:n hallinnoimaan säätiöön. Varoja käytettäisiin ecuadorilaisia hyödyttäviin sosiaalisiin hankkeisiin.

Presidentti **Correa** on perustellut aloitetta sanoen, että ulkomaiset öljyjätit pumppasivat vuosikymmeniä öljyä Ecuadorin kaltaisista maista. Öljy hyödytti ensimmäisen maailman kehitystä jättäen kehitysmaihin mittavan ekokatastrofin. Nyt, kun öljynporaus ei ole enää ilmastopoliittisesti eettistä, eivät köyhien maiden asukkaat koskaan pääse hyötymään omista luonnonvaroistaan. Tämä logiikka tulee Correan mukaan muuttaa.

Saastuttamisen ennaltaehkäisemisestä palkitseminen on radikaali idea – sitä on kutsuttu Kioton jälkeiseksi (post-Kioto) ympäristöpolitiikaksi. Hanke toki herättää kysymyksiäkin. Kuka takaa, että öljy todella jää maan alle pysyvästi?

Kello tikittää, hankkeen takarajaksi ilmoitettu joulukuu 2011 lähestyy. Kiinalainen öljy-yhtiö on jo ilmoittanut halukkuutensa yhteistyöhön öljynporauksessa. Tulevat kuukaudet näyttävät tämän ympäristöpoliittisesti vallankumouksellisen aloitteen kohtalon.

Varmaa on jo nyt, että Yasunin kansallispuiston saama huomio tulee jäämään ilmastopolitiikan historiaan. Se muistuttaa, että luonnonsuojelun velvollisuuden tuoman taakan täytyy jakautua oikeudenmukaisesti. YD

määritellään, kuinka paljon saa saastuttaa tai tuhota – rajoitukset tekevät toiminnasta laillista. Nykyiset lait eivät kiellä saastuttamista, ne vain koodaavat, miten sitä tehdään.”

Sen sijaan CELDF näkee uusien ”luonnon oikeuksien lakien” haastavan omistusoikeuteen perustuvaa lainsäädäntöä. Sen sivuston mukaan uusi katsontatapa on saamassa jalansijaa ympäristöpolitiikassa. Yhdysvalloissa muutamassa osavaltioissa on jo tehty alueellisia lainsäädännöllisiä siirtymiä kohti luonnon oikeuksia.

Myös Global Exchange-järjestön **Shannon Biggs** korostaa lainsäädännön uusiksi kirjoittamisen tärkeyttä. Hän vertaa, että orjatkin on nähty Amerikoiden historiassa omaisuutena.

– Jotta orjat voitiin vapauttaa ja orjuuteen perustuva järjestelmä purkaa, meidän oli kirjoitettava uudet lait, jotka mahdollistivat kulttuurisen ilmapiirin muutoksen.

Moottoritie poliittisena pelinappulana

Luonnolle oikeuksia antavat perustuslakiuudistukset olivat rohkea pelinavaus uudenlaiseen ympäristöpolitiikkaan. Mutta kuinka lainsäädännön taso kohtaa käytännön?

Viime aikoina käsitys Boliviasta ympäristönsuojelun mallimaana on alkanut murtua. Pahimman särön kuvaan aiheutti hallituksen suunnittelema moottoritiehanke, jonka piti yhdistää eristyksissä olevat, öljy- ja kaasuvaroiltaan rikkaat koillisosat maan tieverkostoon. Nyt rakennustyöt on pysäytetty, sillä eräät Tipnisin kansallispuistoa asuttavista intiaaniheimoista nousivat kapinaan hanketta vastaan. Moottoritien oli kaavailtu kulkevan Tipnisin luonnonsuojelualueen halki.

Uutiskuva oli vaikuttava. Vuoriston hiekanvärisestä maastosta erottui lukuisiin heimoihin kuuluvista, värikkäästi pukeutuneista marssijoista muodostuva letka, joka kohosi käärmemäisesti vuorenrinnettä kiemurtelevaa tietä ylös määränpäänä pääkaupunki La Paz. 30 kilometrin päivävauhdilla marssineet intiaanit saavuttivat La Pazin ja neuvotteluyhteyden presidenttiin.

Tipnisin protesteissa kulminoituvat niin Bolivian sisäiset jännitteet kuin laajempi latinalaisamerikkalainen poliittinen konteksti. Protestit näyttivät jälleen ristiriidan Moralesin edustamien ylängön, altiplanon, alueen intiaaniheimojen ja alangon sademetsien heimojen välillä.

Toisaalta Moralesin hallitus osoitti heti kriisin alkumetreillä todisteita ulkomaisten intressien sekaantumisesta maan sisäiseltä näyttävään soppaan. Teletunnistetietojen mukaan Yhdysvaltain suurlähetystö piti yhteyttä protestoiviin Tipnisin heimoihin. Myös Bolivian oppositio nosti intiaaniheimojen ristiriidat aseeksi hallitusta vastaan. Maa valmistautui samaan aikaan oikeuslaitoksen uudistusta koskeviin vaaleihin.

Etelä-Amerikan 2000-luvun sosialismin erityispiirre on ollut yksityisomaisuuden lisääminen sen kieltämisen sijaan. Boliviassa vuonna 2006 aloitetun maareformin tavoite oli jakaa jopa viidesosa valtion maaomistusta eri ryhmille. Ennen maareformia yksikään intiaaniheimo ei ollut maidensa virallinen omistaja. Vaikka jaossa ovat etupäässä valtion maat, Santa Cruzin alueen maanomistajaeliitti on noussut varpailleen peläten pakkolunastuksia. Valtio on pitänyt strategisesti tärkeät, luonnonvaroilta rikkaat alueet kuten Tipnisin kansallispuiston itsellään.

Bolivian Maareformi-instituutin (INRA) johtaja **Juan Carlos Rojas** kommentoi argentiinalaiselle Pagina12-sanomalehdelle antamassaan haastattelussa maareformin tilaa. Hän mainitsi muuttoliikkeen altiplanolta kohti alankoalueiden viljavia maita luovan painetta syventää reformia. Toistaiseksi merkittäviin suurmaanomistuksiin ei ole pystytty puuttumaan, vaikka Bolivian valtiolla onkin lakipykälä, joka oikeuttaa viljelysmaiden haltuunoton, jos kansallinen etu sitä vaatii. Pakkolunastus on mahdollista myös, jos suurmaanomistaja ei täytä viljelyalueelle osoitettua sosioekonomista tehtävää.

Vasemmistopresidentti ja etno-oikeisto törmäyskurssilla

Myös Ecuadorin asema luonnonsuojelun ihannemaana on horjunut. Viime aikoina kritiikkiä ovat saaneet ulkomaisille kaivosyhtiöille annetut luvat. Kullan maailmanmarkkinahinnan kohoaminen ja perustuslain luonnon oikeuksien artiklat on vaikea sovittaa yhteen.

Presidentti Correan hankkeet ovat ajautuneet vaikeuksiin intiaaniheimojen kanssa. Toisaalta infrastruktuurin kuten tieverkoston parantaminen kohottaa kansantaloutta, toisaalta vastassa voi olla maitaan raivokkaasti puolustavia etnisiä ryhmiä. Muun muassa Shuar-heimon radiokanava Arutam oli jonkin aikaa suljettuna, kun kanavalla oli kehotettu intiaanikielellä hankkimaan aseita ja tappamaan hallituksen tiehanketta turvaavia sotilaita.

Eivät intiaaniheimojen protestit kuitenkaan aina liity ympäristöön tai johonkin konkreettiseen alueeseen. Ecuadorissa nouseva poliittinen voima on niin sanottu etno-oikeisto, johon intiaanien parlamenttiryhmä Pachakutik sekä Ecuadorin Amazonin alueen intiaanien kattojärjestö CONAE voidaan laskea.

Ecuadorissa asuva, *Le Monde Diplomatique* -lehden ranskalaistoimittaja **Marc Saint-Upéry** onkin kritisoinut eurooppalaisen vasemmiston käsitystä Etelä-Amerikan intiaaneista ”rousseaulaisina hyvinä alkuasukkaina”. Hän pitää tällaista luonnehdintaa yksinkertaistavana. Intiaaniheimot edustavat laajaa poliittisten näkemysten kirjoa.

YD

Raisa Musakka on Argentiinassa ja Ecuadorissa asunut vapaa toimittaja.

Kuvat: Raisa Musakka

Retki rannalle on onnenpäivä.

OLIPA KERRAN SHATILLAN PAKOLAISLEIRISSÄ ...

*Olipa kerran kauan sitten lapsi, jonka nimi oli **Bassem.** Hän oli vihainen, koska hänen talonsa oli hyvin pieni ja kapea. Hän sanoi isälleen: ”Meidän talomme on hyvin pieni, enkä voi leikkiä siellä ystävieni kanssa.”*

Sitten toinen lapsi kysyi isältään: ”Miksi talomme on niin pieni?” Hänen isänsä kertoi, että israelilaiset tulivat ja hävittivät ja rikkoivat kaikki talot. ”He ajoivat meidät maanpakoon Palestiinasta. Meillä oli iso ja hyvin kaunis talo Palestiinassa. Meillä oli puutarha, kasvatimme oliiveja ja sitruunoita.”

Bassem haluaa asua isänsä kanssa suuressa talossa, kun hän kasvaa isommaksi. Siinä talossa on puutarha.

”Muinaisina aikoina kasvatimme Palestiinassa appelsiineja.”

Tämän tarinan kertoi neljä viisivuotiasta lasta Beit Atfal Assumoud -järjestön päiväkodissa Shatillan pakolaisleirissä Beirutissa viime vuoden marraskuussa. Palestiinalaisten pakolaisuutta oli kestänyt tuolloin 62 vuotta. Kertojat ovat pakolaisten neljättä sukupolvea. Heidän isovanhempiensa vanhemmat ovat ensimmäistä sukupolvea, joka on syntynyt Palestiinassa.

Kertomus on tiivistymä historiasta, nykypäivästä ja tulevaisuudentoiveista. Lähdemateriaalina ovat aikuisten muistelut ja lasten omat kokemukset. Vaikka päiväkodissa luetaan satuja, mielikuvitustarinat ovat harvinaisia. Lasten tarpeet ovat seula, jonka läpi kertomuksen materiaali valikoidaan ja muokataan.

Leikki perusoikeutena

Jo esikouluikäiset tietävät olevansa pakolaisia ja ymmärtävät, mitä se merkitsee. Aikuiset puhuvat siitä, että Libanonissa asuvien palestiinalaisten mahdollisuudet työntekoon, opiskeluun, omistamiseen ja terveydenhuoltoon ovat rajoitetut, koska heillä ei ole maan kansalaisoikeuksia. Lapset

tietävät tämän, mutta kertomuksissaan he pohtivat ennen kaikkea mahdollisuuksiaan leikkiä.

Elettiin sota-aikaa tai puutteenalaista arjen pakolaisuutta, leikki omien ystävien kanssa on lapsen elinvoimaa kannatteleva ja kehitystä eteenpäin vievä voima. Shatillassa päiväkotilasten iloisimpien kertomusten teema on yleensä leikki. Päästään sukulaisten luo kylään ja leikitään. Koko perhe viettää aikaa julkisella uimarannalla. Leikitään vedessä ja hiekassa. Lähdetään porukalla puistoon tai huvipuistoon. Puistot ja ranta ovat suosittuja, koska niissä saa leikkiä vapaasti.

Israelin pommitusten kestäessä kesällä 2006 leikin merkitys oli ilmeinen lukuisissa lasten kertomuksissa. Eräs pieni poika jopa epäili, että israelilaiset pommittavat heitä jatkuvasti, koska eivät halua heidän leikkivän. Pommitukset rajoittivat leikkimahdollisuuksia. Piti leikkiä kodin lähellä ja äidin silmälläpidon alaisena. Jos oli joutunut evakkoon, tavanomaisia leikkikavereita oli ikävä, tai omia leluja, joita ei voinut ottaa mukaan. Mutta leikki jatkui ja oli yksi lasten psyykkistä selviytymistä vahvistava tekijä. Avustusjärjestöjen toiminnoissa löytyi uusia ystäviä ja opittiin uusia leikkejä.

Leikkimisen esteet

Leikin reunaehdot ovat ahtaat rauhanaikanakin Shatillan pakolaisleirissä, kuten tarina Bassemista kuvaa. Vajaan neliökilometrin alueella asuu nykyään arviolta 15 000 ihmistä. Leiri perustettiin vuonna 1949 maa-alalle, joka on pysynyt siitä ähtien samana. Pakolaisten neljänteen sukupolveen ehdittäessä se on rakennettu niin tiheään, että talojen väliin jää vain kapeita käytäviä kahta leveämpää väylää lukuun ottamatta. Kun maa-ala on pysynyt samana, leiri on kasvanut taivasta kohti. Talojen väliset kujat ovat tulleet aina hämärämmiksi. Asunnot ovat pieniä ja perheet suuria.

Lapset surevat kertomuksissaan sitä, että kujilla ei ole tilaa pelata palloa. Jos taas sisällä leikitään vilkkaammin, jotain voi mennä rikki. Silloin äiti suuttuu ja huutaa tai voi lyödäkin.

> *Sisareni Susan pelasi jalkapalloa kotona sisällä ja hän rikkoi tavaroita. Äiti löi häntä ja huusi hänelle - -.*
> **Rayan**, 5 v, joulukuu 2010

Leikin ilo häiriintyy usein ahtaissa tiloissa. Lapset kertovat, että omien ongelmiensa stressaamat aikuiset suuttuvat leikin äänistä. Monien perheissä on pikkusisko tai -veli, jonka unta aikuiset vartioivat isompien lasten melulta.

> *Menimme yhtenä päivänä isoäidin ja tätimme Nesreenin luo. Aloimme hyppiä, ja äiti huusi ja isoisä kysyi: ”Miksi hypitte tuolla lailla?” - - Isoisä sanoi: ”Älkää huutako, Hammoudi (pikkuveli) nukkuu.”*
> **Diana**, 5 v, tammikuu 2011

Lapset mieltävät pakolaisuuden merkitsevän menetystä. Kauan sitten on ollut paremmin kuin pakolaisleirin ahtaudessa.

> *Jos haluan leikkiä veljeni kanssa käytävässä, naapurini Em Saad huutaa meille, eikä hän anna minun leikkiä siellä.*
> **Zeynab**, 5 v, tammikuu 2011

Lapsille huudetaan niin paljon, että kertoja voi mainita hyvänä asiana, kun ei huudeta:

> *Menin kerran isoisän luo. Leikimme paljon ja meillä oli hauskaa. Kukaan ei huutanut meille. Isoisä tykkää meistä niin paljon. - - Me saamme leikkiä kotimme edessä. Kukaan ei huuda meille.*
> **Zeynab**, 5 v, tammikuu 2011

Pakolaisuus menetyksenä

Lapset mieltävät pakolaisuuden merkitsevän menetystä. Kauan sitten on ollut paremmin kuin pakolaisleirin ahtaudessa. Lapset kuulevat aikuisten muistelevan hyviä asioita Palestiinasta. Shatillaan tulleet pakolaiset olivat enemmistöltään maanviljelijöitä ja perintönä seuraaville sukupolville heillä ei ollut antaa kuin korkeintaan talon avain ja tilan omistuskirjat – sekä kuvauksensa omasta kodista, hedelmätarhoista, eläimistä. Verrattuna ahtaaseen pakolaisleiriin menetetty on lapsen mielessä satumaisen kaunista ja hyvää.

> *Muinaisina aikoina oli puita ja israelilaiset ottivat ne – ja appelsiineja ja kaikkea herkullista. Ei niin kuin nyt meidän kaupoissamme, joissa ei ole mitään hyvää.*
> **Khodour**, 5 v, marraskuu 2010

Libanonissa asuvat palestiinalaispakolaiset pitävät ehdottomana oikeutenaan paluuta kotiin, sinne mistä esivanhemmat joutuivat lähtemään runsaat 60 vuotta sitten. He sanovat, että ilman tätä toivoa he eivät voi elää. Mutta samaan aikaan on vaikea uskoa. Monet ovat pettyneet, väsyneet ja kyllästyneet puheisiin kansainvälisillä areenoilla. Nuoret eivät jaksaisi odottaa. He haluavat omana elinaikanaan Palestiinaan, mikä näkyi tämän vuoden toukokuun 15. päivä, kun nuoret miehet juoksivat Libanonista yli rajan Palestiinaan Israelin sotilaista välittämättä.

”Miksi et anna minulle…”

Leirissä uutiset leviävät salamannopeasti. Lapset kuulevat jatkuvasti väkivaltaisista konflikteista ja erityisesti niistä, joissa palestiinalaiset ovat uhreina. Kansainvälisestä politikoinnista ei ole ollut apua eikä pikkulapsilla ole tajua sen mahdollisuuksista. Heidän käsityksensä oikeudenmukaisuudesta on yhtä suoraviivaista kuin koetut arkipäivän käytännöt. Lasten kertomuksista käy ilmi, että ahtaasti asuvissa monilapsisissa perheissä ristiriitojen käsittely on suoraviivaista.

> *Sanoin isälle: ”Miksi et anna minulle rahaa?” Sitten juoksin äidin käsilaukulle ja otin sieltä rahaa. Isä sanoi: ”Minä lyön sinua.”*
> **Diana**, 5 v, tammikuu 2011

Vanhemmat saattavat jopa kehottaa lapsia ratkaisemaan riitansa nyrkein:

> *Isä käski minun tapella ja lyödä häntä (veljeä) kovaa. Hadi (sukulainen) sanoi: ”Vauhtia, Diana, näytä sille!”, kun tappelin veljeni kanssa - -.*
> **Diana**, 5 v, tammikuu 2011

Kun kysymys palestiinalaisten tulevaisuudesta esiintyy lasten kertomuksissa, ei näkyvissä ole rauhanomaista ratkaisua. Kotimaahan ei päästä muuten kuin taistelemalla. Sen jälkeen kertoja perheineen ja lähinaapureineen alkaa elää Palestiinassa niin kuin siellä ennen elettiin.

Lapsen mieli peilaa aikuisten maailmaa. Voimme kauhistella sitä, että suloisen kiharapäisen tytön kertomuksessa kivitetään israelilaisia tai nappisilmäisen pikkupojan tarinassa lähdetään asein valloittamaan takaisin menetettyä kotimaata. Mutta surullisinta on se, että runsaassa 60 vuodessa aikuisten maailma ei ole kyennyt antamaan näille lapsille muunlaista tulevaisuudennäkymää. YD

Kirsti Palonen on psykologi ja psykoterapeutti. Hän tallensi talvella 2010/2011 Beit Atfal Assumoud -järjestön työntekijöiden kanssa päiväkotilasten kertomuksia Shatillan pakolaisleirissä Beirutissa käyttäen **Monika Riihelän** kehittämää sadutusmenetelmää.

Kuvat: Kirsti Palonen

Suomen Lähi-idän instituutin johtaja **Ari Kerkkänen** kirjoittaa Damaskoksesta Syyrian kansannousun muuttumisesta veriseksi sisällissodaksi.

KUOLLEITA TIEDEMIEHIÄ, mielikuvituksellista vastarintaa

U Homsin kansallisen sairaalan johtava kirurgi **Hassan Eid** (alavi) 26.9., arkkitehtuuritiedekunnan varadekaani **Muhammed Ali Aqil** (shia) 27.9., petrokemiaoppilaitoksen johtaja **Nael Dakhil** (kristitty) 27.9. ja ydinfyysikko **Abdel Karim Khalil** (alavi) 28.9. Homsissa ja sen läheisyydessä, Syyrian suurmuftin (sunni) poika Ibla-yliopistolla Aleppon lähellä 2.10. ja kurdiaktivisti ja oppositiota koordinoivan Syyrian kansallisneuvoston jäsen **Meshaad al-Tammo** 8.10. Qamishlissa.

Tämä tiedemiehiin ja merkkihenkilöihin kohdistuva murhakierre kuvastaa Syyrian kansannousun raaistumista ja kääntymistä veriseksi sisällissodaksi. Hallintoa vastustavat mielenosoittajat ovat jakautumassa väkivallatonta ja aseellista vastarintaa kannattaviin. Armeijasta kasvaneet loikkaukset opposition puolelle ovat kiihdyttäneet väkivaltaa erityisesti Syyrian kolmanneksi suurimmassa kaupungissa Homsissa. Homsista ja sen lähellä sijaitsevasta Hamasta on muodostumassa Syyrian sisällissodan polttopiste. Syyllisiä tiedemiesten murhiin ei tiedetä. Hallinto syyttää aseellista oppositiota, oppositio puolestaan hallintoa. Olivatpa syylliset keitä tahansa, pelon kylvön lisäksi murhat ovat radikalisoineet eri uskontoja tunnustavien välisiä suhteita Homsissa. Alaviiteille ja kristityille se viestii siitä, että he tarvitsevat Assadin hallinnon suojelua, sunnaenemmistöinen oppositio puolestaan syyttää hallinnon lietsovan veljessotaa murhilla. Homsissa menehtyi loka- ja marraskuun vaihteen viikonloppuna kymmeniä ihmistä.

Perinteitä kunnioittaen

Mielenosoitukset ovat jatkuneet Syyriassa jo yli kahdeksan kuukautta. Maltillisina ja väkivallattomina katumielenosoituksina alkaneet levottomuudet maltillisten uudistusvaatimusten kanssa ovat kahdeksan kuukauden aikana kääntyneet presidentti **Bashar al-Assadin** eron ja hallinnon vaihtamisen vaatimukseksi. Assadin hallinto valitsi ensimmäisen mielenosoituskuukauden epäröinnin jälkeen Syyrian lähihistoriasta tutun menetelmän hallintoa vastaan nousseiden kukistamiseksi. Valittu linja oli aseellinen väkivalta oppositiota vastaan ja massiiviset pidätykset. Tämä linja toimi 70- ja 80-luvulla Syyriassa. Silloin suurimman uhkan muodosti muslimiveljeskunta, jonka nykyisen presidentin isä **Hafez al-Assad** taltutti verisesti. Noin 550 muslimiveljeskuntaan kuulunutta pidätettyä murhattiin Palmyran vankilassa vuonna 1980, ja Hamassa noussut kapina kukistettiin tykistötulta käyttäen vuonna 1982. Hamassa arvioidaan menehtyneen 5 000 – 25 000 syyrialaista. Tarkkaa lukua ei tiedetä. Myöhemmät oppositioliikkeet taltutettiin opposition johtohenkilöiden pidätyksillä vuodesta 1963 voimassa olleen hätätilalain nojalla.

Nyt valitut menetelmät ovat samat kuin ennen, mutta syyrialaiset ovat muuttuneet. Kevään kuluessa kansaan iskostettu pelko hallintoa ja turvallisuusviranomaisia kohtaan murtui, vaikka tiedemiesten murhilla sitä mahdollisesti yritetään palauttaa. Tunisian ja Egyptin kansannousut näyttivät syyrialaisille, että kansalla on valtaa, mikäli se sitä käyttää. Samanaikaisesti, kun Syyrian propagandakoneisto vakuuttaa vakuuttamasta päästyään, että tilanne on vakautunut ja hallinnassa, oppositio keksii mitä mielikuvituksellisempia ja useimmiten väkivallattomia keinoja osoittaa hallinnolle, että kansannousua ei pysäytetä. Milloin puetaan tiettynä viikonpäivänä valkoinen paita päälle solidaarisuuden merkiksi kansannousulle, milloin sammutetaan jostakin kaupunginosasta yöllä kaikki valot tai pannaan kovaäänisten kautta oppositiota tukevaa musiikkia kuultavaksi. Turvallisuuspoliisi juoksee kuin palokunta yrittäen tukahduttaa eri puolilla syttyviä opposition mielenosoituspesäkkeitä ja on ymmällään. Kaikkialle ei ehdi ja mielenosoittajien mielikuvituksella ei ole rajoja. Väkivallatonta vastarintaa kannattavien katse on kääntynyt kohti yleislakkoa. Sitä käytettiin jo Ranskan mandaattiaikana Lähi-idässä tehokkaana painostuskeinona.

Pelottavaksi kansannousun kehittymisen tekee sen molemminpuolinen väkivaltaistuminen. Se murentaa maata myös väkivallattomuuteen sitoutuneiden mielenosoittajien alta ja uhkaa kansannousun oikeutusta. Aseellinen vastarinta hallintoa vastaan alkoi alkukesästä, ja Ramadan-kuukauden jälkeen se on kiihtynyt moninkertaiseksi. Aseellinen vastarinta oli alussa hajanaista ja toisistaan erillistä toimintaa, mutta nyt siinä on nähtävissä järjestymisen merkkejä. Armeijasta loikanneet ovat ilmoittaneet perustaneensa vapaan Syyrian armeijan, ja iskut hallinnon turvallisuusjoukkoja, armeijaa ja poliisia vastaan ovat lisääntyneet. Syyriassa

RIITTA OITTINEN

RIITTA OITTINEN

RIITTA OITTINEN

Katunäkymiä Damaskoksesta.

Syyria: Ranskalaisvaltaa ja uskontokirjoa

Syyria itsenäistyi vuonna 1946 Ranskan mandaattiajan jälkeen. Ranska sai Lähi-idässä osmanivaltakunnan hajoamisen jälkeen kansainliiton myöntämän hallintavallan Syyriaan ja Libanoniin. Käytännössä Ranskan valta kesti vuodesta 1920 vuoteen 1946, jolloin Ranska vetäytyi Syyriasta.

Syyria on moniuskontoinen ja monietninen valtio. Reilusta 20 miljoonasta syyrialaisesta noin 90 prosenttia on muslimeja ja heistä noin 70 prosenttia sunnamuslimeja. Noin kymmenen prosenttia muslimeista on shiialaisista irtautuneita alaviitteja, joita muun muassa presidentti Bashar al-Assad edustaa. Loput kymmenen prosenttia muslimeista on erilaisia shiialaisuuden suuntauksia. Noin kymmenen prosenttia syyrialaisista on kristittyjä, ja kristitytkin jakautuvat useisiin eri kirkkokuntiin. **Bashar al-Assadin** hallinnon vahvin tuki löytyy noin 20 prosenttia alaviitteja ja kristittyjä edustavasta osasta syyrialaisia. YD

Lääkintähenkilökuntaa on pahoinpidelty, jos heitä on epäilty mielenosoittajien hoitamisesta.

kuolleiden määrästä arviolta noin yli tuhat eli noin kolmasosa on hallinnon joukkoja.

Rikoksia ihmisyyttä vastaan

Hallinnon rajut tukahduttamistoimet ovat saaneet kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen Amnesty Internationalin ja Human Rights Watchin tuomion. Niiden tutkimusten perusteella Syyriassa on syyllistytty tekoihin, jotka ovat rikoksia ihmisyyttä vastaan. Hallinto on valjastanut myös yleiset sairaalat osaksi tukahduttamistoimia. Haavoittuneiden pääsyä hoitoon vaikeutetaan, ambulanssien liikkumista rajoitetaan, heitä raahataan pois sairaaloista pidätettäväksi, hoitohenkilökunta velvoitetaan raportoimaan sairaaloihin tuoduista mielenosoituksissa loukkaantuneista, ja osa hoitohenkilökunnasta on osallistunut loukkaantuneiden ja haavoittuneiden pahoinpitelyihin. Myös lääkintähenkilökuntaa on pahoinpidelty, jos heitä on epäilty mielenosoittajien hoitamisesta. Amnestyn tutkimuksen kohteena olivat Homsin piirikuntaan, Libanonin rajan tuntumassa sijaitsevan Tell Kalakhin tapahtumat. Monet syyrialaiset pakenivat Libanonin puolelle armeijan kovia otteita, ja Amnestyn mukaan turvallisuusviranomaiset syyllistyivät siellä rikoksiin, jotka raakuutensa, levinneisyytensä ja järjestelmällisyytensä puolesta täyttävät ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten tunnusmerkit. Amnestyn tutkimusten mukaan myös noin puolet pidätettyinä kuolleista ovat Homsista tai sen lähiympäristöstä, osa heistä alaikäisiä. Syyrian tapahtumissa olisi jo riittävästi todistusaineistoa kansainvälisen rikostuomioistuimen tutkimuksiin. YK:n ihmisoikeusneuvosto päätti jo keväällä tutkia väitetyt rikokset, mutta niitä tutkiva komissio ei vieläkään ole saanut lupaa saapua Syyriaan.

Syyrian kansannousu alkoi Dera'asta ja on sen jälkeen levinnyt eri puolille maata. Ramadankuukaudesta lähtien väkivaltaisuuksien keskipiste on ollut Homsissa ja sitä ympäröivässä Homsin piirikunnassa. Homs on väestöään ajatellen pienoiskuva Syyriasta, ja tämä selittää ainakin osittain väkivaltaistuneen valtataistelun kärjistymisen Homsin alueella. Noin miljoonasta asukkaasta kaksi kolmasosaa on sunnamuslimeja, siis samassa suhteessa kuin koko Syyriassa, jossa yksi kolmasosa on alaviitteja ja kristittyjä. Homsin ympäristössä on etnisesti ja uskonnollisesti eriytyneitä kyliä. Ne tarjoavat vihanpidolle ja väkivallalle helpon kasvualustan, jota tiedemiesten murhat lietsovat. Yksittäisiä, näkyviä kansalaisia tapetaan puolin ja toisin, ja erityisesti Homsin alueen alaviitit ja kristityt ovat joutuneet tulilinjalle aseellisen, sunnaenemmistöisen opposition kostaessa hallinnolle sen raakuuksia.

Syyrian kansannousu on kääntynyt aseelliseksi yhteenotoksi, ja epävirallisten arvioiden mukaan kuolleiden määrä on jo kaksinkertainen virallisempana pidettyyn 3 000 verrattuna. Hallinnon tukialueita ovat Damaskos ja Aleppo. Damaskoslaisia ja aleppolaisia pelottaa mahdollisen muutoksen uhka. Alaviitit ja kristityt pelkäävät tulevaisuutta Syyriassa, jossa hallinto on sunnaenemmistön käsissä. Assadin hallinto pystynee pitämään kaksi suurinta kaupunkia käsissään, mutta Homs ja Hama voivat liukua kokonaan opposition hallintaan. Hallinnon väkivalta ihmisoikeuksista piittaamatta ja opposition jakautuminen väkivaltaa käyttäviin ja väkivallatonta vastarintaa tukeviin tietävät pitkää ja veristä umpikujaa Syyriassa. YD

Ari Kerkkänen on Suomen Lähi-idän instituutin johtaja.

Ydin-lehden päätoimittajat **Erkki Tuomioja** (1977–1991), **Heikki Hiilamo** (1994–1998) ja lehden toimituksessa mukana ollut **Johanna Sumuvuori**, myös Sadankomitean pääsihteeri (2004–2006), keskustelivat Helsingin Kirjamessuilla kulttuuri- ja mielipidelehtien merkityksestä yhdessä nykyisen päätoimittaja **Arja Alhon** (2009–) kanssa.

45 Asian YDIN on

ARJA: *Ydin*-lehteä kustantavat Suomen Rauhanliitto ja Sadankomitea. Lehteä on julkaistu 45 vuotta. Perustuslakimme turvaa sananvapauden. Se on yhtäältä kansalaisen oikeutta ilmaista mielipiteensä, mutta toisaalta myös kustantajalle kuuluvan sananvapauden käyttämistä. Tarjoamme lukijoillemme mahdollisuuden aktiivisesti ottaa selvää yhteiskunnallisista ilmiöistä ja jäsentää käsitystä maailmasta. Millaisena pidätte yhteiskunnallisen keskustelun merkitystä demokratiassa?

ERKKI: Sehän on happi, jota hengitämme! Ilman sitä ei olisi demokratiaa. Sananvapaus – siis sanomisen ja mielipiteen vapaus ja mahdollisuus käyttää sitä sekä käydä dialogia – on toimivan demokratian perusta.

HEIKKI: Olen samaa mieltä. Voi olla maita, joissa on demokraattiset instituutiot, mutta ilman yhteiskunnallista keskustelua ne eivät ole demokratioita. Jos ei ole yhteiskunnallista keskustelua, ihmiset eivät voi muodostaa vapaasti mielipiteitään eivätkä voi osallistua aidosti päätöksentekoon.

JOHANNA: Demokratia vaatii yhteiskunnallisen keskustelun alustakseen. Kun keskustelua yritetään tukahduttaa, se on osoitus siitä, ettei kansa voi hyvin. Tästä on hyvä esimerkki arabikevät. Se on myös esimerkki demokratian mahdollisuuksien muutostilasta. Uudet ihmisryhmät kuten arabimaitten nuoret naiset ovat saaneet vaikutusvaltaa siksi, että on muodostunut uusia yhteiskunnallisen keskustelun areenoita vaikkapa sosiaalisessa mediassa.

> Jos Ydintä ei olisi, se pitäisi perustaa.
>
> Erkki Tuomioja

ARJA: Yhteiskunnallinen keskustelu on siis demokratialle välttämätöntä. Mutta mikä on mielipiteiden ja mielipidelehtien merkitys? Liberaali traditiomme korostaa täysiä kansalaisten vapauksia kuitenkin niin, etteivät ne saa vahingoittaa toista. Mielipiteen vapauskaan ei siis saa vahingoittaa toista.

JOHANNA: On tärkeätä, että kaikki mielipiteet kanavoituvat ulos. Samoin on tärkeätä, ettei olla yhden tai kahden tiedotusvälineen varassa. Sosiaalinen media on vallannut yhä enemmän sitä tilaa, josta ihmiset imevät tietoa. Mutta informaatiovirran tempo ja määrä, joka näkyy myös nopeina uutiskuvina, vaatii hallitsemisen välineitä. Niitä ovat mielipidelehdet ja kirjallisuus, joitten avulla voi syventää näkemystä. Aika nopeasti tehdään tulkintoja uutisvirran pohjalta. Minä kaipaan enemmän aikaa syventymiseen.

ERKKI: Mielipide- ja kulttuurilehtien merkitys on suuri. Historiallisesti katsoen se on kuitenkin vaihdellut. On ollut aikoja, jolloin tietyt lehdet ovat olleet hyvin tärkeitä muutoksen

> Oli suuri ilo antaa tilaa ja kokemusta nuorille Ydin-lehden toimittajille ja muille kirjoittajille.
>
> Heikki Hiilamo

Mistä ei voi puhua, on nimittäin puhuttava.

Arja Alho

”

välineinä. Suomestakin löytyy sellaisia aikoja. Yleensä mielipidelehdet ovat toisinajattelijoita: ne haastavat vallitsevan vallankäytön, totuuden ja viisauden. On myös aikoja, jolloin ne ovat olleet vähemmän merkityksellisiä. Myös toimintaympäristöt – siis muun mielipiteen ilmaisun mahdollisuudet – vaihtelevat.

Sosiaalinen media on tietysti tänä päivänä muuttanut ympäristöä, mutta ei se mitenkään korvaa analyyttista mielipidelehtikirjoittelua. Mutta ilman muuta kannattaa miettiä – tämä vihjeeksi myös *Ydin*-lehdelle – miten sosiaalisen median ja mielipidelehden keskinäistä vuorovaikutusta voidaan lisätä. On hyvä asia, että vaikkapa Facebook-päivityksistä löytyy linkkejä *Ydin*-lehden mielenkiintoisiin artikkeleihin. Mutta eivät *Ydin*-lehden kaltaiset artikkelit mitenkään Twitter-päivitykseen mahdu, vaikka julkisuutta voivatkin saada. Toinen asia on, ettei tiedonvälitys ole pitkään aikaan ollut avoimesti poliittisesti ohjattua. Olen itse asiassa kaivannut selvästi poliittista lehdistöä. Tänä päivänä kaupallisuus hallitsee. Se mikä myy, on itse asiassa myrkkyä, joka madaltaa mediatasoa ja on alkanut pahimmillaan vaikuttaa uutisvälityksen painotuksiin. Uutisiakin muokataan sen mukaan, mikä myy.

HEIKKI: Minusta Erkillä on hiukan liian äärimmäinen näkemys. *Ydin*-lehden jälkeen olin perustamassa *Voima*-lehteä, joka on kaupallinen lehti. Ainakin itse pidän sitä myös korkeatasoisena mielipidelehtenä. Kaupallisuus ei välttämättä ole myrkkyä korkeatasoiselle yhteiskunnalliselle keskustelulle.

Mielipidelehtien merkityksen näen myös sellaisena, ainakin omalta osaltani, että ne voivat avata väyliä osallistua yhteiskunnallisesti. Nuorena toimittajana ja päätoimittajana mielipidelehtien kautta saattoi opetella yhteiskunnan hahmottamista ja kannanottamista. *Ydin*-lehden vaikutuspiirissä olemisella on ollut merkitystä. Itselleni oli suuri ilo antaa tilaa ja kokemusta nuorille *Ydin*-lehden toimittajille ja muille kirjoittajille.

ERKKI: *Voima*-lehti on kaupallinen, mutta onko se sillä tavoin kaupallinen, että sen pitää tehdä voittoa? Onhan *Ydin*-lehtikin kaupallinen. Täytyyhän senkin saada tilaajia ja tulla myydyksi.

JOHANNA: Rauhanliike yhdistää hyvin erilaisia ihmisiä ja ryhmittymiä. Olen kokenut myös niin, että *Ydin*-lehdessä ja Sadankomiteassa puoluepoliittiset näkemykset eivät ole johtaneet juoksuhautoihin. On aina pystytty toimimaan asian puolesta. Rauhanmerkki rinnassa yhdistää.

ERKKI: Sadankomitealainen sitoutumaton rauhanliike ja *Ydin*-lehti sen julkaisuna ovat ▶

Suomalaisessa valtamediassa voisi olla enemmän rohkeutta.

Johanna Sumuvuori

”

nimenomaan olleet tällaisia. Näin myös 1970-luvulla, jota voisi luonnehtia epäterveellä tavalla järjestäytyneeksi poliittisuuden aikakaudeksi. *Ydin*-lehti oli henkireikä. Kyse ei ollut pelkästään taistolaisuudesta vaan ylipäätään yhteiskunnallisesta vallankäytöstä.

Vuonna 1976 lehti oli vaikeuksissa, ja sitä oli ilmestynyt vain yksi numero. Halusin tuolloin henkilökohtaisesti olla mukana lehden hengissä pitämisessä, koska se todellakin oli henkireikä käydä vapaata yhteiskunnallista keskustelua, jota ei ollut mahdollista käydä muutoin.

HEIKKI: *Ydin* on todellakin lyhdynkantaja rauhankysymyksissä. Mitä Erkki sanoi aiemmin mielipidelehtien merkityksestä eri aikoina, näkyy myös rauhantyön kysymyksissä. Joinakin aikoina ne ovat hyvin voimakkaasti esillä. Sitten saattaa olla pitkiä aikoja, että ne ovat aivan poissa valtajulkisuudesta. Hyvästä esimerkistä käy maamiinakielto. On todella hyödyllistä, että on olemassa lehti, jossa sitä on käsitelty, ja joka voi olla myös muille lähdemateriaali, kun asia nousee esille myös valtamediassa. On tärkeätä, että pidetään aatteellisesti merkittävää asiaa esillä riippumatta siitä, onko se juuri sillä hetkellä valtajulkisuuden kiinnostuksen kohteena vai ei.

ARJA: Mielipidelehdet tuovat yhteiskunnalliseen keskusteluun kriittisen näkökulman, jolla voidaan päästä pintaa syvemmälle asioiden ja ilmiöiden ymmärtämisessä. Eikö ole muuten hassua, että kriittisyyttä, toisinajattelemista pidetään yleisesti tunteellisena ja valta-ajattelua järjellisenä?

Mediaa ravistavat monet isot muutospaineet kaupallistumisen ja viihteellistymisen muodossa, mikä näkyy esimerkiksi yhteiskunnallisten ilmiöiden henkilöllistymisenä. Sitten on on-line-julkisuus ja journalistisen työn muuttuminen aikalailla pakkotahtiseksi. Meillä *Ydin*-lehdessä on vielä vanhanaikainen deadline eikä välttämättä samoja median yleiseen kehitykseen liittyviä paineita. Mitkä ovat mielestänne sellaisia asioita tai kysymyksiä, jotka nyt jäävät katveeseen, ja joista pitäisi puhua? Mistä ei voi puhua, on nimittäin puhuttava.

ERKKI: Luultavasti kaikista isoista asioista puhutaan otsikkotasolla mutta kovin samanlaisesti. Puuttuu analyysi ja uuden näkökulman tuominen. Juostaan valtavirrassa, ja valtavirta kääntyilee joukkoina. On sopuli-ilmiötä. Mistä siis pitäisi puhua? Emme tiedä, mutta niistäkin asioista, joista puhutaan, pitäisi puhua syvemmin kuin otsikkotasolla. Se, mikä minua on aina kiusannut, on median itsekritiikin puute. Se on Suomessa olematonta. Tähänkin tarvitaan mielipidelehdistöä.

JOHANNA: Suomalaisessa valtamediassa voisi olla enemmän rohkeutta. Toimittajat voisivat tuoda omia henkilökohtaisia näkemyksiään rohkeammin esille. Esimerkiksi Iso-Britanniassa, jossa olin aikoinaan vaihto-oppilaana, toimittajat eivät juuri yrittäneet peitellä omia näkökulmiaan. Ne tulivat avoimemmin esiin kuin meillä.

Oli ihan pakko tilata aikanaan Ydin-lehti, ja varmaan 15 vuotta olin tilaaja. Luin lehden tarkkaan, jopa rivien välitkin. Minulle lehti antoi hyvin paljon. Nyt kun menee kioskille, siellä on pitkä rivi lehtiä, ja mitä sieltä löytyy: sitä mitä edellisenä yönä on tapahtunut. Mielipidelehtiä löytyy tosi vähän, ja niitä kyllä kaipaan.

Yleisöltä

Ehkä tätä virkaa Suomessa toimittaa mielipidelehdistö tarjoamalla paitsi syvemmän ja analyyttisemman näkökulman myös niitten rintamalinjojen avaamisen, joilla keskustelua käydään. Jo historiankirjoituksen kannalta on tärkeätä, että kulloisenakin aikana pystytään kaivamaan esille debatti ja siinä mielipidelehdillä on merkitystä.

HEIKKI: Tilanne on hyvin haastava. Ihmiset, jotka ovat kiinnostuneita yhteiskunnallisista kysymyksistä, pystyvät seuraamaan netin kautta niitä valtavasti. Myös ulkomainen lehdistö ja niissä käytävä keskustelu on ulottuvilla. Asioiden seuraaminen siirtyy osin englanninkielisiin medioihin.

Jos ajattelen omaa keskusteluani netissä, laitan postauksen Facebook-sivuilleni, ja siitä saa välittömästi palautetta. Se jää tietenkin pinnalliseksi, mutta samalla tulee nopeasti reagointeja. Kyse onkin siitä, miten valita kiinnostavat asiat. Kun on kaikenlaiset mediat käytössä, ei oikein ole sitä, mistä ei puhuta. Mutta onko harkittuja puheenvuoroja? Julkaisuaikataulu mielipidelehdissä – kun lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa kuten *Ydin* – on liian pitkä, Facebook on taas liian nopea

ERKKI: Itse näen verkon merkityksen siinä, että se opastaa ja seuloo. Saan päivittäin kymmeniä kiinnostavia artikkelilinkkejä.

ARJA: Sosiaalinen media auttaa siis informaatiovirran seulonnassa. Nyt on pakko kysyä painetun sanan merkityksestä ja sen tulevaisuudesta. Yleisömme näyttää täällä Messukeskuksen Ainosalissa luottavan painettuun sanaan, ja käsiennoston perusteella noin kolmasosa tilaa päivälehtien ohella myös jotakin mielipidelehteä.

JOHANNA: Olen sosiaalisen median ”heavyjuuseri”. Mutta ei se ole korvannut lehtien tarvetta. Netistä saatavan informaation nopeatempoisuus ei riitä tyydyttämään tiedontarvettani. Se on enemmän syöte, sisäänheittäjä.

ERKKI: Gutenbergiläisen painetun sanan kuolemaa on julistettu jo kauan eikä sitä ole tullut. Uudet mahdollisuudet täydentävät, parhaassa tapauksessa laajentavat tarjontaa. Mutta onhan myös mielipidelehtiä, jotka ovat vain verkossa. Minä en kuitenkaan jaksa lukea tekstiä ruudusta, tulostan juttuja, mikä ei tietenkään ole kovin ekologista.

HEIKKI: Minäkin tulostan kiinnostavan jutun ja luen sitten miellyttävässä paikassa

ARJA: Teillä kaikilla on suhde *Ydin*-lehteen sen eri ajoilta lehden tekijöinä ja lukijoina mutta myös sitoutumattoman rauhanliikkeen aktivisteina. Mitä Ydin teille merkitsee?

HEIKKI: *Ydin* on rauhan asialla.

ERKKI: Jos *Ydintä* ei olisi, se pitäisi perustaa.

JOHANNA: Siteeraan vastikään tapaamaani metropoliitta **Ambrosiusta**: ”Autuaita ovat rauhantekijät”.

Teksti: Arja Alho

Kuvat: Mikko Sauli ja Sanna Paakkanen

Ydin
45

Kutsu

Taidehuutokauppa ja juhlaillalliset lauantaina 17.12.2011

Ydin juhlii 45-vuotista taivaltaan järjestämällä taidehuutokaupan ja juhlaillallisen Rauhanasemalla. Huutokaupalla tuetaan Ydin-lehden toimintaa. Aiemmin juhlavuotta on vietetty muun muassa järjestämällä keskustelutilaisuus Kirjamessuilla sekä juhlimalla Pax-klubilla.

KELLO 13 alkavaa taidehuutokauppaa hoitaa kuvataidekriitikko **Veikko Halmetoja.** Huutokaupan meklarina toimii tohtori **Ilkka Taipale.** Voit tutustua huudettavien teosten listaan etukäteen Ytimen verkkosivuilla osoitteessa *ydinhuutokauppa.blogspot.com.* Huudettavat teokset ilmestyvät verkkoon 12. joulukuuta.

Juhlaillallinen alkaa **KELLO 18** rauhanaseman juhlasalissa. Illan kokki **Janne Länsipuro** valmistaa kolmen ruokalajin illallisen. Luvassa on myös maljapuheita – tosin kohtuudella. Illan puhujia ovat ainakin **Anni Sinnemäki, Jaakko Blomberg, Ilkka Taipale** ja **Kai Linnilä.** Illan musiikista vastaa **Claes Andersson** pianolla.

Tervetuloa tapaamaan uusia ja vanhoja ydinläisiä.

Terveisin,

Arja Alho
päätoimittaja

Kalevi Suomela
Ydinjulkaisut ry:n puheenjohtaja

Taidehuutokauppa tukee YDIN-lehteä

Löytyykö kotoasi tyhjä seinä taideteokselle tai onko kummilapsesi vailla joululahjaa? Nyt voit ratkaista molemmat ongelmat helposti ja hyvällä mielellä Ydin-lehden 45-vuotisjuhlien puitteissa.

Suomalaiset nykytaiteilijat ovat lahjoittaneet teoksiaan huutokaupattavaksi lehden hyväksi. Näin he osaltaan mahdollistavat lehden tekemän rauhantyön jatkumisen.

Teokset kaupataan lauantaina 17.12. kello 13 Rauhanasemalla (Veturitori 3, Pasila). Myynnissä on tasokkaita ammattitaiteilijoiden teoksia, joiden lähtöhinta tulee olemaan inhimillinen. Huutokaupasta on siis mahdollisuus tehdä löytöjä. Teokset esitellään osoitteessa *ydinhuutokauppa.blogspot.com* noin viikkoa ennen huutokauppaa. Samassa osoitteessa kerrotaan tapa jättää teoksista sähköpostitse ennakkohuutoja.

Illalliskortti

Hinta on **45 €** tai jos sinulla on mahdollisuus tukea enemmän **100 €**.

Varaa illalliskortti lähettämällä viesti:
eekku.aromaa@sadankomitea.fi

Janne Hukka

KOLUMNI

Kirjoittaja on maailma.net-uutissivuston päätoimittaja, joka twiittaa @JSHukka. Hukka toimi Ydin-lehden toimitussihteerinä vuosina 2009 – 2010.

Tuhannen ja yhden yön TARINOITA

[MEDIA kertoo tarinaa vaarallisesta valtiosta Lähi-idässä, jota epäillään salaisista suunnitelmista rakentaa joukkotuhoaseita. Kuulostaako tutulta?

Iranin ydinohjelma on jälleen kerran uutisotsikoissa. YK:n ydinenergiajärjestö IAEA julkaisi 8. marraskuuta paljon kohutun raportin, jonka mukaan Iranilla oli vuosikymmen sitten ydinaseohjelma.

Yhdysvaltojen hallituksen mukaan paljastukset löivät luun kurkkuun niille, jotka olivat vielä olleet epäileviä tuomaita: Iran on aikapommi, johon pitää reagoida.

Niin metsä vastaa, kuin siihen huudetaan. Jo 11. marraskuuta *Helsingin Sanomat* kiirehti kirjoittamaan pääkirjoituksessaan, että ”Iranin ydinaseohjelmassa lähestyy rotkon reuna”, joka on kansainväliselle turvallisuudelle ”vakava uhka”. Tarjolla on ”nyt hyvin raskaat perusteet tehokkaampiin vastatoimiin”, lehti sanoo.

Kovia sanoja sanomalehdeltä. Valitettavasti lukijoiden kannalta ne vain ovat pahasti yliampuvia ja harhaanjohtavia.

[NÄYTÖT Iranin laillisen ydinenergiaohjelman varjossa rakennettavasta atomipommista ovat edelleenkin aika olemattomia. Vaikutusvaltaisin arvio tulee vuodelta 2007, jolloin Yhdysvaltojen tiedustelupalvelujen selvityksen mukaan aseen kehitys oli lopetettu neljä vuotta aiemmin. Muun muassa IAEA:n uusinta raporttia analysoinut, järjestön entinen tutkija **Robert Kelley** arvioi, että syytä kyseenalaistaa tätä näkemystä ei ole esitetty.

Mistä sitten kohutaan? Aiemman Irakin kriisin tavoin vastakkainasettelu perustuu tälläkin kertaa Yhdysvaltojen sanaan. Sen mukaan iranilainen loikkari toi maalle vuonna 2004 tiedostoja, jotka osoittavat Iranilla olevan salaisia aseohjelmia. Poikkeuksellisesti Yhdysvallat ei kuitenkaan anna edes IAEA:n tarkistaa dokumenttien todenmukaisuutta. Ne ovat Iranin mukaan lähtökohtaisesti väärennöksiä. Näyttöjen hataruus selittää osaltaan Kiinan ja Venäjän vastaanhangoittelua esimerkiksi uusien talouspakotteiden osalta.

Nyt julkaistun raportin myötä IAEA on valinnut selvemmin puolensa kiistassa. Järjestöä vuoteen 2009 johtanut **Mohamed ElBaradei** vastusti tunnetusti järjestön ulkopuolisia paineita. Sen sijaan hänen seuraajakseen valittu **Yukiya Amano** kuvataan Wikileaksin vuotamissa diplomaattisähkeissä Yhdysvaltojen mieheksi ”aina korkeiden viranomaisten nimityksistä Iranin väitetyn ydinaseohjelman käsittelyyn”.

[MYÖSKÄÄN turvallisuusuhkien osalta valtamedia ei saa puhtaita papereita. Ei liene epäilystä, etteikö Iranin aseellinen provokaatio tarkoittaisi maalle massiivista tuhoa. Median hysteerinen pelottelu sillä, että Iranin valtiojohto aktiivisesti hakisi tätä vaihtoehtoa, on järkyttävää.

Vertailun vuoksi: Iran on kehitysmaa, jonka sotilasbudjetti on kääpiömäinen verrattuna esimerkiksi sitä naapuroivaan Turkkiin tai Saudi-Arabiaan. Resurssit ja puolustuksellinen sotilasstrategia tarkoittavat, että se ei projisoi realistista sotilaallista uhkaa rajojensa ulkopuolelle – puhumattakaan Eurooppaan.

Sitä vastassa on vuorostaan maailman vaurain valtio, joka käyttää enemmän rahaa aseisiin kuin muut länsimaat yhteensä. Se on ympäröinyt Iranin tukikohdilla, joissa on satojatuhansia sotilaita ja edistynyttä sotilasteknologiaa valmiina ajamaan kotimaansa ”kansallisia etuja” toisella puolen planeettaa. Kuten edeltäjänsä Valkoisessa talossa presidentti **Obama** on toistuvasti uhannut Irania ydinaseilla tehtävällä ensi-iskulla.

Atomisota voi vaikuttaa raa’alta puheelta, mutta raaka on osuva kuvaus länsimaiden aiemmista ”tehokkaammista vastatoimista”.

Näihin luetaan muun muassa liittoutuneiden miehitys toisen maailmansodan aikana; CIA:n ja MI6:n järjestämä demokraattisen hallituksen kumoaminen 1950-luvulla; ja yksinvaltiaana maata hallinneen väkivaltaisen shaahin pönkittäminen aina 1970-luvulle saakka.

Sarjaan kuuluu myös aiempia kokemuksia joukkotuhoaseista, sillä median ilmeisesti jo unohtamalla 1980-luvulla iranilaisia sotilaita teurastettiin länsimaiden **Saddamille** myymällä sinappi- ja hermokaasulla. Vastatoimiksi voitaneen myös lukea ne lukuisat ydintutkijat, joita on salamurhattu Iranissa viime vuosien aikana – puhumattakaan tietokoneviruksista, jotka ovat osa uudenlaista kybersodankäyntiä.

Jos historia on opettanut, että ”Venäjä, Venäjä, Venäjä” on Suomelle vielä 21. vuosisadalla turvallisuusuhka, niin ei iranilaisten Suuri Saatana retorisena tulkintana osu kovinkaan kauas maan omasta historiasta.

[KRIISIN ratkaisemiseksi ilman väkivaltaa pitäisi tunnustaa tosiasiat. Ihmisoikeuksia brutaalisti polkeva Iran on monin tavoin vastenmielinen valtiona. Tästä huolimatta tarina ydinasetta itsetuhoisesti hamuavasta kansakunnasta, jonka fanaattisena haluna on tuhota Israelin valtio, on lapsellista demonisointia.

Sen sijaan median osoittama kritiikitön tuki suurvaltojen suunnitelmille kontrolloida Lähi-idän öljyvaroja lähentelee skandaalia – etenkin kun edellisen kerran iltasatujen varaan rakennettiin sotia, maksoivat irakilaiset valheista miljoonalla ruumiilla. YD

Tauno Tuomivaara

KOLUMNI

Kirjoittaja tuli 60-luvulla tunnetuksi niin kutsuttuna passinpolttajana.

Uhat ja arvot OIKEAAN JÄRJESTYKSEEN

[AVOIMESSA, kouluttautuneessa ja monin tavoin muuttuneessa maailmassamme pyssyn kanssa juokseva naapurimaan kansalainen ei voine enää olla suurin uhkamme? Emmekö siis käyttäydy järkevästi, jos siirrämme puolustusresurssit ympäristön suojeluun. Silloin siihen on käytettävissä sekä rahaa että teknistä osaamista, eikä ihmisten edes tarvitse luopua siltä osin elintasostaan. Tämä tulevaisuuden visio kannattelee minun optimismiani. Perustelen sen itselleni sekä teknisen osaamisen edustajana että ympäristönsuojelun entisenä ammattilaisena.

Taloudellisia resursseja tulee siis suunnata uudelleen. Valtaosa ympäristöinvestoinneista voi tapahtua vain yhteiskunnan päätöksenteon kautta. Markkinatalouden mekanismit eivät riitä. Yhteiskunnan laajasta toimialueesta ja sen resursseista on huolehdittava. Yhteiskunnallista päätöksentekoa tulee ohjata arvojen, jotka ajavat nykyisistä vihreistä vasemmalta ohi.

[YKSILÖN kannalta katsottuna turvattu tulevaisuus ja hieman pienempi palkka antavat yhtä hyvän elämisen laadun kuin epävarma tulevaisuus ja suurin vaihteluin toteutuva suurempi keskiansio. Tunnustan itse kuuluvani yhteiskunnan suurituloiseen vähemmistöön. Siitä huolimatta vastustan tasaverosuuntausta ja veroasteen alentamista. Verotuksen kohdentamista tulisi siirtää takaisin tulontasauksen suuntaan. Kulutusverot tulisi suunnata voimakkaammin suurituloisten turhakkeisiin. Verotus kohdistuisi silloin ympäristön kannalta oikein.

Niin välttämättömiä johtamisresursseja meillä ei ole, että niiden ulkomaille siirtymisen pelossa suurituloisten verotusta pitäisi keventää. On syytä uskoa vanhaa sananlaskua: Kenelle Jumala antaa viran, hänelle Jumala antaa myös järjen, jolla virkaa hoitaa. Jos suuri osa pienituloisesta väestönosasta syrjäytyy, silloin jää merkittävä osa tulevaisuuden osaamis- ja johtamisresursseja käyttämättä ja kouluttamatta. Tämä on veropakolaisuutta suurempi ongelma yhteiskunnallemme.

> Verotuksen kohdentamista tulisi siirtää takaisin tulontasauksen suuntaan. Kulutusverot tulisi suunnata voimakkaammin suurituloisten turhakkeisiin.

Yleisesti uskotaan, että kansantulon kasvu ja työllisyys kytkeytyvät välttämättä toisiinsa. Minä en siihen usko. Investoinnit ovat yhtä lailla työllisyyttä aikaansaavia kuin kulutuksen kasvu. Kunnollinen ympäristöstä huolehtiminen edellyttää valtavia uudenlaisia investointeja. Ne voivat toteutua vain osin yksityisten yritysten investointeina. Tarvitaan julkisen vallan aktiivisuutta, voimakasta yhteiskuntaa, tasaavaa verotusta ja toimivaa poliittista päätöksentekoa.

[MEIDÄN on syytä tarkastella kriittisesti arvojamme, sillä arvot ja laskentaperusteet muuttuvat. Otan esimerkin asuntopolitiikasta. Olemme tottuneet vaatimaan asuntojen keskipinta-alan kasvattamista. Se on kestämätön arvo. Suomessa 40 prosenttia energiankulutuksesta aiheutuu kiinteistöistä. Sosiaalinen vaatimuksemme tulee keskittää asumisolosuhteiden tasaamiseen ja olemassa olevan kiinteistökannan energiataloudelliseen peruskorjaukseen. Asuntojen keskikoko on jo riittävä. Asumisen tukipolitiikan, verotuksen ja uustuotannon rakenteen tulee kohdistua yliväljän asumisen vähentämiseen ja ahtaimmin asuvien pinta-alan kasvattamiseen.

Asuntojen sijainnin ja koon merkitystä ympäristökuormitukselle havainnollistaisivat asumisen energialaskelmat. Jokaiseen tyylikkäässä aikakauslehdessä julkaistuun esittelyyn 300 neliöisestä toivekodista Inkoossa tai Orimattilassa, josta vanhemmat käyvät Helsingissä töissä ja lapset harrastuksissa, tulisi liittää laskelma vuodessa kulutetusta energiasta verrattuna suomalaiseen keskikulutukseen.

Toisen maailmansodan historia antaa perusteluja sille, että ympäristönsuojelun vaatimat resurssit löytyvät. Koko kehittynyt maailma kävi sotaa yli viisi vuotta. Sinä aikana lähes kaikki työvoima ja tuotantokoneisto oli poissa normaalista tuotannosta. Lisäksi työvoima hajotti päätoimisesti kaikkea sitä, mitä oli vuosikymmenien ja vuosisatojen aikana rakennettu. Siitä huolimatta sotaa seurasi entistä suurempi taloudellinen kasvu ja täystyöllisyys. Muutamassa vuodessa elämä oli vauraampaa kuin ennen sotaa. Miten tämä on nykyisillä talouden mittareilla selitettävissä?

Perussuomalaiset nojaavat

MAAHANMUUTTO-VASTAISUUTEEN

Perussuomalaisilla on täysi työ pitää puolue erillään maahanmuutto-kriittisestä linjasta, kirjoittaa **Sirpa Puhakka.**

Taannoin julkaistun TNS Gallupin toteuttaman ja *Helsingin Sanomien* tilaaman gallupin mukaan suomalaisista kaksi kolmasosaa ajattelee, että Suomessa on paljon tai melko paljon rasismia. Perussuomalaisista lähes kolmannes tunnistaa itsessään rasistisia piirteitä.

Yli puolet perussuomalaisista ajattelee, että ”joihinkin rotuihin kuuluvat ihmiset eivät kerta kaikkiaan sovi asumaan modernissa yhteiskunnassa”. Suuri joukko eli 36 prosenttia kannattajista ajattelee myös, että ”jotkut kansat ovat älykkäämpiä kuin toiset”.

Perussuomalaiset hermostuivat kyselytutkimuksen tuloksista. Puolueen puheenjohtaja **Timo Soini** piti tuloksia tarkoitushakuisina. Muutama muukin perussuomalainen ärähti tutkimuksesta. Miksi? Perussuomalaiset kansanedustajat ovat esittäneet avoimesti maahanmuuttovastaisia kantojaan.

Myös halu pitää Suomi suomalaisena oli perussuomalaisten äänestäjille huomattavasti muiden puolueiden äänestäjiä merkittävämpi peruste äänestää puoluetta. Yli puolet perussuomalaisten äänestäjistä arvioi tämän vaikuttaneen ratkaisevasti, ja jossain määrin lähes 90 prosentille tällä on ollut merkitystä. Yli kaksi kolmasosaa on kokenut maahanmuuttokysymyksen vaikuttaneen merkittävästi äänestyspäätökseensä vaalien jälkeen tehdyn TNS Gallupin mukaan.

Soini on halunnut kiistää maahanmuuton merkityksen perussuomalaisten vaalivoitolle (*HS* 19.5.2011), vaikka samansuuntainen tulos on saatu myös Taloustutkimuksen vaalien jälkeisessä kyselyssä.

– Minä katson jotain tietäväni tästä puolueesta, sanoo Soini (*HS* 19.5.) kuitaten tuloksen tarkoitushakuisen kysymyksen piikkiin. Maahamuuttokriittisyys kelpaa puolueessa rengin vaan ei isännän rooliin. Pahimmillaan maahanmuuttoja vähemmistöjen vastaisuus on kaukana salonkikelpoisuudesta.

Hommafoorumi-verkkosivuston perustaja ja kansanedustaja **Jussi Halla-ahon** vaalipäällikkö **Matias Turkkila** onkin Soinin kanssa toista mieltä. Hän kyseenalaistaa Soinin tärkeimpänä menestystekijänä pitämän EU-kritiikin merkityksen kansalaisille etäisenä asiana, ja pitää juuri maahanmuuttokriittisyyttä menestystekijänä.

Läpäisyperiaatteella maahanmuuttajia vastaan?

Vaalien jälkeen tuore perussuomalaisten eduskuntaryhmä hätkähdytti kansanedustaja Jussi Halla-ahon johdolla valmistellulla ”rasismin vastaisella” julkilausumallaan. Perussuomalaiset vaativat positiivisen erityskohtelun lopettamista.

Helsingin yliopiston valtiosääntöoikeuden professori **Tuomas Ojanen** arvioi (*HS* 9.6.2011) kannanottoa monien Suomen perustuslain säännösten, ihmisoikeussopimusten ja EU-oikeuden vaatimusten vastaiseksi.

> Halla-aho toivoo maahanmuuttokriittisen ajattelun leviävän Suomessa muihin puolueisiin ”vähän niin kuin vihreä ajattelu Suomessa”.

– Näillä niin sanotuilla rasisminvastaisilla julistuksilla poliitikot vääristelevät ja kyseenalaistavat laissa määriteltyjä syrjimättömyyden ja yhdenvertaisuuden vaatimuksia – joko tietämättömyyttään tai täysin tarkoituksellisesti. Julkilausumista paistaa läpi niiden laatijoiden pahantahtoinen syrjivä motiivi.

Eduskunnassa on uusi tilanne. Aikaisemmin eduskunnassa löytyi maahanmuuttokriittisiä kansanedustajia useista puolueista. Mikään puolue ei ole ottanut yhtä vahvasti maahanmuuttajien vastaisia kantoja viime vuosina kuten perussuomalaiset.

Eduskuntavaalien jälkeen Halla-aho esitti (*HS* 21.4.2011), että ”perussuomalaisten voitto johtaa Suomen ´Tanskan tielle´”, jossa Tanskan kansallispuolue oli viimeisimpiin parlamenttivaaleihin saakka vaa´ankieliasemassa, ja vallassa olevat puolueet joutuivat kiristämään maahanmuuttopolitiikkaa puolueen painostuksesta” kymmenen vuoden ajan. Nyt osaa näistä päätöksistä puretaan Tanskassa.

Halla-aho toivoo maahanmuuttokriittisen ajattelun leviävän Suomessa muihin puolueisiin ”vähän niin kuin vihreä ajattelu Suomessa”. Tanskan tiellä perussuomalaisista tulisi myös puolueena selkeästi oikeistopopulistinen ja maahanmuuttovastainen puolue. Nyt Soini yrittää epätoivoisesti pitää puolueensa ja maahanmuuttovastaisten kansanedustajien linjaukset erossa toisistaan.

Yksi osoitus perussuomalaisten maahanmuuttokriittisistä linjauksista olivat puolueen kansanedustajan **James Hirvisaaren** näkemykset, joilla hän asettui tukemaan Norjan tragediassa ihmisiä surmanneen **Anders Behring Breivikin** maahanmuuttopoliittisia linjauksia Hommafoorumilla (25.7.2011). Soini tuomitsi kyllä Norjan massamurhan hirvittäväksi rikokseksi, mutta hän vaikeni kansanedustajien näkemyksistä. Esimerkiksi valtio-opin professori **Mika Ojakangas** ja Suomen ja Skandinavian historian dosentti **Ilkka Levä** ihmettelivät Soinin vastuun pakoilua, kun perussuomalaiset eivät sanoutuneet irti vihapuheista.

Suomen Sisusta perussuomalaisiin vaikuttamaan

Perussuomalaisia aktiiveja ja poliitikkoja on noussut äärioikeistolaisen ja hyvin maahanmuuttokriittisen Suomen Sisun riveistä. Nykyisistä kansanedustajista kytköksiä Suomen Sisuun on ollut esimerkiksi asikkalaisella James Hirvisaarella, kotkalaisella **Juho Eerolalla,** helsinkiläisellä **Jussi Halla-aholla** ja oululaisella **Olli Immosella.**

Maahanmuuttokriittiset perussuomalaiset hyödynsivät verkkomediaa taitavasti. Halla-ahon johdolla ääniä keskitettiin maahanmuuttokriittisille ehdokkaille. Halla-ahon Äänestysvinkkejä-listalta tulivat valituiksi kansanedustajiksi James Hirvisaari (Etelä-Häme), Juho Eerola (Kymi), Olli Immonen (Oulu) ja **Maria Louhela** (Varsinais-Suomi). Rannalle jäi iso joukko suosikkiehdokkaita eri puolilta maata.

Eduskuntaan kivunneiden suosikkien määrä on huomattava, vaikka Halla-aho lienee toivonut suurempaa menestystä. Hän arvioi ennakkoon, että maahanmuuttokriittisen liikkeen vahvuus on kyvyssä verkkomasinointiin ja äänten keskittämiseen, kuten maahanmuuttokriittiset tekivät kunnallisvaaleissa vuonna 2008. Joukko tuntemattomia henkilöitä puski tehokkaalla verkkopuffauksella valtuutetuiksi ja varavaltuutetuiksi.

Maahanmuuttokriittisten virta perussuomalaisiin alkoi jo vuoden 2003 eduskuntavaaleissa, joihin Soini rekrytoi vahvasti maahanmuuttokriittisen **Tony Halmeen** ehdokkaaksi. Halmeen vahva vaalitulos vahvisti perussuomalaisten vetovoimaa. Halmeen henkilökohtainen tragedia lienee hidastanut maahanmuuttovastaisten otteen kasvua puolueessa. YD

Sirpa Puhakka on Vasemmistoliiton puoluesihteeri ja yhteiskuntatieteiden maisteri. Hän toimi Ydin-lehden päätoimittajana vuosina 2004 – 2007.

Eduskunta, hallitus ja PRESIDENTTI

Kun Suomi itsenäistyi vuonna 1917, hallitusmuodossa säädettiin valtiovallan kuuluvan kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Näin säädettiin myös vuonna 2000 voimaantulleessa perustuslaissa. Eduskunta on aina ollut Suomen historiassa ylin valtioelin. Toimeenpanovaltaa on presidentillä ja valtioneuvostolla sekä tuomiovalta riippumattomilla tuomioistuimilla.

> Osa virkamiehistä toimi presidentin suorassa ohjauksessa, eivätkä pääministeri ja ulkoministeri aina edes olleet perillä alaistensa virkamiesten toimista saati presidentin aivoituksista.

Aikaisemmin presidentin valitsivat valitsijamiehet. He saattoivat kuitenkin tehdä keskinäisiä sopimuksia, joilla eniten kannatusta saanut saattoi jäädä valitsematta tai tulos olla muutoin yllättävä. 1980-luvun alussa syntyi painetta muuttaa presidentin vaalitapaa.

Presidentin vaalitavassa otettiin 1987 suunta nykyiseen suoraan vaaliin. Kun ylin valtiovalta kuului eduskunnalle, presidentin valtaoikeuksia oli uudistettava ja kirjoitettava auki parlamentaarinen valvontavalta toimeenpanovallan suhteen. Tosiasialliset presidentin valtaoikeuksien muutokset tehtiin jo 1990-luvulla.

Vuoden 2000 perustuslakiin koottiin yhteen kaikki muutokset, ja näin perustuslain rakenteesta tuli johdonmukainen.

Ulkopolitiikan johtaminen

Viime vuosina on kiistelty presidentin ulkopoliittisista valtaoikeuksista. Eri aikoina on ollut erilaisia käytäntöjä. Pääministereinä esimerkiksi **J.K. Paasikivi** ja **Urho Kekkonen** johtivat ulkopolitiikkaa. Sitä vastoin Urho Kekkosen presidenttikaudella presidentti oli ulkopoliittisen päätöksenteon ehdoton keskus, vaikka valtiosäännön mukaan näin ei pitänyt olla. Osa virkamiehistä toimi presidentin suorassa ohjauksessa, eivätkä pääministeri ja ulkoministeri aina edes olleet perillä alaistensa toimista saati presidentin aivoituksista. Presidentti **Mauno Koivisto** muutti käytäntöjä valtiosäännön mukaisiksi.

Yleensä on painotettu sitä, että eduskunnan mahdollisuus seurata ja valvoa toimeenpanovaltaa edellyttää ulkoasioissa samoja menettelytapoja kuin päätöksenteossa ylipäätään: presidentin tulee tehdä päätöksensä ministerin esityksestä.

Toimintaympäristö muuttui radikaalisti Suomen liityttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995. Eduskunta katsoi, että kaikkien unioniasioiden valmistelu kuuluu eduskunnan luottamuksen varassa toimivalle valtioneuvostolle mukaan lukien ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ministereiden on haettava eduskunnan tuki EU-kannanmuodostukseen tai sitoumuksilleen. Tähän periaatteeseen ei ole sopinut presidentin osallistuminen EU:n kokouksiin, koska hän ei ole vastuussa eduskunnalle. Kuitenkin niin presidentti **Martti Ahtisaari** kuin **Tarja Halonen** osallistuivat EU-kokouksiin.

Uudet täsmennykset ja kansalaisaloite

Eduskunta on hyväksynyt nyt selkeyttävän perustuslain muutoksen, joka vahvistaa kaikkien unioniasioiden kuuluvan valtioneuvoston vastuulle. Samalla eduskunta hyväksyi myös presidentin ja valtioneuvoston yhteistoimintaan kuuluvan säädöksen, joka voi tarkoittaa ristiriitatilanteen ratkaisemista eduskunnassa. Hallitus ei ole kuitenkaan eduskunnan vastapuoli vaan osa parlamentaarista hallitsemisen tapaa.

Puhemiehinä toimineet presidenttiehdokkaat keskustelivat tästä kysymyksestä veteraanikansanedustajien tilaisuudessa 16.11. Ehdokas **Paavo Lipponen** piti eduskunnan ratkaisua pulmallisena, koska se voi avata mahdollisuuden presidentille yrittää kävellä hallituksen yli. Ehdokas **Sauli Niinistö** taas piti eduskunnan kannan saamista hyvänä. Kumpikin päätyi siihen toivomukseen, ettei asia koskaan ajankohtaistu. Syytä olisikin. Olisi varmasti Suomelle vahingollista käräjöidä ulkopolitiikan linjasta.

Eduskunnan hyväksymä perustuslain muutos tuo kansalaisille merkittävän mahdollisuuden saada asioita vireille. Kansalaisaloite tehdään eduskunnalle, ja sillä voi saada vireille lainsäädäntöasioita. Edellytyksenä on 50 000 allekirjoitusta äänioikeutetuilta Suomen kansalaisilta.

Ytimen toimitus

VAPAUS VALITA toisin

ON VAIHTOEHTOJA NYKYMENOLLE

Vapaus valita toisin -liike järjesti kansalaiskokoontumisen Paasitornissa 5.11.2011. Tapahtumaan osallistui vajaat 200 ihmistä. Uusia teemoja syntyi päivän työskentelyssä useita, raportoi **Mikko Sauli.**

Vapaus valita toisin (VVT) -liike syntyi vuonna 2009 useiden ihmisten tarpeesta luoda vaihtoehto uusliberaalille menolle. Noin 300 ihmistä allekirjoitti yhteisen julistuksen, joka julkaistiin ilmoituksena vapun *Helsingin Sanomissa* ja sittemmin monissa muissakin lehdissä mukaan lukien *Ydin*.

Pari vuotta myöhemmin suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon. Hallitusvastuu on vaihtunut, perussuomalaisten vaalivoitto koettu ja yhteiskunnallisessa keskustelussa esitetty monia uusia avauksia. Tämän aisti myös Paasitornissa.

– Kun hallitusohjelmaa lukee, on siinä pitkiä osioita, jotka sellaisenaan voisivat olla VVT:n piirissä kirjoitettuja. Konkreettisin asia on varmasti se, että uusi hallitus toteuttaa Ei riitä -kampanjan vaatimuksen jälkeenjääneen perusturvan nostamisesta, siitä tosin 20 euroa tinkien, jo eduskunnalle annetussa ensi vuoden budjetissa, sanoi Vapaus valita toisin -liikkeen perustajahahmoihin lukeutuva **Erkki Tuomioja** Paasitornin tilaisuuden avauksessa.

Monet Kulttuuritalolla esitetyt aloitteet ovatkin päätyneet hallitusohjelmaan. Perusturvan korotuksen lisäksi hallitusohjelma ottaa voimakkaasti kantaa muun muassa veroparatiisien toimintaan ja kansainvälisen finanssitransaktioveron puolesta. Kirjauksista on kuitenkin pitkä matka käytäntöön. Myös Tuomioja muistutti vallan vahtimisen tärkeydestä.

– Me Vapaus valita Toisin -verkostossa emme kuitenkaan halua jättää sitä, käykö näin tai ei, sen enempää Herran kuin hallitusherrojen haltuun.

Nostalgian sijaan Paasitornissa keskityttiin eteenpäin katsomiseen. Paasitornissa työskenneltiin neljässä eri työryhmässä, joiden teemat olivat hyvinvointi, kestävyys, demokratia ja globalisaatio. Uusista avauksista ei yhteenvetotilaisuuden perusteella ollut pulaa.

Prosessi on tärkeä

Tilaisuuden loppuyhteenveto nosti esiin muun muassa seuraavia vaatimuksia: hyvinvointiryhmä ehdotti sosiaali- ja terveyspalveluille omaa hankintalakia, kestävyysryhmä painotti paikallistalouden merkitystä, demokratiaryhmä tukisi asukas- ja kaupunginosatoimintaa sekä perustaisi demokratia-asiamiehen viran, ja globalisaatioryhmä puolestaan muuttaisi koko talouspolitiikan suunnan. Kukin ryhmä esitti viitisen uutta avausta tai aloitetta.

Tapahtuman valmistelussa painotettiin, että osallistumisella tulee olla ratkaiseva merkitys tapahtuman lopputuloksen kannalta. Jokaisen äänen pitää kuulua prosessissa. Yhteenvetopuheenvuoroissa keskustelun jatkamisen merkitys painottui voimakkaasti.

Osa iltapäivästä kului syrjinnän vastaisen Tykkää mun naapurista -kampanjan kehittämiseen. Sen tavoitteena on korvata arjen vihapuhe rauhanpuheella. Kampanja kannustaa kohtaamaan esimerkiksi verkon keskustelupalstojen vihapuheen ja vastaamaan siihen voimakkaalla rauhansanomalla. YD

Mikko Sauli

Vanhalta Paasitorniin

Vanhan ylioppilastalon valtaus oli yhden sukupolven yhdistävä kokemus. VVT:n vanhemmista hahmoista monet kuuluvat väljästi tuohon sukupolveen. Yhdeksi VVT:n tehtäväksi mainitaan usein sukupolvien välinen vuorovaikutus.

Paasitornin tilaisuudesta jäi osallistujien kommenteista ja yleisöä katsomalla askarruttamaan yksi kysymys: missä on nuoriso? Yleisö koostui pitkälle Vanhan valtaaja -sukupolvesta, vaikka esiintyjissä nuorempiakin nimiä kosolti esillä.

Samaan aikaan esimerkiksi kaupunginosaliikkeissä kuten Kallio-liikkeen tilaisuuksissa parveilee nuorta väkeä, ja rasismin vastaisten verkostojen tilaisuudet vetävät puoleensa yhteiskunnallisesti tiedostavaa nuorisoa. Vanhan valtaajat puolestaan loistavat poissaolollaan. Kenties sukupolvien välillä on sittenkin enemmän eroja kuin yhtäläisyyksiä. Kenties näin myös kuuluu olla. YD

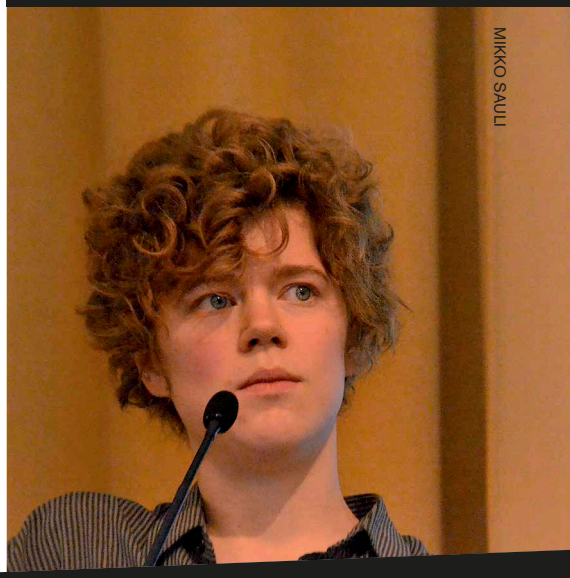
MIKKO SAULI

Attacin Eeva Talvikallio summasi globalisaatioryhmän aikaansaannokset päätöstilaisuudessa.

DEMOKRAATTINEN KAPITALISMI:
Haaveita, lähtökohtia ja todellisuutta

Demokratiaa ja kapitalismia voidaan pitää modernin maailman synnyttäminä kaksoispoikina. Tässä mielessä nykyinen monimutkainen maailmamme muistuttaa antiikin Rooman tarua Romuluksesta ja Remuksesta. Eivätkä tarun yhtymäkohdat Eurooppaa nyt koettelevaan kriisiin rajoitu tähän. Toinen kaksoispojista piti omaa panostaan niin pyhänä että tappoi veljensä, kirjoittaa **Nils Torvalds.**

Tähän moderniin veljessurmaan liittyvät ongelmat ovat yhtä vanhoja kuin demokraattiset vallankumoukset. Roolit vain ovat vaihtuneet. Remus murhasi ja mestasi giljotiinilla veljensä jo vallankumouksen Ranskassa.

Joskus vallankumouksen ja demokratian pelko auttaa ja pitää molemmat elossa. Ehkä Ruotsi on paras esimerkki. Hieman nihkeästi ja ennen kaikkea Venäjän vallankumouksen pelästyttämänä maa hyväksyi yleisen äänioikeuden 24. toukokuuta 1919. Pitkän sosiaalidemokraattisen hallintokauden aikana rakennettiin muuhun maailmaan verrattuna idyllinen kansankoti. **Fredrik Reinfeldtin** moderaattien johdolla tämä demokratian ja kapitalismin tasapaino on säilynyt paremmin kuin muissa eurooppalaisissa maissa öljyrikasta ja EU:n ulkopuolelle jättäytynyttä Norjaa lukuun ottamatta.

Suomi taas on huono esimerkki. Yleiseen äänioikeuteen siirryttiin Venäjän sortokauden antamista opetuksista viisastuneina. Kun Venäjän pelko vuonna 1917 hetkellisesti hellitti, demokraattisten ihanteiden idylli särkyi vallankumouksen myötä. Veljesmurhien jälkeen syntyi ikuisten kompromissien ja periaatteettomuuksien kulttuuri, jossa puolueet on poliittisten pakkoavioliittojen avulla puserrettu linjattomiin ja laajoihin koalitiohallituksiin. Pakottajina ovat olleet niin sodat, kekkoset kuin markkinat.

Yhdysvalloissa **Thomas Painestä** tuli vuonna 1776 julkaistun *Common Sense* -pamfletin myötä itsenäisyyssodan ja radikaalin demokratian ihanteellisen puolustajan perikuva. Palattuaan Ranskan vallankumouksen jälkeen New Yorkiin syksyllä 1802 hän oli Yhdysvaltain vapautustaistelun johtaman eliitin halveksima ja hylkäämä jumalaton jakobiini. Yhdysvalloissa kehittyi eliitin demokratia, jota ei kukaan ole pystynyt muuksi muuttamaan. Tässä mielessä 1890-luvun progressiivisen liikkeen jauhautuminen merkityksettömäksi poliittisen laidan ilmiöksi voisi toimia varoittavana esimerkkinä kansakunnan enemmistön hiljentymisestä. Markkinoiden Romulus ei tappanut demokraattista veljeään, mutta piti hänet tiukassa, välillä orjuuden leimaamassa kurissa.

Näin syntyivät poliittiset kulttuurit. Nyt ne ovat kaikkialla koetuksella.

Ideologian paluu

Sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa käydään syvästi ideologisoitunutta keskustelua talouskriisin syistä ja toimenpiteistä, joilla kriisin syveneminen voitaisiin torjua. Tässä keskustelussa määritellään sekä mahdollisia että mahdottomia ulospääsyjä kriisistä. Samalla määritellään myös Euroopan ja eurooppalaisen demokratian tulevaisuutta.

Tässä välienselvittelyssä on kolme leiriä: oikeistolaiset uusliberaalit, vastuuttomat oikeistoja vasemmistopopulistit ja periaatteelliset demokraatit. Alaryhmiä on runsaasti eri vivahteilla ja painotuksilla.

Oikeistolaiset uusliberaalit ovat edelleen sitä mieltä, että markkinat ovat aina oikeassa. He pitävät kiinni markkinoiden olemattomasta sääntelystä ja kieltäytyvät toteuttamasta niitä sääntöjen tiukennuksia, joita he kriisin alussa ilmiöiden rajuudesta pelästyneinä lupasivat. Käytännössä he luopuvat näin demokratiasta.

Uusliberaalit eivät suoranaisesti tai julkisesti halveksi demokratiaa vaan tekeytyvät käytännön miehiksi. He eivät näe muuta ulospääsyä kriisistä kuin demokratian rajoittamisen eurooppalaisen keskusjohdon merkitystä painottamalla ja sen valtaa lisäämällä.

Uusliberaalien valta-asema perustuu osittain myös historialliseen näköharhaan. Saattoi näyttää siltä, että uusliberaali markkinatalous nujersi **Ronald Reaganin** ja **Margaret Thatcherin**

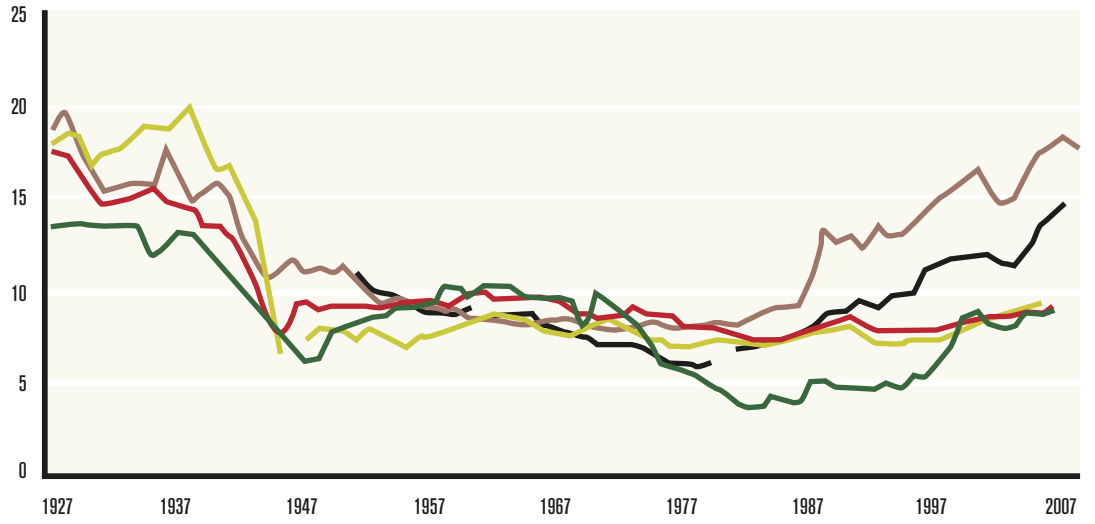

Kaavio otettu Nouriel Roubinin artikkelista *Full Analysis: The Instability of Inequality* ja osoittaa miten ”tasaisesti” markkina-talousmaat ovat kasvattaneet epätasa-arvoa. Käyrät osoittavat, miten parhaiten tienaavan prosentin tulo-osuus on kehittynyt.

- Iso-Britannia
- Yhdysvallat
- Ranska
- Japani
- Suomi

johdolla neuvostoliittolaisen valtiososialismin. Neuvostoliitto hajosi kuitenkin kilpavarustelun kierteessä. Se oli täysin kykenemätön toimimaan yhteiskunnallisena esimerkkinä. Moskovan keskusvallan ainoa myönteinen panos oli, että yhteiskuntajärjestelmien välinen kilpailu epäsuorasti synnytti pohjoiseurooppalaisen hyvinvointiyhteiskunnan.

Neuvostoliiton pitkä matka historian kaatopaikalle synnytti kuitenkin toisen ilmiön: vaihtoehtoisten yhteiskunta-analyysien täydellisen hajaannuksen. Vaikka marxismi-leninismi olikin pyrkinyt omimaan, kaventamaan ja kavaltamaan marxilaisuuden kriittisen perinnön, oli vasemmisto kuitenkin 1980-luvulle asti säilyttänyt jonkinlaisen uskottavuuden yhteiskunnallisena vaihtoehtona.

Puolueet on poliittisten pakko-avioliittojen avulla puserrettu linjattomiin ja laajoihin koalitio-hallituksiin.

Valtiososialismin vararikon vuoksi tämä pitkä vaihtoehtoinen valtiollinen perintö katosi todellisten vaihtoehtojen valikoimasta. Sosialisointi ei sen jälkeen ole ollut realistinen talouspoliittinen vaihtoehto. Sen tilalle nousi linjaton populismi, jonka ristiriitaiset osatekijät näkyvät erityisen selvästi tämän päivän suomalaisessa puoluekentässä.

Rahaa harvoille

Demokraattisen kapitalismin pohdinnan ydinkohta on radikaalisti 1980-luvulta lähtien muuttunut tulonjako. Olemme nyt samassa tilanteessa kuin 1960-luvun alussa. Kaksi vuosikymmentä rakennettiin Suomesta hyvinvointivaltiota, jonka perusteita sen jälkeen on nakerreltu huolimatta siitä, minkälainen poliittinen koalitio milloinkin on ollut vallassa. Vaarallisinta tässä nakertelussa on se, ettei yksikään puolue myönnä olleensa tässä alasajossa mukana.

Kaikki puolustautuvat sillä, että olemme edelleen yksi tasa-arvoisimmista valtioista maailmassa. Ongelmana onkin, että palkkatulojen osuus bruttokansantuotteesta on laskenut kaikissa markkinatalousmaissa. Vaikka me edelleen olemme kansainvälisesti katsoen suhteellisesti tasa-arvoisempia kuin monen muun maan kansalaiset, se ei todista mitään. Vetoamalla kansainvälisiin vertailuihin väistetään ainoastaan rehellisen vastauksen antaminen.

Muuttunut tulonjako on samalla vaikuttanut voimakkaasti kotimaisen kysynnän rakenteisiin ja jyrkentänyt työpaikkojen häviämistä. Suomesta tuli 1990-laman jälkeen tytäryhtiötalous, jonka riippuvuus kansainvälisestä kysynnästä on entistä vahvempi. Vielä enemmän muuttunut tulonjako on vaikuttanut velanottoon. Samaan aikaan, kun palkkojen osuus lähti laskuun markkinatalousmaissa, syntyi kasvava ja kestämätön velanotto. Tulonjaon muuttuminen vaikutti siis voimakkaasti nykyisen kriisin syntymiseen.

Uusliberaalit eivät suoranaisesti tai julkisesti halveksi demokratiaa vaan tekeytyvät käytännön miehiksi.

Yhdysvaltain entisen presidentin Ronald Reaganin talouspoliittisten oppien voittokulku markkinatalousmaissa johti myös voimakkaasti kasvavaan valtionvelkaan. Harvardin yliopiston kansataloustieteen professori **Benjamin M. Friedman** julkaisi jo 1989 kirjan *Day of Reckoning: The Consequences of American Economic Policy (Tuomionpäivä: Amerikkalaisen talouspolitiikan seuraukset)*. Kirjassa Friedman varoittaa uusliberaalin veropolitiikan turmiollisista seurauksista.

Tämä uusliberalismin aikaansaama tuomiopäivä on nyt käsillä. Demokratian ylösnousemus olisi paikallaan.

Nils Torvalds on toimittaja.

CHRIS SUSPECT

IMF teki come-backin

– AINOA KRIISI, *jonka IMF nykyään kohtaa, on sen oma identiteettikriisi. 1990-luvulla pelastetut maat ovat pääosin maksaneet velkansa takaisin. Lainaportfolion pienentyminen on saanut talousneuvonantajajärjestön menettämään omat tulonlähteensä. Edessä on irtisanomisia, palkkaleikkauksia ja mahdollisesti jopa kultavarantojen myyminen. Koko IMF:n olemassaolo on vaakalaudalla.*

Kansainvälisen valuuttarahaston johtaja (2007–2011) Dominique Strauss-Kahn 28. 9. 2007, New York Times

– TÄMÄ PÄIVÄ *on todiste IMF:n comebackista.*

Strauss-Kahn 2. 4. 2009, New York Times

Kansainvälinen valuuttarahasto oli neljä vuotta sitten unohdettu ja lähes vararikossa, mutta rahoitusmarkkinakriisi nosti sen vuonna 2009 takaisin parrasvaloihin. Lainaehtoihin liittyy uudistusten jälkeen yhä ongelmia, mutta ortodoksisimpia talousoppeja ajaa nykyään IMF:n sijaan Euroopan unioni, kirjoittaa **Matti Ylönen.**

Kansainvälinen valuuttarahasto IMF oli ajautunut vuonna 2007 vakavaan sisäiseen rahoituskriisiin. Vielä neljä vuotta aiemmin IMF sai yli 60 prosenttia tuloistaan Brasilian, Argentiinan, Indonesian ja Turkin valtioiden lainoista. Vuonna 2007 tästä nelikosta oli jäljellä enää Turkki, joka sekin suunnitteli maksavansa lainansa pois etuajassa. IMF:n budjettialijäämä uhkasi kasvaa vuoden 2007 kustannuksilla kolmessa vuodessa jopa 400 miljoonaan dollariin.

IMF suunnitteli kursivansa budjettilovea irtisanomisilla ja kultavarantojen myynnillä. Tarkoituksena oli supistaa henkilökuntaa vähemmän aikaa talossa olleista, mutta käytännössä muihin tehtäviin hakeutui paljon pitkään talossa työskennelleitä asiantuntijoita. Budjetin tasapainotusyritykset alkoivat näyttää erityisen synkiltä, kun Turkki ilmoitti 8. 5. 2007 maksavansa lainansa pois etukäteen.

Hieman yli vuosi tämän jälkeen Lehman Brothers -pankki ajautui konkurssiin. Yhdysvaltojen pankkisektorilta liikkeelle lähtenyt subprime-lainakupla alkoi laajentua globaaliksi rahoitusmarkkinakriisiksi ja sitä seuranneeksi talouslamaksi.

Osa heterodoksiesempia taloustieteen suuntauksia edustaneista kansantaloustieteilijöistä oli pelännyt rahoitusmarkkinakriisiä jo pitkään. IMF:n hyvin resursoidulle tutkimusosastolle globaali talouskriisi tuli yllätyksenä. Maailmanjärjestön sisäinen, riippumaton arviointilaitos Independent Evaluation Office IEO arvioi tänä vuonna IMF:n kykyjä syntymässä olevan kriisin tunnistamisessa vuosina 2004 – 2007.

Arviointilaitoksen kritiikki oli kylmäävää. ”IMF:n sisäisen ajattelun yksituumaisuus, intellektuaalinen fakkiintuneisuus ja yleinen usko suuren finanssikriisin mahdottomuuteen rikkaissa teollisuusmaissa heikensivät järjestön kykyä tunnistaa riskejä, joita maailmantalouteen oli keräytymässä.”

Lisäksi IEO syytti IMF:ää heikosta sisäisestä hallinnosta, osastojen välisen yhteistyön puutteesta, riittämättömästä kannustamisesta eriäviin mielipiteisiin sekä arviointiprosesseista, jotka eivät osanneet yhdistää eri tekijöitä toisiinsa. Myös poliittiset motiivit lienevät IEO:n mukaan vaikuttaneen. IMF on hyvin harvoin kritisoinut kärjekkäästi sen rikkaimpien omistajavaltioiden politiikkaa.

G20-ryhmä nosti IMF:n takaisin parrasvaloihin

Vuoden 2008 lopussa laman syvetessä alkoi näyttää selvältä, että aiemmat ratkaisufoorumit eivät olleet ongelmien mittasuhteisiin nähden riittäviä. Rikkaat teollisuusmaat päättivät ottaa käyttöön aiemmin vain ministeritasolla kokoontuneen G20-ryhmän. Sen jäseniä olivat G8-maiden lisäksi Argentiina, Australia, Brasilia, Etelä-Afrikka, Etelä-Korea, Indonesia, Intia, Iso-Britannia, Japani, Kanada, Kiina, Meksiko, Ranska, Saksa, Saudi-Arabia, Turkki ja Yhdysvallat sekä Euroopan unioni.

G20-ryhmä kokoontui pääministeritasolla ensimmäisen kerran loppuvuonna 2008, mutta huhtikuun 2009 huippukokouksesta muodostui tärkein finanssikriisin ratkaisuja linjannut kokous. Keskeisin uutinen oli päätös aloittaa 1 100 miljardin dollarin globaali elvytysohjelma.

G20-maat lupasivat lisätä kehityspankkien lainapääomaa 100 miljardilla dollarilla. Suurin voittaja oli kuitenkin IMF. Sen resurssit päätettiin kolminkertaistaa 750 miljardiin dollariin sekä rahoittaa kaikista köyhimpien maiden pärjäämistä globaalin laman yli myymällä osa ▶

News Briefing
FTSE 100 Index
Wednesday March 3
Open 5484.1
Close 5533.2
Source: Thomson Reuters Datastream
Footsie powers ahead towards 18-month high
Miners, banks and insurers pressed ahead as the FTSE 100 closed within 5 points of January's 18-month high. Prudential recouped some of its recent slide and Standard Chartered was lifted by strong results. Markets, Page 34
risk spread
Greece prepared to seek IMF aid
Toughest spending cuts in decades
PM to seek support in Berlin, Paris and US
By Kerin Hope in Athens, Gerrit Wade
During a cabinet meeting, he told ministers that Greece could turn to the IMF for an emergency loan if its EU partners were unable to deliver assistance
Royal guide Zuma inspects the guard
a wide
Analy

FELIX CASTOR

Yksi luku IMF:n comeback kertomuksessa: Financial Times kertoi 4.3.2010 etusivullaan, että Kreikka on valmis hakemaan IMF:n tukea.

IMF:n mittavista kultavarannoista. Valuuttarahaston sisäiset säästöohjelmat voitiin lopettaa.

Suurista luvuista huolimatta G20-ryhmän rahoituslupaukset suuntautuivat lähinnä rikkaisiin teollisuusmaihin ja osin nouseviin talouksiin. Kaikista köyhimmille 49 maalle oli G20-lupausten pohjalta odotettavissa vuonna 2009 12 miljardia dollaria uutta rahoitusta. Tästä iso osa on lainaa. Kokonaisuudessaan köyhimmille kehitysmaille luvattiin 20 miljardia dollaria. Vertailun vuoksi: esimerkiksi Bank of American pelastusohjelman hinnaksi tuli 142 miljardia dollaria ja Citigroup-pankin pelastamiseen kului 280 miljardia.

Elvytysvaihe jäi lyhyeksi

Finanssikriisin ensimmäinen vaihe ajoi Itä-Euroopan maita ja Islannin turvautumaan IMF:n kriisilainoihin. Euroopan talouskriisi loi uuden tilanteen perinteisesti kehitysmaita ja siirtymätalouksia lainoittaneelle IMF:lle.

Perinteisesti IMF on koordinoinut lainaohjelmiaan ja niiden talousehtoja Maailmanpankin ja alueellisten kehityspankkien kanssa. Euroopassa se päätyi neuvottelemaan lainapaketeista yhdessä EU:n ja yksittäisten maiden, esimerkiksi Latvian tapauksessa Pohjoismaiden kanssa.

Finanssikriisin akuuteimmassa vaiheessa taloushistoriasta uudelleen henkiin herätetty elvytyspolitiikka näkyi jonkin verran myös IMF:n kriisilainoissa. Valuuttarahaston velallismaille tarjoaman lääkekorin keinot ovat perinteisesti keskittyneet tiukkaan rahapolitiikkaan, inflaation torjuntaan ja yksityistämisiin.

Uudet elvytyspolitiikan tuulet sallivat osan kriisimaista kasvattaa budjettivajettaan hetkellisesti, jotta kriisin aiheuttamia inhimillisiä kärsimyksiä saatiin pehmennettyä ja vahvistettua kuluttajien kysyntää. Käännös oli kuitenkin puolittainen ja jäi melko lyhyeksi.

”Kymmenen viimeisen puolen vuoden aikana solmittua IMF:n lainasopimusta osoittavat, että IMF ajaa edelleen velallismaille tiukkaa talous- ja rahapolitiikkaa sekä kiistanalaisia rakenteellisia uudistuksia”, todettiin Eurodad -järjestön vuoden 2009 lopulla julkaisemassa tutkimuksessa.

Uudet elvytyspolitiikan tuulet sallivat osan kriisimaista kasvattaa budjettivajettaan hetkellisesti, jotta kriisin aiheuttamia inhimillisiä kärsimyksiä saatiin pehmennettyä.

Tuorein aihetta koskeva tutkimus on syyskuulta 2011, YK:n lasten oikeuksien järjestön UNICEFin käsialaa. ”Analyysimme osoittaa budjettikuripolitiikan syvyyden ja nopean laajenemisen, kun 70 kehitysmaat (tai 55 prosenttia kokonaisotoksesta) vähensivät julkista kulutusta lähes neljällä prosentilla maiden bruttokansantuotteista”, UNICEFin raportissa todetaan.

UNICEFin tutkimuksen mukaan yli 70 prosenttia tutkituista kehitysmaista tulee vähentämään julkisen sektorin menoja vuonna 2012. Merkillepantavaa on erityisesti tätä tarkoitusta varten suunnitellun keinovalikoiman kasvu.

”IMF:n maaraporteista näkyy, että hallitukset harkitsevat useita säästökohteita. Näihin kuuluvat palkkakatot ja palkkojen leikkaukset mukaan lukien opettajien, terveydenhuollon ja muiden julkisten sektorin työntekijöiden palkat, tärkeimpien ruoka-aineiden ja muiden tuotteiden tukiaisista luopuminen sekä sosiaaliturvajärjestelmien uudelleenjärjestely.”

Monet kehitysmaat suunnittelevat samalla veropohjan laajentamista laajentamalla esimerkiksi kulutusta verottavia arvonlisäveroja, jotka iskevät kovimmin köyhimpiin ihmisiin. UNICEF on tavoitteidensa mukaisesti erityisen huolissaan lasten oikeuksien toteutumisesta.

Lainaehdot tulevat Eurooppaan

IMF on 2000-luvun alusta lähtien kasvaneen kritiikin myötä pyrkinyt vähentämään lainojensa mukana tulevia talousehtoja. IMF:n sisäinen, riippumaton arviointiyksikkö Independent Evaluation Office IEO totesi 1990-luvun opettaneen, että lainaehdot olivat usein hyödyttömiä, ellei niiden takana ollut hallituksen ja kansan tukea.

”Kauppasääntöjen ja yksityistämisen kaltaisilla alueilla määrätyt ehdot ovat olleet ideologisia ja usein haitallisia. IMF on lähtenyt ajamaan liikaa

INTERNATIONAL MONETARY FUND

IMF:n tuore pääjohtaja Christine Lagarde tuli tehtäväänsä, kun Dominique Straus-Kahn joutui eroamaan rikossyytteiden vuoksi.

Lainaehdot olivat usein hyödyttömiä, ellei niiden takana ollut hallituksen ja kansan tukea.

uudistuksia sen osaamisalueen ulkopuolella", IEO:n raportissa linjattiin.

Kehitysmaiden lainoihin koplattujen ehtojen määrä on ollut viime vuosina noin 20 ehdon kieppeillä per laina. Euroopan viimeaikaisissa kriisilainoissa tämä tilanne muuttuu täysin.

Portugali joutui nielemään lainapakettinsa mukana kokonaiset 222 ehtoa, joista monet liittyvät IMF:n ja Maailmanpankin arviointilaitosten tunnistamille "sensitiivisille" alueille, erityisesti yksityistämisiin ja tuloeroja kasvattavaan, regressiiviseen veropolitiikkaan. Kreikan ja Irlannin tilanne on samantyyppinen.

On vaikea sanoa, mitkä Euroopan kriisimaiden lainaehdoista ovat IMF:n, mitkä Euroopan komission käsiala. Viimeaikaisen talouspoliittisen keskustelun valossa vaikuttaa todennäköiseltä, että komission kädenjälki on näkynyt.

IMF on viime kuukausina esimerkiksi kritisoinut Euroopan rikkaita maita liiallisesta vyönkiristyspolitiikasta. Tämä viittaa siihen, että maailmanvaltojen välillä on erimielisyyksiä. Vuonna 2011 rikossyytteen vuoksi eroamaan joutunutta IMF:n pääjohtajaa **Dominique Strauss-Kahnia** seurannut **Christine Lagarde** totesi esimerkiksi elokuussa 2011, että "jarrupolkimen painaminen liian pian vahingoittaa toipumista ja heikentää työllisyyttä."

Lagarden kritiikki heijasteli viestejä, joita on aiemmin kuulunut esimerkiksi YK-järjestöistä ja kehitysmaiden South Centre -tutkimuslaitoksesta. Vaikka IMF:n omiin lainaehtoihin liittyy työllisyyspolitiikan kannalta edelleen merkittäviä ongelmia, ovat jakolinjat muuttuneet. Aiemmin YK-järjestöt ja kehitysmaat kritisoivat IMF:ää, nyt IMF on niiden rinnalla kritisoimassa Eurooppaa. YD

Matti Ylönen on tietokirjailija, joka viimeistelee kirjaa Kansainvälisestä valuuttarahastosta.

Demokratiavaje säilyy

Vuodesta 2008 asti uusia muotoja saanut rahoitusmarkkina- ja talouskriisi on muuttanut maailmantalouden hallintaa aiempaa moninapaisemmaksi. G20-ryhmä antaa ääntä ja päätösvaltaa nouseville kehitysmaille, mutta IMF:n äänivaltauudistukset ovat jääneet vähäisiksi.

Rutiininomaiset päätökset ratkaistaan yksinkertaisella äänienemmistöllä. Hyvin merkityksellisiin päätöksiin tarvitaan 70 tai jopa 85 prosentin ääniosuus. IMF:ssä Yhdysvalloilla on lähes 17 prosenttia kaikista äänistä. Tämä takaa sen, ettei yhtäkään hyvin merkittävää uudistusta voida ajaa läpi ilman USA:n tukea.

85 prosentin ääniosuutta tarvitaan kaikkiin päätöksiin, jotka koskevat IMF:n peruskirjan uudistamista tai muutoksia äänivaltasuhteisiin. Toisaalta vaatimus 85 prosentin äänimäärästä tarkoittaa, että melko pieni ryhmä muita maita voi myös estää merkittävimpien uudistusten läpimenon.

Äänivaltasuhteita tarkastetaan yleensä viiden vuoden välein. Viime vuosina nousevien talouksien kuten Kiinan ja Meksikon äänivaltaa on lisätty. Muutoksilla ei kuitenkaan ole ollut todellista vaikutusta perusasetelmaan, jossa USA:lla on veto-oikeus ja rikkailla mailla yhdessä hyvin paljon valtaa. Maat joissa Bretton Woods -järjestöjen valta on suurin ja kiistellyin – eli tulotasoltaan köyhimmät valtiot – ovat edelleen heikosti edustettuja sekä äänivallan että johtokuntapaikkojen suhteen.

IMF:n äänivaltasuhteita muutettiin vuonna 2008. IMF:n ja Maailmanpankin yhteisen kehityskomitean puheenjohtaja **Agustín Carstens** totesi IMF:n kevätkokouksen jälkeen *Helsingin sanomissa* 5.5.2008, että uudistuksen tuoma uusi äänikiintiömalli "lisäsi aliedustettujen jäsenmaiden, erityisesti nousevien talouksien ja kehitysmaiden, äänivaltaa". Carstens tosin tunnusti, että ääniä siirtyy kehittyneiltä kehittyville maille vain 2,7 prosenttia. Toisaalta Kiina, Turkki, Brasilia, Intia ja Meksiko saavat 40–50 prosentin lisäykset äänimääriinsä. Toisin sanoen muutama nouseva talousmahti hyötyi äänivaltauudistuksista, mutta suurimpaan osaan aliedustettuja maita uudistuksella ei ollut käytännössä vaikutuksia.

Äänivaltauudistuksen kimppuun käytiin toden teolla IMF:n vuosikokouksessa syksyllä 2010. Pääjohtaja **Dominque Strauss-Kahn** kutsui vuosikokouksen saavuttamaa hallintouudistusta "historalliseksi". IMF:n johtokunta päätti kaksinkertaistaa IMF:n osakkeiden määrän ja jakaa niitä uudelleen. Kiinasta tuli uudistuksen myötä IMF:n kolmanneksi suurin osakkeenomistaja. Lisäksi Intia, Venäjä ja Brasilia nousivat kymmenen suurimman vallankäyttäjän joukkoon. Rikkaiden teollisuusmaiden yhteenlaskettu ääniosuus tippui kuitenkin vain 2,6 prosentilla, eli 57,9 prosentista 55,3 prosenttiin.

Toukokuussa 2011 eronneen Strauss-Kahnin luonnehdintaa historiallisesta uudistuksesta heikentää se, että IMF oli laskenut äänivaltauudistuksesta uutisoidessaan Singaporen ja Etelä-Korean uudistuksesta hyötyviksi kehitysmaiksi. Etelä-Korea on kuitenkin rikkaiden maiden yhteistyöjärjestön OECD:n jäsen, ja IMF:n oma lippulaivaraportti *World Economic Outlook* luokittelee ne "kehittyviksi talouksiksi". YD

Iranista on kantautunut poikkeuksellisia uutisia. Kenties ensimmäistä kertaa maan historiassa ihmiset ovat heränneet osoittamaan mieltään luonnon puolesta. Mielenosoituksissa on vaadittu hallitusta ryhtymään toimiin Iranin luoteisosassa, Turkin ja Irakin rajan läheisyydessä sijaitsevan Urmia-järven pelastamiseksi, kirjoittaa **Welat Nehri.**

Kuivuva järvi YHDISTÄÄ

Mielenosoittajat syyttävät valtiota Urmia-järven kuivumisesta. Kuivumisen syynä he pitävät isoja patoja, epäasiallisesti rakennettua siltaa ja pohjaveden sääntelemätöntä käyttöä. Mielenosoitukset ovat kiihtyneet sen jälkeen, kun Iranin parlamentti hylkäsi lakiesityksen, joka mahdollistaisi veden kuljettamisen alueen joilta järven pelastamiseksi. Suunnitelman mukaan Urmia-järveen voitaisiin ohjata vettä alueen padoista ja joista.

Turvallisuusviranomaiset ovat kieltäneet ihmisiä osallistumasta mielenosoituksiin. Urmiassa ja Tabrizissa elo-syyskuussa järjestettyjä mielenosoituksia hajotettiin kyynelkaasuin ja pakkovoimin. Kymmeniä, kieltoja uhmanneita aktivisteja pidätettiin. Sensuurista johtuen mielenosoitukset ovat jääneet mediassa pimentoon.

Välttääkseen muiden Lähi-idän diktatuurien kohtalon Iranin hallinto yrittää kaikin keinoin tukahduttaa mielenosoitukset. Hallinto pelkää yhteiskunnallisen liikehdinnän kärjistymistä.

Pelko on aiheellinen. Suurimman vähemmistön eli azerien keskuudessa hallituksen vastaiset liikkeet ovat vahvistuneet viime vuosina. Azerit ovat shiia-muslimeja ja uskontonsa puolesta kuuluvat enemmistöön, mutta siitä huolimatta heiltä on evätty kieleen, kulttuuriin ja etniseen taustaan perustuvat oikeudet. Azerit ovat heränneet vaatimaan kieli- ja kulttuurioikeuksiaan. Osa azereista vaatii azerien asuttamien alueiden itsenäistymistä tai suur-Azerbaidžanin perustamista.

Turvallisuuskoneisto seuraa tarkasti myös kurdivähemmistön liikkeitä. Kurdien oikeuksia ajavat puolueet ovat toimineet aktiivisesti koko islamilaisen tasavallan ajan.

Urmia-järven pelastamisen nimissä järjestetyt mielenosoitukset voivat saada poliittisen luonteen. Tätä islamilaisen tasavalta ei siedä.

Suolainen saaristo

Laskujoeton Urmia-järvi on noin 5 200 neliökilometrin pinta-alallaan Lähi-idän suurin järvi ja maailman kolmanneksi suurin suolajärvi. Järvellä on 102 saarta, joissa elää myös uhanalaisia eläimiä. Saarten eläimistöön kuuluu 212 lintulajia, 41 matelijalajia, 27 nisäkäslajia ja seitsemän sammakkoeläinlajia. Saariston tunnetuimpia eläimiä ovat flamingot, pelikaanit, haikarat, lokit ja uhanalaiset keltaiset peurat. Järvi on 30 prosentin suolapitoisuudestaan huolimatta elinkelpoinen ympäristö myös artemialle eli suolavesikatkaravulle.

YK:n alaisuudessa toimiva Unesco on rekisteröinyt järven 4 636 neliökilometrin laajuisen saariston biosfäärisuojelualueeksi jo vuonna 1976. Järvi ympäristöineen vetää puoleensa turisteja muualta Iranista ja valtion politiikan salliessa myös ulkomailta. Järven suolapitoisella hiekkarannalla uskotaan olevan monia hyviä terveysvaikutuksia. Korkeasta suolapitoisuudesta johtuva noste on elämys monelle uimarille.

Ainutlaatuisen järven kohtalo yhdistää alueen kansoja. Historiallisesti järvi toimii rajana Iranin Kurdistanin ja Iranin Azerbaidžanin välissä. Järven itä- ja pohjoisosat ovat azerien asuttamia. Iranissa asustaa noin 20 miljoonaa azeria.

Järven länsi- ja eteläosissa asustaa puolestaan pääosin Iranin toiseksi suurimpaan vähemmistöön kuuluvat kurdit. Eri arvioiden mukaan Iranissa asuu 10–12 miljoonaa kurdia. Iranin Kurdistanin pohjois- ja koillisosissa asuu myös azereja ja pieniä kristinuskoisia assyrialais- ja armenialaisvähemmistöjä.

Järven ympäristössä asustavat kansat rakastavat järveään erimielisyyksistään huolimatta. Järveen kohdistuva uhka koskee alueen kaikkia asukkaita, ja kaikki odottavat hallitukselta toimia järven pelastamiseksi.

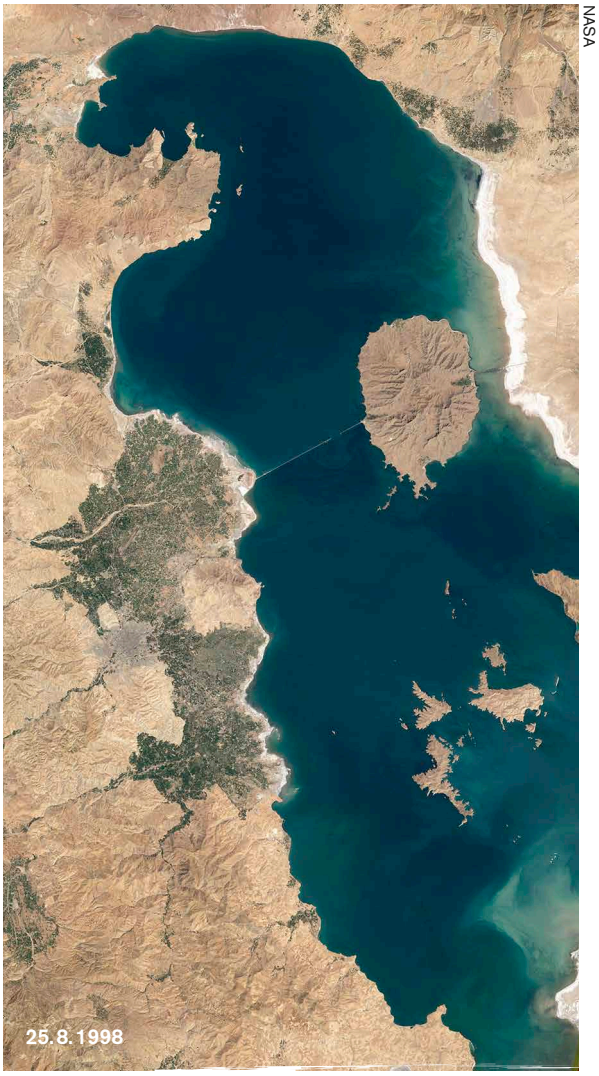

Järven huonovointisuus näkyy satelliittikuvista selvästä. Molemmat kuvat on otettu elokuussa, toinen 1998 ja toinen 2011.

Tie järven poikki

Alueen asukkaat pitävät valtion ajamaa politiikkaa syypäänä järven ongelmiin. Katastrofiin suurimpana syynä pidetään Iranin entisen presidentin **Ali Akbar Hashemi Rafsanjanin** 1990-luvulla käynnistämää projektia, jonka seurauksena Urmia-järveen laskeviin jokiin on rakennettu 14 patoa. Suurimmat padot on sijoitettu järven eteläosiin, ja näin ollen järven eteläinen puolisko on kuivunut pohjoista puoliskoa rajummin. Valtion virallisen kannan mukaan padoilla on pyritty tukemaan maanviljelyä alueella, vaikkakin lopputulos on ollut juuri päinvastainen. Järven kuivuminen muuttaa alueen ilmaston ja vaikeuttaa maanviljelyä alueella.

Toisena merkittävänä syynä pidetään Urmian ja Tabrizin välille rakennettua, järven kahtia jakavaa, vajaan 20 kilometrin pituista moottoritietä. Alun perin tie piti toteuttaa kelluvana siltana, mutta hankkeen epäonnistuttua valtio päätti rakentaa maatien järven halki täyttämällä tieosuuden. Tien rakentaminen aloitettiin kummastakin päästä, mutta tietä ei saatu kokonaan umpeen. Aluksi puuttuvan tieosuuden kohdalla liikennöi lautta, jonka korvasi myöhemmin pysyvä 1 276 metriä pitkä silta. Kahtiajako on sotkenut järven vedenkierron ja ekologisen tasapainon.

Iranin väestö on kasvanut kolmanneksella parinkymmenen vuoden aikana. Väestönkasvusta ja alueen teollistumisesta johtuen vedenkulutus on kasvanut rajusti, eikä siihen ole kyetty tarjoamaan kestävää ratkaisua vaan vedentarvetta on monesti paikattu pohjavesien kustannuksella.

Lisäksi korruption ja valvonnan puutteen seurauksena teollisuuden jätevedet päätyvät usein suoraan järveen tai siihen virtaaviin jokiin.

Valtio luonnollisesti kiistää nämä syytteet ja vetoaa alueella vallinneeseen kuivuuskauteen sekä ilmastomuutokseen.

Järvestä aavikoksi

Rajuimpien arvioiden mukaan nykymenolla järvi kuivuu kokonaan vuoden 2013 loppuun mennessä. Hallitus ei kuitenkaan ole ryhtynyt toimiin järven pelastamiseksi.

Suolajärvi muuttuu kuivuessaan suola-aavikoksi, ja järven ympäristö muuttuu elinkelvottomaksi. Aavikoitumisen seuraavassa vaiheessa alueen rajut tuulet kantavat suolapitoista maa-ainesta laajemmalle naapurikaupunkeihin tai jopa maan rajojen ulkopuolelle. Erityisesti maa-aineksen sisältämä natriumkloridi ja -sulfaatti ovat myrkyllisiä kasveille, joten ne tulevat vaikuttamaan alueen satoon ja kasvillisuuteen. Alueelle ominainen maanviljelykulttuuri voi hävitä kokonaan.

Ekosysteemin raju muutos uhkaa myös ihmisten terveyttä. Ongelmien seurauksena hengitysairaudet yleistyvät, ja pahimmassa tapauksessa eläminen lähiympäristössä muuttuu mahdottomaksi.

Tilanteen korjaaminen edellyttää pitkäjänteistä suunnitelmaa ja hallituksen sitoutumista siihen. Ratkaisu voi olla veden kuljettaminen järveen esimerkiksi Kaspianmereltä tai alueen joilta, rakennettujen patojen osittainen purkaminen ja pohjaveden käytön sääntely.

Katseet kääntyvät Iranin hallitukseen, ja tukea toivotaan kansainvälisiltä ympäristöjärjestöiltä. Kansainvälisen yhteisön tuki on tärkeää, jotta Iran saadaan toimimaan pontevammin järven pelastamiseksi. YD

Welat Nehri on Kurdistan.fi-sivuston päätöimittaja. Nehri muutti Urmiasta Suomeen 20 vuotta sitten.

Pekka Elomaa on kuvajournalisti, joka ottaa työkseen lehtikuvia visualistien suunnittelemille sivuille siinä, missä journalisti laatii tekstin. Valokuvaaja Pekka Elomaasta tulee, kun hän haluaa näyttää, jotakin sellaista, mistä ei puhuta, joka jää varjoon, tai josta meillä on ravistusta kaipaavia ennakkoluuloja.

Mitä näytetään: LUETAAN KUVAA

Pekka Elomaalla on valokuvaajan identiteetti. Elomaa tallensi kirjaa *Paha maisema* varten kansalaissodan teloituspaikkoja. Hän on tutkinut Vantaa-jokea, sen alkua ja loppua. Erityisen puhuttelevia ovat hänen Lyhty ry:n työryhmän kanssa toteuttamat näyttelyt. Lyhty ry järjestää aikuisille kehitysvammaisille erilaisia palveluja, myös kulttuurin työpajoja.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana ovat syntyneet näyttelyt *Lähes täydellinen,* 2002; *Oikealla planeetalla,* 2006; *Anna mun olla,* 2008 ja nyt viimeisin *Hyvää päivää Herra Holbein,* joka on ollut nähtävissä Galleria Luovassa tänä syksynä.

– Lyhdyn kanssa on täysi vapaus. Se on oikeasti nastaa! Sillä ei ole mitään tekemistä journalismin kanssa, ei edes valokuvataiteen. Se on valokuvailmaisua.

– Valokuva on kuin toinen kieli. Kun puhuttu kieli ei ole vahvin, uuden kielen oppiminen voi olla vaikeaa tai helppoa, eikä tämä koske vain kehitysvammaisia. Se on paitsi oman ympäristön hahmottamisväline myös valtava muistiapu.

– Työpajassa katsomme aluksi albumeja. Muistelemme, millaista on ollut pienenä, ja miten kukin on kasvanut. Samalla tutustumme toisiimme. Kameran avulla laajennamme ympäristöämme ja tapaamme kommunikoida. Valokuvaaminen antaa itsevarmuutta ja rohkeutta. Kun tapasin **Opan, Jussin, Jarmon** ja **Pekan** ensimmäisen kerran, kundit näkivät Suomenlinnan lautalla **J. Karjalaisen.** Yksi otti pystykuvan ja toinen vaakakuvan, ja moi moi. Ei siinä menty pyytämään nimmaria.

– Toinen tulee tutuksi, kun pienellä kameralla viikon aikana voi kuvata kaikkea, mikä kiinnostaa. Sitten katsotaan niitä yhdessä eikä välttämättä puhuta ollenkaan. Heijastetaan vain kuvia. Yksi otti sata kuvaa graffiteista ja kaikenlaisista muista töhryistä sekä näkemistään poliiseista ja vartijoista. Yhtäkkiä sitä tietää paljon tästä kaverista, joka haluaa olla rock. Pahaksi pojaksi ei tarvitse ryhtyä, kun voi ottaa kuvia.

– Tai kun toinen kuvasi kaivonkansia. Se, mikä kiinnosti, olikin: mitä kaivonkannen alla on. Vuoden verran kierreltiin autolla ja etsittiin sellaisia kaivonkansia, joista joku työkone oli lohkaissut palan pois niin, että syvyyttä saattoi kuvata. Kuvan avulla voi mennä sitä kohti, mikä pelottaa. Se on uskomattoman hienoa.

– Sitten voi olla joku, jota ei kiinnosta ollenkaan valokuvaus vaan esilläolo. Työpajojen myötä on löytynyt aivan valtavan upeita down-taunopaloja, jotka ovat mielettömän karismaattisia.

– Aluksi vuoden 2002 näyttelyä varten keksittiin fantasiamaailma ja esilläolo. Siinä oli leikkiä, hauskaa, väriä ja naamioitumista. Treenattiin tekemistä. Islannin työpajamatkan mottona oli: ”Ydinkysymykseni tähtikirkkaana yönä, olenko oikealla planeetalla?” Jengi oli tutkinut saagoja ja käsitöitä ennen matkaa. **Juha Ruoho** kulki muutaman päivän spiderman-asusteissa siinä islantilaisessa karussa ja sadunomaisessa maisemassa.

– Viimeisintä työpajaa on tehty kaksi vuotta neljän kundin kanssa. Naamarit on nyt riisuttu, ja kuvissa on tiettyä vakavuutta. Tietynlainen esikuva meillä oli **Hans Holbein,** renessanssiajan maalari, joka teki tarkkoja havaintoja ihmiskasvoista ja niitten salaperäisyydestä. Yritimme hakea olennaisempaa olemista kuvassa, jossa ei poseerata. Mehän olemme oppineet poseeraamaan niin, että haemme itselle edullista kuvakulmaa. Siinä tavoiteltiin jotakin hitaampaa, ihmiseen sisään katsomista.

Miten ajatella kuvasta?

– Kuvaa pitää katsoa kriittisesti. Kuva on aina ollut propagandan ja manipulaation väline, sitä-

Opa

Ydin-lehden kansikuva on Pekka Elomaan ja Lyhdyn työryhmän kuva *Opa.* ”Opan” oikea nimi on **Olli-Pekka Lappinen.** Kuva kuuluu näyttelyn *Hyvää päivää, herra Holbein!* -muotokuvasarjaan. Kuvaa voi tutkia vaikkapa **Barthesin** käsitteiden avulla tai vain katsomalla sellaisena kuin se on: leikit on leikitty, naamiot on riisuttu. Kuvaan on haettu viatonta hetkeä. YD

Työpajojen myötä on löytynyt aivan valtavan upeita down-taunopaloja, jotka ovat mielettömän karismaattisia.

TOPI LAITI

hän kaikki viestintä on noin laajasti katsottuna. Kuvaamataidon opetuksella on kriittisyydessä aivan olennainen merkitys. Tietenkin kuviksen tunneilla opitaan käden ja silmän taitoja, mutta se on myös ympäristön lukemisen kannalta tosi tärkeätä. Pitää oppia näkemään, miksi kuva on tehty. Kuvavirrassa joku kuva, joka pysäyttää, on eri ihmisille eri kuva. Kuviksen opetuksen vähentäminen taitoaineena on itse asiassa lukutaidon vähentämistä. Kuvan lukutaito on yhtä tärkeä kuin äidinkieli. Pitää osata lukea tekstiä, mutta pitää osata lukea myös kuvaa.

– Lehdissä on nykyään ”visuja”. Visuaalinen porras suunnittelee lehden etukäteen. Kuvat sovitetaan sen mukaan, miten on ajateltu: tilataan pystykuva, vaikka aihe olisi vaaka. Halutaan hurjasti syväystä, sitä, että kuva on pala jostain. Lehtiä profiloidaan markkinaehtoisesti. Visuaalisuus ei ole valokuvalähtöistä vaan taittolähtöistä. Tämä on iso muutos. Lukijoina meille on iskostunut ajatus, että pitää olla kriittinen lukemaansa kohtaan. Mutta niin pitää olla myös näkemäänsä kohtaan.

Arja Alho

Kuvan lukeminen

Visuaalisen kuvaston vyöry on digiaikana moninkertaistunut. Edesmennyt esseisti **Susan Sontag** on sanonut, että ihminen näkee enemmän ja kommunikoi vähemmän. Kuva on merkki siinä missä kielikin. Merkitsijän ja merkityn välisen suhteen vakaus on inhimillisen kommunikaation perusta. Kieli merkkijärjestelmänä toki muuttuu ja kehittyy, mutta silti sitä ei voi yksittäinen ihminen muuttaa. Merkit syntyvät sosiaalisessa kanssakäymisessä, ne ovat yhteisöllisiä ja sopimuksenvaraisia, ja niitten tulkinta on jatkuvaa prosessia. Sama pätee kuvaan. Kuva on aina myös poliittista: joku päättää, millaisia uutis- tai mainoskuvia tuotetaan, millaisia merkityksiä niihin liitetään, ja miten ne pääsevät esiin.

Mediakuvien tutkimuksessa on useita erilaisia teorioita ja metodeja. Ranskalaisella semiootikolla **Roland Barthesilla** (1915–1980) on valokuvaan liittyviä mielenkiintoisia käsitteitä, joilla voi päästä lähelle kuvaan liittyvää lukutaitoa. Barthes käyttää termejä denotaatio ja konnotaatio. Denotaatio on valokuvan ilmimerkitys. Esimerkiksi, kuvassa on kuva punaisesta ruususta. Konnotaatio on puolestaan sivumerkitys. Punainen ruusu voi olla rakkauden ja intohimon symboli, mutta se voi olla myös vallankumouksen tai poliittisen ajattelun symboli. Barthesilla on myös käsitteet *studium* ja *punctum*. Kun kuvaa tutkii, siinä saattaa olla paljon merkityksiä, jotka kuvan katsojat voivat jakaa keskenään. Kuvavirrassa ei välttämättä ole mitään pysäyttävää. Mutta *punctum* pysäyttää, se ikään kuin nousee kuvasta ja pistää katsojaa. Se tekee kuvasta kiinnostavan, mutta ei ole välttämättä mikään shokeeraava yksityiskohta, pikemminkin hiljainen ja eri ihmisille erilainen. Kolmas Barthesin käsite on *noema*. Valokuvassa joku on ollut paikalla. Se on yhtäaikaisesti läsnä- ja poissaolevaa. Kuvan hetki on mennyttä, eikä siihen voi enää palata.

Vaikka edellä kuvatut käsitteet saattavat tuntua vaikeaselkoisilta ja turhalta teorianpyöritykseltä, ne avaavat kuitenkin ovia valokuvaan ja samalla oman itsensä ja ympäröivän maailman ymmärtämiseen.

Perinteiset KUNNON KIRJALLISUUDEN MYYJÄISET NYT KIASMASSA 17.–23.12.

Runsas valikoima!

Paljon hyviä tarjouksia!

Aukioloajat: la–su 10–18, ti 10–17, ke–su 10–20. Ma suljettu.

Heli Kuusipalo
DOLCE PATATA
ja muuta ihanaa kasviksista
Ilmastoystävän keittokirja.

Laura Gustafsson
HUORASATU
Finlandiapalkintoehdokas!

Mukana mm. Laura Gustafsson, Sofi Oksanen, Juha Vuorinen, Risto Isomäki, Otso Kantokorpi, Matti Salminen, Amu Urhonen, Heli Kuusipalo & Kristiina Kouros, Kimmo Jylhämö & Klaus Welp, Töhryjengi, Juha Suoranta.

Reippaasti ohjelmaa joka päivä! Presidenttiehdokkaat tentissä. Hannu Taanila käristää.

Tervetuloa!

into
INTO KUSTANNUS
www.intokustannus.fi

ROSE BUD
www.rosebud.fi

ABSURDIA • ARKTINEN BANAANI • ARMONKIRJAT • ATENA • AVAIN
BASAM • BAZAR • EETOS • GAUDEAMUS • KANSAN UUTISET
KANSANVALISTUSSEURA • LIKE • LURRA EDITIONS
MAAILMAN KUVALEHTI • MINERVA • NASTAMUUMIO • NEMO
NIIN & NÄIN • PARVS PUBLISHING • PROMETHEUS KUSTANNUS
PYSTYKORVA • SCHILDTS • SUOMEN ANTIIKKI- JA TIEDEKIRJAT
TAIDEKIRJANSITOMO • TIEDONANTAJA • TUTKIJALIITTO
VANTAAN ANTIKVARIAATTI • VIHREÄ LANKA • VOIMA

Moni-
kulttuurisen
Suomen

SANKARI-VAINAJAT

Suomen puolesta ovat sotineet muutkin kuin kantaväestön edustajat. **Matti Jutila** kävi Iltakävelyllä Hietaniemen hautausmailla.

Islamilaisen hautausmaan sankarivainajien muistomerkki Helsingin Hietaniemen hautausmaalla.

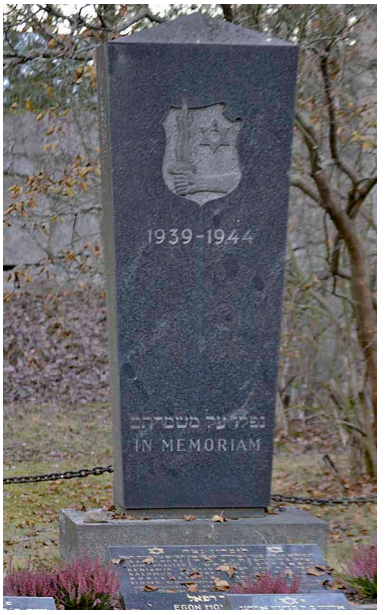

Missään muualla eivät juutalaiset sotineet saksalaisten rinnalla.

Hautausmaat ovat ikuisen rauhan tyyssijoja. Sodissakin väkivaltaa harjoittaneet ja siihen kuolleet lepäävät rauhassa keskenään kivilaattojensa ja puuristiensä alla. Useilla Suomen hautausmaista sisällissodan molemmat osapuolet löytyvät samoista mullista. Jokaisella vanhemmalla Suomalaisella hautausmaalla on myös oma osa toisen maailmansodan sankarivainajille. Entiset sotilaat lepäävät toki rauhassa, mutta heidän muistoaan ei käytetä ainoastaan rauhanomaisesti. Suomalainen nationalismi ja militarismi elävät viime sotiemme perinnöllä.

Fyysisinä paikkoina hautausmaat, myös niiden sankarihautaosat, ovat rauhallisia jopa kaupunkien keskustoissa. Kävin vastikään Helsingin Hietaniemen ja Etu-Töölön hautausmailla iltakävelyllä. Paikat olivat tutun levollisia. Taiteilijamäellä muutama kulkija katseli rauhassa kuuluisuuksien hautoja, muuten ei juuri siviilejä näkynyt. Mutta sotilaita hautausmaalla oli sitäkin enemmän. Kadettikoulun ensimmäinen vuosikurssi oli tuotu tutustumaan alueeseen. He olivat käyneet laskemassa seppeleet **Mannerheimin** haudalle ja Sankariristille.

En tiedä harjoituksen pedagogisia päämääriä. Oliko tarkoitus vain opettaa tuleville upseereille sankarihautojen äärellä, mitä kuuluu (kuolla kuuluu)? Kadetit kiersivät reput selässä aluetta ristiin rastiin. Heillä oli apunaan Helsingin seurakuntayhtymän opaskartta, johon oli merkitty merkkihenkilöiden haudat. Tuossa kartassa kuvataan ainoastaan Hietaniemen hautausmaa. Sen reunoilla ovat valkoiset alueet – terra incognita – joihin on kirjattu ortodoksinen hautausmaa, vanha juutalainen hautausmaa, islamilainen hautausmaa ja juutalainen hautausmaa, samalla alueella olevaa Pyhän Nikolauksen seurakunnan hautausmaata ei ole edes kirjattu. Kysyin kadettien harjoitusta johtaneelta upseerilta, aikovatko he vierailla myös noiden hautausmaiden sankarihaudoilla, mutta vaikutti siltä, ettei asia ollut käynyt edes mielessä. Oliko niiden olemassaolo edes harjoituksen suunnittelijoiden tiedossa? Vähemmistöjen sotahistoria on suomalaisen nationalistisen sotahistoriankirjoituksen valkoisia alueita.

Suomen vanhaan venäläisvähemmistöön kuuluvia sankarivainajia on haudattu kaikkien uskontokuntien hautausmaille. Hietaniemen alueella he muodostavat enemmistön kahdella ortodoksisella hautausmaalla. Helsingin ortodoksinen seurakuntakin oli toiseen maailmansotaan saakka suurelta osin venäjänkielinen. Ortodoksisella hautausmaalla on oma muistomerkki sodissa kaatuneille ja noin kuudenkymmenen sankarivainajan puiset ortodoksiristit. Pyhän Nikolauksen seurakunta on edelleen venäjänkielinen ja toimii Moskovan patriarkaatin alaisuudessa. Heidän hautausmaalta löytyy ”Pro Patria 1939–1944” muistomerkki, johon on kaiverrettu 12 kaatuneen nimet. Molemmilla ortodoksisilla hautausmailla suurimmalla osalla sankarivainajista on venäjänkielinen nimi, joka hautausmaiden muusta käytännöstä poiketen on kirjoitettu latinalaisin aakkosin. Venäjänkielinen nimistö on niin tuttu osa suomalaista yhteiskuntaa, ettei niihin usein – latinalaisessa kirjoitusasussa – kiinnitä edes huomiota. Sankarihaudat ovat hyvä muistutus, etteivät venäläiset olleet ainoastaan Suomen vihollisia toisessa maailmansodassa. Venäjää äidinkielenään puhuvista suomalaisista oli luonnollisesti suurta apua esimerkiksi tiedustelutoiminnassa.

Alueen kaksi pienempää hautausmaata toimivat vielä voimakkaammin historiallisen perspektiivin laajentajina. Juutalaisen hautausmaan sankarihaudat ovat historiallisesti poikkeuksellisia. Hautausmaan ”In memoriam” -muistomerkin vuosiluvut 1939–1944 kattavat myös jatkosodan, jolloin Suomi oli liitossa Natsi-Saksan kanssa. Käsittääkseni missään muualla eivät juutalaiset sotineet saksalaisten rinnalla. Juutalaisia sotilaita oli noin 200–300, joista 22 kaatui sodissa. Useat heistä olivat läheisissä tekemisissä saksalaisten kanssa. Moni saksalainen sotilas saa myös kiittää hengestään kentällä toimineita juutalaisia lääkäreitä. Saksaa osaavat juutalaiset toimivat myös erinäisissä yhteystehtävissä ilman, että se olisi saksalaisia suuremmalti haitannut. Hämmennystä tilanne on varmasti saksalaisten parissa aiheuttanut. Sitä mukaa, kun tietoisuus natsien hirmuteoista levisi, muuttui tilanne juutalaisten kannalta alati ahdistavammaksi. Kotimaan puolustamiseksi oli toimittava yhteistyössä omaan kansaan kuulu-

Viereisen sivun kuvissa on Helsingin Hietaniemen hautausmaiden sankarivainajien muistomerkkejä vasemmalta oikealle: ortodoksinen hautausmaa, juutalainen hautausmaa ja Pyhän Nikolauksen seurakunnan hautausmaa. Oikealla on puisia ristejä ortodoksisella hautausmaalla.

Tataarit olivat aikansa maahanmuuttajataustaisia muslimeita, jotka taistelivat asein Suomen puolesta.

via muualla murhaavan sotakoneiston kanssa. Juutalaisten osallistumista taisteluihin ei Suomen puolelta pyritty peittelemään. Rintamalle pystytettiin jatkosodassa kenttäsynagoga, joka sai toimia vapaasti saksalaisten joukkojen läheisyydessä. Tänään saksalaiset ja Suomen juutalaiset sankarivainajat lepäävät samalla alueella: saksalaiset Marskin haudan vieressä ja juutalaiset omalla hautausmaallaan muutaman sadan metrin päässä.

Nykypäivän perspektiivistä islamilainen hautausmaa on kaikkein mielenkiintoisin. **Samuel Huntingtonin** kulttuurien yhteentörmäysvisioiden ja etenkin syyskuun 11. terrori-iskujen jälkeen islam on usein esitetty uhkana ja vihollisena lännelle. Myös suomalaiset islamofobit, Perussuomalaisten kansanedustaja **Olli Immonen** etunenässä, ovat väittäneet monikulttuurisuuden ja etenkin ”islamisaation” lisäävän terroriiskuja ja sisällissotia Euroopassa. Näihin kulttuurien välisten sotien fantasioihin hyvää vastalääkettä tarjoaa islamilaisen hautausmaan ”Pro Finlandia 1939–1944” -muistomerkki, jonka yläkulmassa on islamin puolikuu ja tähti. Suomen tataareista 156 miestä ja 21 naista osallistui sotatoimiin. Heistä kymmenen sankarivainajan nimet on kaiverrettu muistomerkkiin. Vaikka noin puolella Suomen tataareista ei vielä tuolloin ollut kansalaisoikeuksia, suhteessa useampi heistä oli rintamalla kuin koko väestöstä keskimäärin. Sota-aikanakin vähemmistön erityistarpeista pyrittiin huolehtimaan. Mikäli tilanne salli, muslimisotilaiden lomat ajoitettiin ramadanin aikaan. Paastokokemuksesta oli rintamalla hyötyä. Suomen Islam-seurakunnan julkaisema *Veteraaniteos* kertoo tykkimies **Hamid Hairedinista,** joka ryhmän jäätyä eristyksiin jakoi ruokaansa muille, koska oli itse paastojen aikana tottunut näläntunteeseen. Tataarit olivat aikansa maahanmuuttajataustaisia muslimeita, jotka taistelivat asein Suomen puolesta.

Monilla kansallisilla ja muilla vähemmistöillä ei ole omia hautausmaitaan, mutta myös romaneja ja homoja löytyy sankarihaudoista. Sotien ajan Suomi oli monikulttuurinen, ja se näkyi ja kuului myös maan armeijassa upseeristoa myöten. Akateemisessa historian tutkimuksessa vähemmistöjen sotakokemukset ovat viime vuosina nousseet tutkimuskohteiksi, mutta kapeaan kansalliseen sotakertomukseen vähemmistöjen historia ei vielä mahdu. ”Kiitos 1939–1945” -paitoihin pukeutuvat eivät varmaankaan tiedä, että kiitos kuuluu myös erilaisille vähemmistöille ja maahanmuuttajille. Jos tietäisivät, ei se, että **Astrid Thors** ja **Maryan Guuleed** pukivat kiitospaidat päälleen Nelosen *Maria!* -keskusteluohjelmassa, olisi aiheuttanut paniikkia verkkokeskusteluissa ja sosiaalisessa mediassa. Äityipä eräs kiitospaitakiihkoilija perustamaan Facebookiin Thorsin tapporyhmän, josta myöhemmin langetettiin tuomio. Vähemmistöt ovat onneksi saaneet kiitoksen uhrauksestaan suoraan Mannerheimilta joko sodan aikana tai välittömästi sen päätyttyä.

Vähemmistöjen sotahistorian esilletuomiseen liittyy militarismin vastaisesta perspektiivistä yksi dilemma. Tuomalla esiin vähemmistöjen sotahistoriaa oikeutetaan ja vahvistetaan sotien asemaa suomalaisuuden määrittelemisessä. Suomen edellisistä sodista on jo yli puoli vuosisataa, ja silti niitä pidetään suomalaisen identiteetin peruspilareina ja niillä oikeutetaan moninaisia muuten ongelmallisia poliittisia linjoja yleisestä asevelvollisuudesta joka taloyhtiön pommisuojiin. Mikäli tähän asiantilaan haluaa muutosta, tulee sotien perinnön sijaan puhua asioista, jotka ovat nykypäivän kannalta merkityksellisempiä.

Sotien monikulttuurisesta historiasta vaikeneminen ei kuitenkaan poistaisi nationalistista sotakertomusta. Edelleen itsenäisyyspäivinä näytettäisiin **Laineen** versiota *Tuntemattomasta* sotilaasta ja sodista puhuttaisiin yksiulotteisesti suomalaiskansallisena sankaritarinana. Vaikenemalla sotien kertomusta ei voi vaientaa. Kadetit kiertävät jatkossakin Hietaniemessä. Siksi tuohon kertomukseen on tärkeää tuoda uusia näkökulmia. Jututtamani upseeri kiitti vinkistä, ja ehkä tulevina vuosina kadetit käyvät myös muilla hautausmailla oppimassa, mitä Suomi on ollut, ja saavat uusia näkökulmia siihen, mitä puolustavat tänään. YD

Matti Jutila on yliopistonlehtori Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Kuvat: Mikko Sauli

2

1

1. Tomoko Kuraharan ja Satoko Sain keramiikkamalja *Matti* (2011).

23. Kuraharan ja Sain keramiikkamaljoja (2011).

3. Marja Pirilän teossarja *Leena* (2011).

4. Näyttelyn avajaiset Portsakodin kolmannessa kerroksessa, siellä missä sen asukkaat elävät ja oleskelevat. Vasemmalla Pirilän teossarja *Matti* (2011) ja oikealla *Ruth* (2011). Käytävän keskiosassa katsotaan näyttelyyn kuuluvaa videota.

Välähdyksiä elämästä: SISÄISET MAISEMAT

Sisäiset maisemat – Inner Landscapes on osa Turun kulttuuripääkaupunkivuoden tarjontaa. **Riitta Oittinen** kävi tutustumassa näyttelyyn. Lokakuussa 2011 se siirtyi Turun linnasta Port Arthurissa sijaitsevaan palvelutalo Portsakotiin.

Näyttelyn ovat toteuttaneet Tampereella asuva valokuvataiteilija **Marja Pirilä** ja Tokiossa työskentelevät keramiikkataiteilijat **Tomoko Kurahara** ja **Satoko Sai**. He asuivat kevään 2010 Turussa tutustuen kaupunkiin, katsellen siellä vanhojen turkulaisten valokuva-albumeita ja kuunnellen kuvien tarkastelusta kummunneita muistoja. Historialliset kuvat muokkautuivat osaksi uusia taideteoksia, jotka antavat visuaalisia johtolankoja yhdeksän turkulaisen elämään kertoen samalla yleisempää tarinaa kaupunkielämän ja maailman muuttumisesta.

Johtolankoja tilaan ja aikaan

Hanketta luotsannut Marja Pirilä valokuvasi näyttelyä varten yhdeksän turkulaista *camera obscura* -tekniikalla: huoneen ikkuna pimennetään mustalla muovilla, johon leikattuun reikään laitetaan yksinkertainen linssi. Sen läpi ulkomaisema projisoituu pimennettyyn huoneeseen. Kun huoneen sisällä otetaan valokuva, valmiiseen kuvaan ikuistuu myös huoneen seinäpintoihin linssin läpi heijastunut ulkomaisema, tosin ylösalaisin. Tulos on yhdistelmä sisä- ja ulkotilaa, taianomaisuutta ja kerrokselista realismia. Kuvaustilanteessa henkilöt pääsevät myös itse tavallaan omasta ikkunastaan näkyvän ulkomaiseman sisään. Tämä sinänsä on vaikuttava kokemus. Lisäksi jokaisen *camera obscura* -muotokuvan yhteydessä on esillä mallien albumikuvia, jotka on käsitelty uusin värein.

Tomoko Kuraharan ja Satoko Sain keramiikassa vanhat kuvat ja muistiinpanot ovat mukana; niitä on painettu saveen. Uniikit savimaljat kertovat tekijöiden mukaan vanhojen ihmisten elämänpiirin ohella heidän persoonallisuudestaan, jota japanilaiset olivat kartoittaneet muun muassa kysymällä kohteidensa lempivärejä. Esimerkiksi Pirilä kuvasi yli yhdeksänkymmenvuotiaan **Ruthin** raikkaan vaaleanpunaisessa huoneessaan. Hänelle omistetussa, keveässä ja kallellaan olevassa roosanvärisessä maljassa on koristeena ruusuja. Sen sijaan **Pekalle** tehty siniruskea malja on jykevä, ja sen pinnassa on muun muassa jalkapallojoukkue, **Matin** maljassa puolestaan hänen nuoruuteensa liittyviä laivoja.

Muisti ja valokuvat

Näyttelyyn kuuluu myös Marja Pirilän mediataiteilija **Terhi Asumaniemen** avustuksella tekemä videoteos, jossa käsitellään muistelemista. Teos todentaa yleistä havaintoa siitä, että perhevalokuvakokoelmilla on tärkeä osuus identiteetin rakentamisessa ja oman elämän dokumentoinnissa. Kuvia katsoneille saattaa tulla mieleen

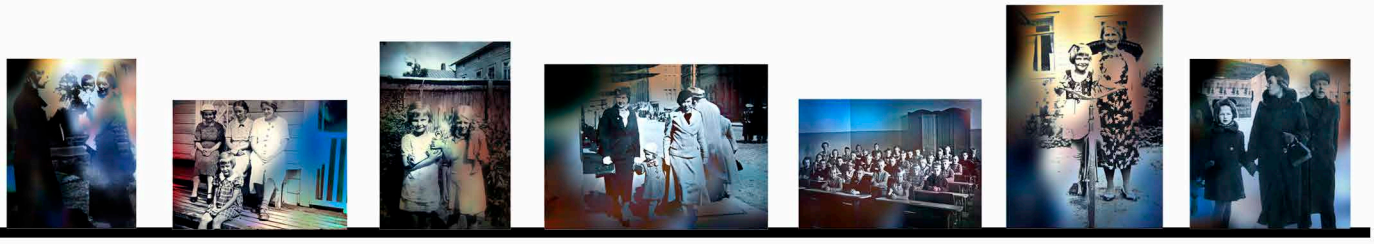

3

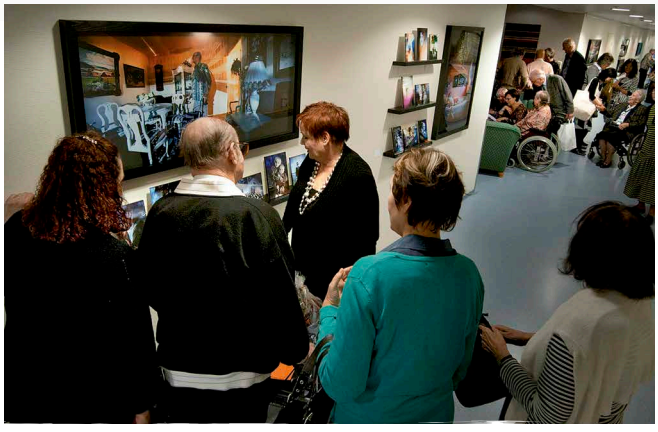

PETRI NUUTINEN

4

Nykyisen kuvatulvan keskellä *Sisäiset maisemat* tarjoaa hengähdystauon.

jopa vuosikymmenien takaisia aistihavaintoja: ääniä lapsuuden leikeistä, pihapiirin kukkien tuoksua ja vanhojen vaatteiden värejä. Suhtautumista valokuviin ei kuitenkaan leimaa vain nostalgia, sillä joidenkin asioiden näkeminen voi tuoda pintaan ikäviä asioita kuten muistoja poliittisesta syrjinnästä tai sodasta.

Tämän ohella kokoelmista hahmottuu alueellisia ja aikakausien kollektiivisia muotokuvia. Eri ihmisten albumeita vertailemalla paljastuu sekä yleisempiä kuvaamisen käytäntöjä että muistamisen logiikkaa ja rutiinia. Kuten ryhmäkuvat ja rituaalinomaiset otokset elämän huippukohdista ja paikallisista nähtävyyksistä todentavat, tietyt teemat ja asiat toistuvat vuosikymmenestä toiseen. Vaikka jotkut valokuviin liittyvistä tarinoista ja asioista aukenevat vain kontekstia tuntemalla, kuvista välittyy ajankuvaa ja -henkeä kenelle tahansa: ideologioita, muotivirtauksia ja uusia kulutustavaroita.

Nykyisen kuvatulvan keskellä *Sisäiset maisemat* tarjoaa hengähdystauon sellaisessa maailmassa, jossa valokuvien merkityksellisyyttä ei mitata internet -klikkauksilla tai äänestyssuosiolla. Taideteokset herättävät pohtimaan tapoja, joilla valokuvat jatkavat elämäänsä kuvaushetken jälkeen.

Taidetta kaikille

Tie näyttelyksi on ollut pitkä. Opiskellessaan 2000-luvun alussa silloisessa Taideteollisessa korkeakoulussa Tomoko Kurahara ihastui Pirilän valokuviin ja otti tähän yhteyttä yhteistyön merkeissä. Vielä viime hetkellä mutkia matkaan toi Fukushiman ympäristökatastrofista johtuva sähkön säännöstely, joka hankaloitti keramiikkatöiden polttamista Tokiossa

Sisäiset maisemat on tavoittanut monenlaista yleisöä. Portsakotiin se saapui Turun linnasta, jonne liikuntarajoitteisten on lähes mahdotonta päästä. Vaikka monet modernit näyttelytilat yrittävät panostaa esteettömyyteen, kuitenkin jo matka niihin voi olla ylitsepääsemätön. Sen sijaan taidenäyttelyitä säännöllisesti järjestävässä Portsakodissa ”taidekävelyille” pääsevät talon huonokuntoisemmatkin asukkaat, puhumattakaan siitä, että ulkopuolisetkin tekevät sinne erityisiä taidevierailuja. Myös kahvitarjoilu järjestyy pyydettäessä, pääsymaksua ei ole, ovet ovat auki kaikille, eivätkä asukkaat ole valittaneet häiriöstä. YD

Riitta Oittinen

Sisäiset maisemat – Inner Landscapes,
Tampereen TR1 Taidehalli 21.1.–19.2.2012

We're gonna drop THE ATOM BOMB

Atomipommin keksiminen on modernin ajan suuri tarina, josta löytyy oopperassa yllättäviä puolia. **Mikko Sauli** kävi haastattelemassa *Doctor Atomic* -esityksen kansallisoopperaan ohjannutta **Immo Karamania.**

Doctor Atomic luotaa tarinan toista puolta, ihmisiä äärimmäisissä oloissa. **Robert Oppenheimer, Edward Teller, Robert Wilson, Kitty Oppenheimer** ja muut *Manhattan*-projektiin osallistuneet elivät pommin suunnitteluvaiheen eristyksissä maailmasta ja kovan paineen alla. Pommin kehittäminen tapahtui nopeasti. *Manhattan*-projekti tuli testivaiheeseen vain kaksi ja puoli vuotta alkamisensa jälkeen. Ohjaaja Immo Karaman näkee *Doctor Atomicissa* vaaran:

– Alusta alkaen minua vaivasi, että teos tarkastelee pelkästään pommin kehittäjien näkökulmaa. Kysyin itseltäni, missä on uhrien ääni. Teoksen vaarana on, että se oikeuttaa atomipommin kehittämisen keskittymällä kehittäjien inhimillisyyteen ja tuomalla heidän moraaliset kamppailunsa ja tunteensa esiin, Karaman maalaa vakavana.

Painia inhimillisyyden kanssa

– Meidän lähestymistapamme oli kuitenkin näyttää näiden ihmisten omituisuus. Jokainen heistä on tavallaan hullu. Jokainen on itsensä vankina. Näytelmä heijastelee enemmän tilannetta Los Alamosin tukikohdassa. Jokainen joutuu laiminlyömään omaa yksilöllisyyttään ja olemaan osana sotilasprojektia. Oppenheimer taistelee onnistuakseen projektissa. Hänestä tulee eräänlainen musta aukko, joka ei resonoi muiden hahmojen kanssa. Tilanteen kireys estää hahmoja sekoamasta ja räjähtämästä, mutta samalla saa heidät räjähtämään sisäänpäin. Kaikki pysyvät yksinäisinä. Toinen päähahmo **Kitty** kärsii tästä. Hän ei pysty lopettamaan tunteidensa analysointia. Hän alkaa tuhota itseään alkoholilla, mikä kuvastaa hänen epätoivoaan, muttei tee hänestä puhtoista hahmoa. Hän on yhteiskuntansa uhri.

Syvien kysymyksien äärellä hahmot todella kamppailevatkin. Fyysikot keskustelevat pitkään esimerkiksi mahdollisuudesta, että pommin aiheuttama ketjureaktio riistäytyy käsistä, ja koko maapallon ilmakehä tai ainakin merkittävä osa siitä palaa. Laskelmia vertaillaan ja tunnelma on tukala. Lopulta tiedemiehet pääsevät yksimielisyyteen, ettei riskiä ole. Käsikirjoitus vaikuttaisi liioittelulta, jos repliikit eivät olisi peräisin todellisuudesta.

– Emme kuitenkaan halunneet antaa vastausta kysymykseen, oliko pommin kehittäminen oikein vai väärin. Se ei ole teoksen tärkein anti. Teoksen tehtävä on osoittaa kysymyksiä: oliko tämä oikein vai väärin, onko tämä ymmärrettävää vai ei, voiko hulluudesta löytää inhimillisen värin? Kyseessä on erittäin surullinen tarina, jossa ihmiset epäonnistuvat inhimillisyydessään.

Tarinalla on myös keveät, inhimilliset hetkensä. Katsoja ei esimerkiksi voi olla nauramatta,

> Meidän lähestymistapamme oli näyttää näiden ihmisten omituisuus. Jokainen heistä on tavallaan hullu.

STEFAN BREMER

kun projektin sotilaallinen johtaja **Leslie Groves** kertoo dietistään ja paino-ongelmistaan. Hetkessä mielipuolinen kiilto silmissään projektia eteenpäin ruoskinut kenraali alkaa vaikuttaa lupsakalta ukkelilta. Karamanin peloissa on eittämättä perää.

Aikalaisoopperan puolesta

Karaman liputtaa aikalaistarinoiden puolesta ja kertoo ohjanneensa muitakin 1900-lukua käsitteleviä teoksia, muun muassa yhden Venäjän vallankumouksesta. Aikalaisnäkökulma piristää liki-ikuisia tarinoita pyörittelevää taidemuotoa.

– Meidän pitäisi ajatella taidelajiamme enemmän nykyajassa, keskustella modernien säveltäjien kanssa ja vangita ajan henki. Oopperassa ei pitäisi olla kyse vanhojen perinteiden vaalimisesta vaan päinvastoin. Sen pitäisi olla meidän ajassamme ja meidän pitäisi olla kiinnostuneita uusista tarinoista eikä keskittyä niin paljoa tulkintoihin, Karaman linjaa.

– Ei pitäisi jäädä pohtimaan, onko tämä tai tuo moderni tai klassinen tulkinta jostakin teoksesta. Moderneissa tarinoissa on se hyvä puoli, että niiden suhteen asiaa ei tarvitse samalla tavalla pohtia. Teoksien pitäisi olla originaaleja, koska sitä ne pohjimmiltaan ovat. Niillä on yksilöllinen energia. YD

Mikko Sauli

Jakava atomi

Doctor Atomic jakaa katsojien mielipiteitä. Osa pitää esitystä syvällisen pohdiskelevana ja osa kuolettavan tylsänä. Minun kolmituntiseni kului pääosin siivillä.

Immo Karaman hehkuttaa teoksen sävellystä. Niin minäkin, mutta teoksesta nauttiminen edellyttää tässä tapauksessa musiikista nauttimista ehkä enemmän kuin yleensä. Tunnelmaltaan tiivis musiikki on modernia, joten se tuskin, tai empiirisesti väliajalla kuullun perusteella, miellyttää kaikkia. Näyttämöllä ei myöskään erityisesti toisella puoliajalla tapahdu liiaksi, joten musiikki nousee entistä enemmän keskiöön.

Visuaalisesti teos on minimalismissaan miellyttävää katsottavaa. Se, mikä lavasteissa on säästetty, on satsattu esiintyjiin, sillä teoksesta eivät joukkokohtaukset loput kesken, ja lopuksi kumartelee huomattavan suuri katras ihmisiä.

Vaikka teos liikkuu vakavilla alueilla, kannattaa sitä katsoessa pitää pieni pilke silmäkulmassa. Kansallisoopperan tulevaisuuden kannalta on syytä toivoa, että yksi ensi-illan vieraista löysi pilkkeen ja onnistui viihtymään eikä pitänyt näkemäänsä ainoastaan puuduttavana. Talossa ensikertaa vieraillut kulttuuriministeri **Paavo Arhinmäki** istuu myös Oopperan rahoituksen päällä.

Karaman pääsi minun suhteeni tavoitteeseensa. Hän kehotti saapumaan ensi-iltaan kuin tyhjä kirja ja alleviivasi, ettei oopperan katsomiseksi tarvitse olla alan vannoutunut harrastaja. Sen tein. Hän toivoi, että teos herättää kokonaisuutena kysymyksiä. Näin kävi. Hetkittäisestä puuduttavuudestaan huolimatta teosta voi suositella. YD

Ydin-lehti 45 vuotta

17.12.2011 TAIDEHUUTOKAUPPA KLO 13–14, JUHLAILLALLINEN KLO 18 ALKAEN, RAUHANASEMA, HELSINKI

Ydin juhlii 45-vuotista taivaltaan järjestämällä taidehuutokaupan ja juhlaillallisen Rauhanasemalla. Huutokaupalla tuetaan *Ydin*-lehden toimintaa. Aiemmin juhlavuotta on vietetty muun muassa järjestämällä keskustelutilaisuus Kirjamessuilla sekä juhlimalla Pax-klubilla.

Kello 13 alkavaa taidehuutokauppaa hoitaa kuvataidekriitikko **Veikko Halmetoja.** Huutokaupan meklarina toimii tohtori **Ilkka Taipale.** Voit tutustua huudettavien teosten listaan etukäteen *Ytimen* verkkosivuilla osoitteessa *ydinhuutokauppa.blogspot.com.* Huudettavat teokset ilmestyvät verkkoon 12. joulukuuta.

Juhlaillallinen alkaa kello 18 Rauhanaseman juhlasalissa. Illan kokki **Janne Länsipuro** valmistaa kolmen ruokalajin illallisen. Luvassa on myös maljapuheita – tosin kohtuudella. Illan puhujia ovat ainakin **Anni Sinnemäki, Jaakko Blomberg, Ilkka Taipale** ja **Kai Linnilä.** Illan musiikista vastaa **Claes Andersson** pianolla.

Illalliskortin hinta on 45 euroa, tai jos sinulla on mahdollisuus tukea enemmän 100 €.

Varaa illalliskortti lähettämällä viesti: *eekku.aromaa@sadankomitea.fi*

Rauhan pikkujoulut

16.12.2011 PAX-KLUBI JA RAUHANASEMAN PIKKUJOULUT, RAUHANASEMA, HELSINKI

Rauhanaseman perinteiset pikkujoulut ja vuoden viimeinen Pax-klubi valtaavat talon klo 16 eteenpäin. Pikkujouluille on varattu aikaa kolme tuntia ja niiden jälkeen kello 19.00 starttaa Pax-klubi live-bändeineen. Rauhanaseman väki toivottaa kaikki tervetulleiksi tapahtumaan.

Kunnon kirjallisuutta Kiasmassa

17.–23.12.2011 PERINTEISET KUNNON KIRJALLISUUDEN MYYJÄISET, KIASMA, HELSINKI

Mukana mm. **Laura Gustafsson, Sofi Oksanen, Juha Vuorinen, Risto Isomäki, Otso Kantokorpi, Matti Salminen, Amu Urhonen, Heli Kuusipalo & Kristiina Kouros, Kimmo Jylhämö & Klaus Welp, Töhryjengi, Juha Suoranta.**

Reippaasti ohjelmaa joka päivä! Presidenttiehdokkaat tentissä. **Hannu Taanila** käristää. Myyjäiset ovat avoinna la–su 10–18, ti 10–17, ke–su 10–20. Maanantaisin suljettu.

Herra Holbein kiertää

HYVÄÄ PÄIVÄÄ HERRA HOLBEIN!
11.11.–18.12.2011 VALOKUVAKESKUS PERI, TURKU,
25.2.–25.3.2012 VALOKUVAKESKUS NYKYAIKA, TAMPERE

Pekka Elomaa on kymmenen vuoden ajan vetänyt kehitysvammaisille ihmisille valokuvatyöpajoja Helsingin lyhytaikaiskoti ja työpaja Lyhty ry:ssä. Perissä aukeavassa näyttelyssä on mukana 20 muotokuvaa, joissa **Olli-Pekka Lappinen, Jussi Ratia, Jarmo Tähtinen** ja **Pekka Valle** ovat olleet samanaikaisesti kuvauksen kohteina ja tekijöinä. Näyttelyn kiinnostava nimi viittaa kuvien innoittajaan, renessanssimaalari **Hans Holbein** nuoremman muotokuviin.

Sata vuotta Raoul Palmgrenia

12.1.2012 RAOUL PALMGRENIN 100-VUOTISSEMINAARI, TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO, HELSINKI

Kulttuurikriitikko ja lehtimies **Raoul Palmgrenin** syntymästä tulee kuluneeksi 12.1.2012 sata vuotta. Kansan Arkisto, Työväenliikkeen kirjasto sekä Työväen historian ja perinteentutkimuksen seura järjestävät Helsingissä seminaarin samana päivänä Työväenliikkeen kirjastossa klo 10 alkaen Sörnäisten rantatie 25. Puhujia ovat mm. **Erkki Tuomioja** ja **Peter von Bagh.**

Järjestelyjen vuoksi ilmoittautumiset 9.12.2011 mennessä *klaunis@utu.fi.*

Nikkes plättar

Musiikin suurkuluttaja **Niklas Piiparinen** jakaa Ytimen lukijoiden kanssa valikoituja ajatuksiaan äänistä, joihin harrastuksensa parissa törmää.

Ytimen poiminnat netin tarjonnasta

www.nrgm.fi

NRGM (lausutaan kai Nuorgam) on raikas tulokas musiikkimediassa.

The Leo Bugariloves

Feelings

Karkia Mistika Records
2011
CD

Suomen henkisesti tasapainoisin bändi The Leo Bugariloves julkaisee 31 vuoden taipaleensa kunniaksi levyllisen uutta musiikkia pienen Karkia Mistikan kautta. Singlejulkaisu *Näinnäinnäin* on taattua Bugariloves-kamaa, eivätkä albumin muutkaan kappaleet jätä kylmäksi. **Läjä Äijälän** laulu on vuoroin mutinaa, vuoroin känisevää latelua. **Pupu Lihaviston** ja **R. V. Kiven** luomat taustat ovat melko ohuet, mutta melodisuudessaan lyömättömät. The Leo Bugarilovesin uutuus on leikkimielisen bändin näyte siitä, kuinka vähemmänkin intensiivisellä tahdilla voi tehdä musiikkia, joka on samalla karnevalistista ja pohdiskelevaa.

Jimi Tenor

Itetune

Tommi Kongi 2011
LP/CD

Tässä on albumi, joka on soitettu itse tehdyillä soittimilla ja vinyylikin on kaiverrettu suorakaiverrustekniikalla helsinkiläisessä väestönsuojassa. Vaikka sisältö aina ratkaisee, luovat nämä ulkomusiikilliset puitteet jännittävän kuunteluelämyksen ainakin lp:n ostajille. **Jimi Tenor** ja **Abdissa Asefa** saavat soittimistaan irti ääniä, joissa luonto kuuluu tavanomaisiin soittimiin tottuneen korvaan enemmän. Välillä kuulostaa siltä, että joku kilkuttaisi jääkalikoita toisiinsa ja puhaltelisi voikukan varteen. Kappaleet soljuvat hienosti yhteen muodostaen ehjän kokonaisuuden, joka vie oikeastaan hyvin hauskalle matkalle hetkeksi pois pimeästä pohjolasta.

Bonnie 'Prince' Billy

Wolfroy Goes to Town

Domino 2011
LP/CD

Yhdysvaltalainen **Will Oldham** esiintyy nimellä **Bonnie 'Prince' Billy.** Uusin levy on pelkistetty, herkkä, hiljainen ja hauras. Se kulkee varovasti edeten ja pitää otteensa kuulijastaan läpi levyn. Kauniin lauluäänen ja hissukseen näppäillyn kitaran yhdistelmä kuljettaa mainiosti kuulaista syyspäivistä parin countryvaikutteisen kappaleen huurteisiin vetoihin. Paikoitellen vaikuttaa siltä, että Oldham nköttäisi olohuoneen nurkassa esittämässä kappaleitaan, niin lähelle levyn äänimaailma tulee. Eteenpäin löntystely voi kuulostaa todella hyvältä!

Jatkuvaa kasvua

Ohjaus: Esa Leskinen

Käsikirjoitus:
Esa Leskinen ja Sami Keski-Vähälä

Rooleissa: Martti Suosalo, Tiina Lymi, Robin Svartström ja Aku Hirviniemi

---

Ryhmäteatterin *Jatkuvaa kasvua* on työelämän muutosta käsittelevän trilogian kolmas osa. Sitä ovat edeltäneet *Päällystakki* – komedia työelämän huonontumisesta ja *Euroopan taivaan alla* – komedia työvoiman liikkuvuudesta. Hieno sarja yhteiskunnallista teatteria, joissa dokumentaarinen ote viiltää naurun ja kyynelten läpi. Rima on nyt nostettu ennätyskorkeuteen: luvassa on komediaa työstä, kasvun pakkopaidasta ja globaaliahneudesta, joka heittelee myös suomalaisten kohtaloita – ja on kenties tulevan myrskyn sääennuste.

Hauskaa oli. Peruukit ja viikset vaihtuivat lennossa. Mutta ennätyskorkeus jäi ylittämättä. Voi olla, että finanssikapitalismin keinottelu, ahneus, ja ihmisten saneeraaminen häiritsemästä hyvin toimivaa markkinataloutta on sittenkin niin kipeä ja vaikea asia, ettei sille voi vielä nauraa, tai sitten se on niin iso juttu, ettei siihen vielä uskalla tarttua. Downshiftaamiselle, Nallelle, Kikelle ja itselle voi aina nauraa.

Poispotkitun insinöörin Antero Alapylpyrän ura nakkikioskiyrittäjänä ei ole mikään hyvä esimerkki globaalikilpailusta. Mutta Johanna Alapylpyrän hoivakuorman kasvaminen sietämättömäksi on totisinta totta. Pienyrittäjän arjen grillialan markkinaosuuksien uudelleenjako toki avaa hyvin ja osin sitä sielunmaisemaa, josta perussuomalaisten kannatus kumpuaa. Perusnakki on uhattuna. Anteron myöhempi ura nousukiidossa tuhoutuu länsimaisen talousjärjestelmän kanssa. Silti Anterolla on sentään insinööritaidon tuote, eräänlainen *Angry Patients,* todellisilla tuhoajille vain paketti.

Myrsky on silti tulossa. Kun ihmiset haluavat ihan tavallisia asioita – talon, grillin ja mukavan työn – futuurien ja johdannaiskauppojen mielikuvitustalous tunkee reaalitalouteen ja panee valtiot, kunnat ja työpaikat polvilleen. Vaihtoehdot ovat ryhtyä juopoksi, (hulluksi) tai yrittäjäksi. Ursula Salon hahmo Pekka innovaatio- ja yrittämiskonsulttina kyllä selittää, miksi juoppous ja hulluus ovat houkuttelevampia vaihtoehtoja. Tai sitten on ryhdyttävä vihaiseksi niin, että pelisäännöt muuttuvat. Mutta mihinkäs nekään muuttuvat, jos politiikka on rähmällään rahan edessä?

Arja Alho

Anu Silfverberg

He eivät olleet eläimiä

Avain 2011.
256 s.

Miksi eivät?

Anu Silfverbergin novellikokoelmassa He eivät olleet eläimiä hän kirjoittaa hetkiä tai päiviä ihmisten elämistä tarkkapiirteisiksi tarinoiksi. Kirjailijan teksti on niin tarkkaa ja kaunista, että alan ihmetellä, miksi minulta jäi kesken hänen esikoisensa, *Kung Po.* Silfverberg on kuitenkin novellikokoelmassaan kuvannut ihmisiä paremmin kuin ennen, tässä he tuntuvat todellisilta, vaikka ovatkin jossain määrin stereotyyppisiä ja ennalta arvattavia.

Teksteissä raskaana oleva nainen samaistuu liian ahtaassa häkissä elävään, tiineenä olevaan sikaan, jolta viedään poikaset pois pian syntymän jälkeen, keski-ikäinen mies kohtaa sisarensa tyttären uudella ja yllättävällä tavalla yhteisessä kuvitelmassa, ja pikkupoika tulee luterilaiseen kirkkoon ja haluaa tunnustaa syntinsä kenelle tahansa, joka kuuntelee seinän takaa, näkymättömistä.

Sitä jään vielä ihmettelemään, että miksi he eivät olleet eläimiä? Se on kysymys, johon kirja ei vastaa.

Eekku Aromaa

Pekka Mykkänen

Amerikka, hiekkaan valuvia unelmia

Nemo 2011
311 s.

Katastrofin anatomia

Jos minua pyydettäisiin nimeämään vuoden tietokirja, se olisi ilman muuta **Pekka Mykkäsen** *Amerikka, hiekkaan valuvia unelmia.*

Mykkänen on sekä *Helsingin Sanomien* kirjeenvaihtajana että opiskelijana perehtynyt Amerikkaan hyvin. *Amerikka*-kirja on tarina siitä, miten hänen rakastamansa maa **George W. Bushin** presidenttikaudella ajoi itsensä valehtelulla ja itsepetoksella historiansa suurimpaan katastrofiin.

Terrorismin vastaiset sodat Afganistanissa ja Irakissa jättivät **Obamalle** perinnöksi maan, joka on valtiona rajusti ylivelkaantunut, kansantaloutena köyhtynyt ja henkisesti raunioina. Vuosikymmeniä amerikkalaisia kantoivat ja kannustivat unelmat vaurastumista, sivistyneestä demokratiasta ja reilusta johtajuudesta globaalissa maailmassa. Nyt nuo kaikki unelmat valuvat hiekkaan. Kansakunta häpeää.

Mykkänen on taitava kertoja. Hänen tekstinsä imee mukaansa. Ollakseen lehtimiehen eikä tutkijan kirja, kaikki faktat on huolellisesti dokumentoitu kirjan menettämättä luettavuuttaan. Teksti liikkuu monella tasolla. Siinä on yksityisten ihmisten tarinoita ja sekä politiikan että median lähivalaistusta, mutta ennen kaikkea tavallisten ihmisten tunnelmia katastrofin edetessä.

Pokkarina kirja olisi voinut olla kymmenen euroa halvempi. Mutta silti suosittelen: osta itsellesi ja tutuillesi joululahjaksi.

Kalevi Suomela

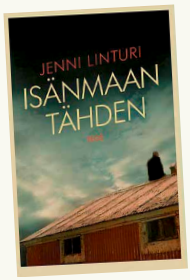

Jenni Linturi

Isänmaan tähden

Jenni Linturi: Isänmaan tähden

Teos 2011
233 s.

Erilainen sotakirja

Isänmaan tähden on **Jenni Linturin** esikoisteos ja monella tavalla poikkeuksellinen sellainen. Se ei ammenna kirjailijan omasta kasvutarinasta, eikä se sijoitu edes ajallisesti hänen elämänkokemuksensa piiriin. Ja paljon on jo ehditty paukuttaa yhtälöä nainen ja sotaromaani, mikä toki on merkittävää, muttei kovin oleellista kirjan sisällön kannalta.

Isänmaan tähden on erilainen sotakirja kuin muut lukemani, vaikken genren suurkuluttaja olekaan. Erilaisuus tulee ilmi kielessä ja kerronnassa. Kieli on maalailevaa, kaunista, ristiriidassa kertomiensa asioiden raadollisuuden kanssa, mikä ei vielä tee siitä erilaista, mutta kirjasta voisi julkaista kokonaisen aforismikokoelman – niin hienosti Linturi osaa asioita sanoittaa ja kiteyttää. Siitä tulee melkeinpä ähky: joka toinen virke on enemmän kuin virke, monimerkityksellinen, oivaltava, kaunis. Lukeminen ei edisty, koska jään maistelemaan virkkeitä. Itseisarvo toki sekin, olen kärsimätön.

Entäs se sota sitten? Nyt käsitellään suomalaisten SS-miesten kokemuksia natsi-Saksassa jatkosodan aikoihin, se on uutta. Sodan sisältö ei ole uutta, tuntuu, että olen lukenut tämän saman usein, naisten ja lasten ampumiset, tovereiden viereen kuolemiset, tappokoneeksi muuttumiset. Mutta hetkinen, onko kukaan ennen kirjoittanut siviilien prostituutiosta ja raiskauksista sodassa sitten *Raamatun* tekstien? En muista, ehkä se on uutta.

Muisti ja muistot on teema, joka värittää teoksen kokonaisuuden. Muisti ja muistot menevät sekaisin, ne vaanivat ja piinaavat, niissä on eletty nuoruus ja nykyhetki. Isänmaan tähden taistelleet seisovat pystyssä vanhanakin isänmaan tähden, vähiten oman itsensä.

Heli Yli-Räisänen

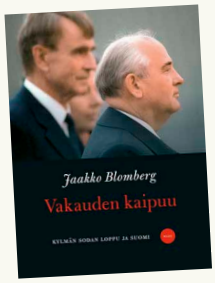

Jaakko Blomberg

Vakauden kaipuu – kylmän sodan loppu ja Suomi

WSOY 2011
696 s.

Sisäpiiriläisen silmin

Suomen ulkopolitiikasta kylmän sodan vuosina **Urho Kekkosen** pitkällä presidenttikaudella on kirjoitettu ja kiistelty paljon. Paljon vähemmälle huomiolle on historiankirjoituksessa ja muistelmissa jäänyt **Mauno Koiviston** vuonna 1982 alkanut presidenttikausi.

Jos 70-lukua vanhenevan **Leonid Breznevin** istuessa itänaapurin suuren valtiolaivan perässimessä on tullut tavaksi kutsua Neuvostoliiton pysähtyneisyyden ajaksi, niin sitä seurannutta vuosikymmentä voi hyvällä syyllä kutsua Neuvostoliiton turbulenssin vuosikymmeneksi.

Breznevin kuoltua marraskuussa 1982 häntä seurasivat nopeassa tahdissa ensin **Yuri Andropov** ja hänen kuoltuaan vuonna 1984 **Konstantin Tshernenko.** Sairaan Thernenkon lyhyeksi jääneen kauden jälkeen NKP nimitti vuonna 1985 pääsihteerikseen nuoren uudistajan **Mihail Gorbatshovin.**

Eläkkeellä oleva valtiosihteeri ja suurlähettiläs **Jaakko Blomberg** zoomaa kirjansa erityisesti vallankumouksellisiin vuosiin 1989,1990 ja 1991, mutta niiden ymmärtämiseksi kattaa kirjassaan koko turbulenssin vuosikymmenen. Kirja on tasapainoinen kuvaus siitä, mitä tapahtui Neuvostoliitossa, ja mitä tapahtui Suomen ulkopolitiikassa – unohtamatta, että itä oli vain yksi suunta, johon Suomi ulkopolitiikassaan reagoi.

Vakauden kaipuu on kirjalle ovela nimi. Viittaako kaipuu Suomeen, Neuvostoliittoon vai mihin? Neuvostoliiton turbulenssin vuosikymmentä leimasi myös vapauden kaipuu.

Kalevi Suomela

Anna Pihlajaniemi

Adoptiomatka

Tammi 2011
238 s.

Nyyhkyromaani

Anna Pihlajaniemen *Adoptiomatka* on syvästi henkilökohtainen päiväkirja niistä viidestä vuodesta, kun hän odotti adoptiolastaan kotiin. Kaikessa intiimiydessään Adoptiomatka nostaa kyyneleet lukijan silmiin ja saa välillä nyyhkyttämään ääneen ilman, että lukiessa tulisi tirkistelyn tunnelmaa. Nämä ovat tarkoituksella jaettuja tunteita, kokemuksia, joita kirjoittaja ei häpeä, muttei myöskään kiusallisesti levittele.

Kirja on koottu Pihlajaniemen samannimisen blogin merkinnöistä. Kirja on ehkä raskas yhdellä kertaa luettavaksi, mutta paloina kuten blogia luettaisiin, toimii jännittävänä kertomuksena yhdestä reitistä tulla äidiksi. Jos en olisi seurannut viittä vuotta huikean taitavasti tallennettuja tunteita adoptiomatkalla, en ehkä malttaisi lukea kirjaa alusta loppuun, vaan olisi välttämätöntä kurkata suoraan loppuratkaisuun. Kyllä, vihdoin nämä hauskat ihmiset saavat odottamansa lapsen. Kyllä, näin sen pitikin mennä, muu olisi kohtuutonta.

Pihlajaniemi sanoo: sitä ei koskaan voi ymmärtää rakkaudesta yhtään mitään ennen kuin saa oman lapsen. Taas tämä alemmuudentunne. Paha mieli. Kyllä minäkin rakkaudesta olen jotakin oppinut ymmärtämään, erityisesti viime vuosina.

Takakannen teksti väittää, että kirja koskettaa jokaista vanhempaa. Loukkaava väite. Itse sanoisin, että kirja saattaa koskettaa jokaista, joka on koskaan itse ollut jonkun lapsi.

Eekku Aromaa

Heini Saraste

Reilusti skitso: Kalevi Rinteen elämä

Into 2011
180 s.

Harhoja tunteiden tilalla

”On merkille pantavaa, että koko sairaalassa viettämäni kahden viikon aikana kukaan henkilökunnasta ei kertaakaan kysy, miten voin. Hoitokokoukseni pidetään kotiuttamisen aattona ja silloin tapaan ensimmäistä kertaa lääkärin. Riittää, että sanon, että lamppu on vain lamppu ja hoitaja on hoitaja. Minut julistetaan kotiuttamiskelpoiseksi ja palautetaan kuin paketti jo ennestään huonosti voivan Orvokin luokse.”

Reilusti skitso on kertomus skitsofreniaa sairastavan Kalevi Rinteen elämästä. Samalla se on tietokirja, joka tarjoaa lukijalleen tuhdin paketin tietoa mielenterveydestä, psyykkisestä sairastamisesta ja psykiatrisista hoitokäytännöistä. Eikä mitä tahansa tietoa vaan hyvin jäsenneltyjä, pitkälle mietittyjä ja usein kriittisiäkin kokemusperustaisia näkemyksiä. **Heini Saraste** on kirjoittanut kirjan taitavasti yhdessä päähenkilön kanssa niin, että sitä lukee kuin omaelämäkertaa.

Kirjan keskeisintä antia ovat kuvaukset harhoista, siitä, kuinka harhat alkavat kuormittavissa tilanteissa korvata tunnekokemuksia. Harhat ovat eräänlaisia tunteiden materialisaatioita: näkyjä, kuuloaistimuksia tai fyysisiä tuntemuksia kehossa. Joskus ne ovat miellyttäviäkin, mutta monilla ihmisillä harhat kuitenkin ovat painajaismaisia aistimuksia parjaavine äänineen. Kuka sellaista kestäisi? Kirja on myös selviytymistarina. Suositeltavaa luettavaa se on kaikille, aivan välttämätöntä hoitoalalla työskenteleville.

Minna Uimonen

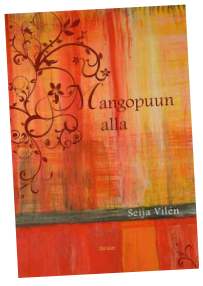

Seija Vilén

Mangopuun alla

Avain 2010
251 s.

Sadunomaista totta

Seija Vilénin *Mangopuun alla* kertoo nuoren naisen elämästä uskonnollisessa yhteisössä, sadunomaisesti ja tajunnanvirtaan ja aikatasoihin kietoutuen. Vilén kuljettaa tekstissään vaikuttavasti aikatasoja lapsuudesta temppelielämän ja väkivaltaisen avioliiton ja siitä toipumisen kautta nykyhetkeen, jossa hän on jo löytänyt itsensä näköisen tavallisen ja epätavallisen elämän. Elämän, jossa tavalliset asiat ovat ihmeellisen onnellisia, sellaisia kuin työpaikka, etelänlomat, voisilmäpulla, teekupilliset, kirjoittaminen ja tyttöystävä.

Mangopuun alla on kirja, jonka kielestä ja tarinan kulusta tulee mieleen vahvasti yksi 2000-luvun alkupuolen hienoimmista proosarunotarinoista, **Ranya ElRamlyn** *Auringon asema,* jossa ElRamly kirjoittaa elämästä tarinan, jonka fokus on vanhempien rakkaustarinassa, ja joka liikkuu monella mantereella ja monessa ajassa. Saman tekee Vilén *Mangopuun alla,* Intiassa, Kanadassa, Tanskassa ja Suomessa.

Eekku Aromaa

Kalevi Suomela

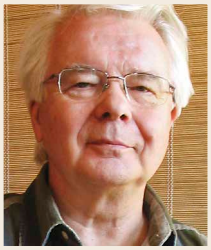

Kirjoittaja on Suomen Rauhanliiton kunniapuheenjohtaja.

Kirja jäi ASKARRUTTAMAAN

[**ESITTELIN** tämän lehden edellisessä numerossa **Jarno Limnéllin** kirjan *Maailma ja Suomi 9/11 jälkeen.* Se jäi askarruttamaan. Ei niinkään sen takia, että Limnéll osasi ajoittaa kirjansa ilmestymisen sopivasti juuri ennen, kuin hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksensä puolustusvoimien uudistamisesta.

Minua jäi askarruttamaan kirjan ”freimaus”. Tarkoitan filosofista ja politologista viitekehystä, johon kirjoittaja viime kädessä nojaa ajattelunsa ja johtopäätöksensä. Totean varmuuden vuoksi, että pidän Limnéllin kirjaa poikkeuksellisen raikkaana ja ennakkoluulottomana ollakseen armeijan sisältä tullut puheenvuoro. Kirjoittajahan tosin ei ole enää valtion palveluksessa.

[**PUOLUSTUSVOIMIEN** tehtävät määritellään meillä perinteisesti kolmelta suunnalta: oman maan puolustaminen, muiden viranomaisten avustamien ja kansainväliset tehtävät. Ruotsi on tehnyt perusteellisen puolustusdoktriininsa uudistuksen. Siinä Ruotsiin ei enää kohdistu sotilaallista uhkaa. Suomenkaan virallisessa doktriinissa Suomeen ei kohdistu erillistä sotilaallista uhkaa rauhan aikana, mutta uhkan ajatellaan voivan aktualisoitua suuremman kansainvälisen konfliktin yhteydessä. Ruotsissa ei pidetä tällaista eurooppalaista aseellista konfliktia todennäköisenä. Ruotsin doktriinissa puolustusvoimat ovat olemassa osallistuakseen kansainvälisiin rauhanturva- ja kriisinhallintatehtäviin.

Suomen ja Ruotsin ratkaisujen erilaisuutta voidaan – ja mielestäni tuleekin – tarkastella erilaisista ideologisista freimauksista johtuvana. YK:n peruskirjan, ihmisoikeussopimusten ja kansainvälisen oikeuden raamittamaa kansainvälistä turvallisuusregiimiä voidaan kutsua yhteisen turvallisuuden järjestelmäksi tai universaaliksi YK:n turvallisuusjärjestykseksi. Päättäessään puolustusratkaisustaan ruotsalaiset ovat pitäneet tätä YK:n määrittämää yhteisen turvallisuuden järjestelmää ainakin omaa maailmankolkkaansa ajatellen realistisempana kuin klassista kansainvälisten suhteiden realistisen koulukunnan filosofiaa.

> Onneksi meillä on jo monen vuosikymmenen kokemus ”realistisen” regiimin heikkenemisestä ja YK-regiimin voimistumisesta. ”

[**REALISTISEN** koulukunnan ajattelussa valtiot ovat suvereeneja toimijoita, joiden toimintaa ei ohjaa mikään moraali, vaan ainoastaan valtion etu, kuka sen kulloinkin määritteleekin. Rauha perustuu realistien ajattelussa aina vain ja ainoastaan voimatasapainoon, joka tapauksessa pelkoon voiman käytön liian suuresta aineellisesta tai poliittisesta hinnasta.

Limnéll on ”realisti”. Hän korostaa oman maan puolustamista ja vieroksuu puolustusvoimien kansainvälisiä tehtäviä. Hänen matalan teknologian kansanarmeija -konseptinsa on tosin jossakin mielessä sympaattinen viestiessään itsenäisyystahtoa ja tiukkaa pitäytymistä vain puolustuksellisessa varustautumisessa. Hän korostaa konseptinsa osaksi tulevaa todennäköistä arvostusta Venäjällä, mikä olisi omiaan edistämään Suomen matalan tason pelotteen toimivuutta.

Limnéll ei sano kirjassaan selvästi, että Suomen tulee turvallisuuspoliittisen konseptinsa uskottavuuden takia säilyttää sotilaallinen liittoutumattomuus, mutta häntä on vaikea tulkita toisinkaan. Siinä on häivähdys YYA-logiikkaa, joka toimi Suomen kannalta hyvin kylmän sodan vuosina.

[**MUTTA** silti. Ovatko Limnéllin ajatukset Venäjästä Suomen ainoana turvallisuusuhkana ja hänen – tosin auki kirjoittamattomat – perusolettamuksensa kansainvälisen järjestelmän luonteesta realistisia vai vain ”realistisia”?

Klassinen ”realistinen” turvallisuusregiimi ja uudempi YK:hon nojaava yhteisen turvallisuuden järjestys eivät ole kuin ideologisesti toisensa pois sulkevia. Käytännössä ne elävät rinta rinnan. Onneksi meillä on jo monen vuosikymmenen kokemus ”realistisen” regiimin heikkenemisestä ja YK-regiimin voimistumisesta.

Suomen saattaisi hyvinkin olla viisasta kulkea turvallisuuspoliittisessa ajattelussaan Ruotsin tietä. Meitä olisi silloin jo kaksi pohjoista naapurivaltiota, jotka satsaavat eksplisiittisesti myös asevoimiensa kehittämisen osalta YK:n turvallisuusjärjestyksen tukemiseen. Mercedes Benzin mainoslausetta lainatakseni: Maailma tarvitsee esikuvia. YD

Rauhan joulua toivottaa Rauhanaseman väki!

David Cortright

Rauha – ajatusten ja liikkeiden historia

35 €

Kalevi Kalemaa (toim.)

Aforismeja: Rauha on sana – Ajatuksia sodasta ja rauhasta

5 €

Kalevi Kalemaa (toim.)

Aseettomuuden voima: runoja sodasta ja rauhasta

5 €

Helpoiten tilaat näin joulun aikana sähköpostitse: sadankomitea@sadankomitea.fi
(Otsikkoon tilaus ja selkeästi tuote, toimitusosoite. Lisäämme postituskulut hintaan.) TAI käy Rauhanasemalla (Veturitori 3) klo 10–16.

Nämä ja kaikki muut rauhan tuotteet löydät Rauhanaseman verkkokaupasta. www.rauhanasema.fi/kauppa

☐ VUOSITILAUS 35 € ☐ KESTOTILAUS 28 € ☐ VÄHÄVARAINEN 20 €

Ydin-lehti maksaa postimaksun

TILAAJA

NIMI

OSOITE

POSTINUMERO

POSTITOIMIPAIKKA

PUHELIN/SÄHKÖPOSTI

LAHJAN SAAJA JA OSOITE

Ydin-lehti
Tunnus 5006002
00003 VASTAUSLÄHETYS

. E844
M
Itella Oyj

SIVIILIPALVELUS VAIN KAHDEKSASSA EUROOPAN VALTIOSSA – MITÄ TEKEE SUOMI?

Suomen maanpuolustus on historiansa suurimman muutoksen edessä. Varusmies- ja siviilipalvelusta kaavaillaan muutettavaksi, mutta mitä keskustelussa tulisi ottaa huomioon?

Siviilipalvelus Euroopassa -selvityksessä vertaillaan 46 eurooppalaisen valtion siviilipalvelusjärjestelmiä. Niistä viidessä ei ole armeijaa, ja kolmessa ei ole ollut pakollista asevelvollisuutta eikä sitä korvaavaa palvelusta, siviilipalvelusta.

Euroopassa neljä valtiota luopui pakollisesta asevelvollisuudesta 1990-luvulla ja 20 valtiota 2000-luvulla. Tänä vuonna joukkoon liittyivät Serbia ja Saksa. Samalla siviilipalvelus lakkautettiin.

Suomen maanpuolustusta on verrattu moniin eurooppalaisiin valtioihin, mutta yksi toisensa jälkeen ne ovat luopuneet asevelvollisuudesta. Voiko Suomea enää verrata Ruotsiin tai Saksaan? Entä mihin meitä itse asiassa verrataan, kun puhutaan Norjasta ja Sveitsistä?

Päivitä itsesi maanpuolustuksen muutoksen tasalle ja lue, millaisia siviilipalvelusjärjestelmiä muualla Euroopassa on sekä selvitä, minkä maan asevelvollisuusjärjestelmä on lähimpänä Suomea.

Jarmo Pykälä
Siviilipalvelus Euroopassa
Suomen Sadankomitea ry, 2011.

Lataa verkko-osoitteesta
www.sadankomitea.fi